

MATIČA

**Predsjednik Vlade
Ivo Sanader** u posjetu
hrvatskoj zajednici u
Subotici

Ljetna škola **hrvatskog
folklora** HMI-a

**Hrvatske svjetske
igre** u Zadru

Ljetna akcija HMI-a: **ECO HERITAGE** **Task Force**

ISSN 1302140

9 771330 214009

Evo nas pri kraju rujna i glavne turističke sezone, koja je po mnogočemu bila rekordna, pa je i to jedna od tema u ovome dvobroju *Matrice*. HMI je s velikim uspjehom završila niz svojih ljetnih programa, a nakon zasluženih godišnjih odmora kreću planovi programa za iduću godinu. Iz reportaža o našim djelatnostima razvidno je s koliko zanos i ljubavi hrvatska mladost iz cijeloga svijeta dolazi u domovinu svojih predaka i tu otkriva ne samo svoje korijene nego i sve bogatstvo kulture, ljepotu zemlje i dobrotu ljudi ovoga podneblja. te, kao što reče jedan od sudionika, spoznaju koliko nas ima diljem svijeta uvezanih u tu, hrvatsku matricu.

Najbolje se to možda moglo vidjeti na Prvim svjetskim športskim igrama u Zadru, koje su svojom masovnošću, spontanosti i domoljubljem sve najugodnije iznenadile. Poučak je to o djelatnosti upravo te nevidljive matrice koja može iznjedrati tako divan rezultat, uz pravu ideju i mukotrpan rad. A i poruka onima koji dižu ruke „od svega“ pa i od ove, naše domovine, kojoj treba još mnogo, mnogo pomoći. Svjesni su toga i vrijedni članovi Hrvatske medicinske zaklade iz Adelaide (Australija) koji su ovih dana darovali Dječjem odjelu bolnice u Osijeku inkubator za novorođenčad s teškoćama u razvoju. To im je već četvrta donacija od godine 2003. Nije to neka bogata zaklada s masovnim članstvom i kapitalom. Mukotrpno skupljaju novac, dolar po dolar, godinu za godinom. Ali, vođeni vizijom i ljubavlju prema tome što rade i prema Hrvatskoj. O tome možete više saznati također u ovome broju. Naravno, tu su naše redovite rubrike, niz vrlo zanimljivih reportaža i razgovora, obilje vijesti i informacija. Ovih nas je dana zauvijek napustilo više hrvatskih uglednih djelatnika, dr. Stjepan Težak, dr. Ivan Ivančan, Ivan Muller, Ivo Fabijan, te povratnik iz Australije, naš suradnik, Ivan Skračić-Bodul. Svi su oni na ovaj ili onaj način utkali velik dio svojega života u iseljništvo i emigraciju. Iz koje se nedavno u vječno počivalište rodnoga kraja vratila i ugledna obitelj Jelić.

Sramotu naših nogometaša na svjetskom prvenstvu, pa i ovu, najnoviju slavnog trija iz "Fontane" (Olić, Srna, Balaban) slijedila je sramota vaterpolista na EP-u. No razveselile su nas atletičarke Blanka Vlašić, treća na EP-u, i juniorska prvakinja svijeta Daniela Grgić. I eto, opet na djelu ljubav prema onome što rade, ali i prema domovini u kojoj žive. Imala je Blanka dobre ponude iz inozemstva, koje je odbila. A takvih primjera, srećom, ima još dosta u Hrvatskoj, a, kao što vidimo, i u iseljništvu. Hvala Bogu!

Urednik

Here we are near the end of September and a peak tourist season that has in many respects been record-breaking and is featured as one of the topics of this double-issue of *Matica* magazine. The CHF closed its own very successful series of summer programs and after deserved summer vacations plans are afoot for next year's agenda. In the report on our activities it is clear with how much enthusiasm and love young Croatians from around the world come to their ancestral homeland to discover not only their roots but the country's wealth of culture, the natural beauty and the good nature of the people of this clime and, as one of the participants said, come to know how many of us there are around the world, linked into this Croatian matrix.

This was most evident at the First Croatian World Games held in Zadar, which very pleasantly surprised everyone by their magnitude, spontaneity and patriotism. This is a lesson on the effectiveness of precisely this invisible matrix that can, with the right idea and a lot of hard work, give birth to such a wonderful outcome. It is also a message to those who have "given up on everything", even on our homeland, which still needs so much assistance. The dedicated members of the Croatian Medical Foundation of Adelaide in Australia are aware of this and have these days presented an incubator for newborns with developmental difficulties to the Children's department of the Osijek hospital. It is already their fourth donation since 2003. This is no rich foundation with massive membership and funds. They gather money painstakingly, dollar by dollar, year after year, led by the vision and love of what they do and for Croatia. You can read more about the story in this issue. Our regular columns are here of course, as are a series of fascinating reports, interviews and plenty of news and information. Several distinguished Croatians have forever left us these days, Stjepan Težak PhD, Ivan Ivančan PhD, Ivan Muller, Ivo Fabijan and Ivan Skračić-Bodul, a repatriate from Australia and our contributor. They all in one way or another wove a great part of their lives into emigration and emigrant Croatia, from where the respected Jelić family recently returned to the eternal resting grounds of the native land.

The ignominious play of our national soccer side at the World Cup, and the equally scandalous recent display at "Fountain" of the well-known trio of players (Olić, Srna, Balaban) was followed by the disgrace of our water polo team at the European Championships. Cheers were in order, however, for our track and field star Blanka Vlašić, third at the European Championships, and for junior world champion Daniela Grgić. At work here once again is a love for what they do, and for the country in which they live. Blanka has received good offers from abroad, but has rejected them. Luckily, there are many similar cases in Croatia, and as we can see, in the emigrant communities as well. Thank God!!

The Editor

mjesečna revija
HRVATSKE MATICE ISELJENIKA

GODIŠTE LVI
Broj 8-9/2006

RAVNATELJICA HMI
Katarina Fuček

GLAVNI UREDNIK
Nenad Zakarija

IZVRŠNI UREDNIK
Hrvoje Salopek

POMOĆNICA GLAVNOG UREDNIKA
Diana Šimurina-Šoufek

LEKTOR
Tomislav Salopek

UREDNIŠTVO
novinarke: Željka Lešić, Ivana Rora,
Vesna Kukavica
tajnica: Snježana Radoš

Zagreb, Trg Stjepana Radića 3
pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska
Telefon: +385 (1) 6115-116
Telefax: +385 (1) 6110-933
E-mail: matica@matiss.hr
Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA
(zračnom poštom)
SAD 40 USD, Kanada 55 CAD,
Australija 55 AUD, Novi Zeland 40 USD,
Južna Afrika 40 USD, Južna Amerika 40 USD
(običnom poštom)
Zemlje EU 25 EUR, Hrvatska 100 KN

DEVIZNI RAČUN BROJ:
702000-VAL-9100000-132344-273
kod Privredne banke Zagreb, Račkog 6

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA:
2390001-1100021305
Hrvatska poštanska banka

DIZAJN I PRIPREMA: Krunoslav Vilček

TISAK: Stega, Zagreb

str. 6

Mala škola hrvatskog jezika i kulture

HMI U SVIJETU I DOMOVINI

- 6 Mala škola hrvatskog jezika i kulture
- 8 Sveučilišna škola hrvatskog jezika i kulture
- 10 Ljetna škola hrvatskog folklor
- 12 Radionica narodnih nošnji "Hrvatsko narodno ruho"
- 13 Odjel muzeja hrvatskog iseljeničtva pri HMI
- 45 Eco-heritage TASK FORCE
- 79 Australskohrvatska slikarica izlaže u Rijeci

HRVATI U SVIJETU

- 4 Predsjednik Vlade Ivo Sanader u posjetu hrvatskoj zajednici u Subotici
- 24 Proslava Velike Gospe u Chicagu
- 26 Popis hrvatskih birača u Mađarskoj
- 40 Biskup Franjo Komarica u Berlinu
- 58 Razgovor s predsjednikom Hrvatskog doma u Cordobi, Argentina
- 59 Peruansko odlikovanje Zlatku Tanodiju
- 66 Najstarija Hrvatica u Berlinu

CRKVA U HRVATA

- 42 Obnovljena crkva i samostan u Karinu

IZDAVAŠTVO, OBRAZOVANJE, UMJETNOST, KULTURA

- 44 Hrvatski kalendar 2006. iz Chicaga
- 60 Novo izdanje hrvatskog adresara u Njemačkoj
- 74 Nove knjige

HRVATI U BIH

- 29 Dani hrvatskog filma u Orašju
- 49 Nadmetanje kosaca na kupreškoj visoravni

BAŠTINA

- 19 Turneja klape "Tamarin" po Španjolskoj
- 52 Arheološka istraživanja na Gardunu ponad Trilja
- 56 Razgovor s folkloristicom dr. Zoricom Vitez

KOLUMNJE

- 20 Prilog MVP-a: Hrvatska kultura u očima stranaca
- 39 Vijesti iz Humanitarne organizacije DORA
- 50 Iz hrvatske prošlosti: O himni
- 54 U potrazi za korijenima: Grgić iz Borovca
- 64 Listek: U posjetu domovini
- 65 Kako žive umirovljenici u domovini: Ljetovanje

GOSPODARSTVO

- 34 Hrvatski turizam
- 36 Industrijsko-turistička zona Bakar

IN MEMORIAM

- 11 Ivan Ivančan
- 70 Ivo Fabijan, Stjepko Težak, Ivan Skračić Bodul

AKTUALNOSTI / DODAJANJA

- 18 Konvencija Hrvatskog svjetskog kongresa u Zadru
- 22 Hrvatski kulturni dani u Berlinu
- 27 Ljetovanje hrvatske djece iz Vojvodine u Selcu
- 28 Dani iseljenika na Susku i Krku
- 32 Dupinov san – obnavljanje starog hrvatskog jedrenjaka
- 38 Donacija australskih Hrvata bolnici u Osijeku
- 55 Gradišćanski Hrvati iz Petrovog Sela u Hrvatskoj
- 62 Skup Hrvatskog kulturnog vijeća o Haaškom sudu
- 68 Kulinarski projekt povratnika Zdravka Kalabrića
- 72 Posmrtni ostaci obitelji Jelić preneseni u Hrvatsku

ŠPORT

- 14 Hrvatske svjetske igre u Zadru
- 83 Svjetska prvakinja Danijela Grgić
- 84 Ante Pavlović (razgovor)
- 87 Gradišćanski Hrvat naš najbolji atletičar
- 88 Osvrt na stanje našeg nogometa Fredija Kramera

“Idemo u dobrom smjeru”

Iza zatvorenih vrata premijer Sanader je razgovarao s predstavnicima hrvatske nacionalne manjine. Na dnevnom redu sastanka bila je financijska pomoć hrvatske Vlade Hrvatima u Srbiji

Tema statusa nacionalnih manjina obilježila je, uz druge teme, protekle hrvatsko-srpske razgovore održane u Beogradu, kazao je premijer Republike Hrvatske *Ivo Sanader* novinarima nakon održanog zatvorenog sastanka 21. srpnja u Subotici s predstavnicima hrvatske nacionalne manjine. On je najavio financijsku, ali i političku pomoć Hrvatima u Vojvodini, prije svega u vezi s još uvijek neriješenim pitanjem političkog zastupanja Hrvata u parlamentu Srbije.

Susret s predstavnicima Hrvatskoga nacionalnog vijeća i Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini uslijedio je nakon otvaranja graničnog prijelaza Bajakovo-Batrovac i razgovora s premijerom *Vojislavom Koštunicom* te predsjednikom Srbije *Borisom Tadićem* u Beogradu istoga dana ranije.

OTVORENA PITANJA

Nakon završenog sastanka u Plavoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, premijer Sa-

nader je na konferenciji za novinare uputio čestitke čelnicima hrvatske zajednice na dosadašnjim rezultatima na promovi-ranju statusa hrvatske nacionalne manjine u Srbiji te je istaknuo kako se i hrvatska i srpska vlada slažu da u Srbiji i u Hrvatskoj manjine “nisu prijetnja, nisu opasnost, nego su šansa” za unapređenje suradnje. Na dnevnom redu razgovora s predstavnicima hrvatske zajednice bile su, kazao je Sanader, “zadaci koje još treba napravi-ti, pomoć koju hrvatska Vlada može dati

i već daje Hrvatima u Srbiji, i financijsku, ali i političku pomoć, prije svega kada je riječ o zastupljenosti hrvatske nacionalne manjine u srpskom parlamentu i kad je riječ o nekim nedoumicama koje su se dosad pokazivale dijeljenjem hrvatskoga nacionalnog korpusa na Hrvate, Bunjevce, Šokce”.

RJEŠENJA NA POMOLU?

Sanader je zahvalio predsjednicima Vlade i države Srbije na razumijevanju i otvore-

Predsjednik Vlade Ivo Sanader se na tiskovnoj konferenciji obratio novinarima

Piše: **Jasminka Dulić**

Snimili: **Milivoj Keber, Darko Plahtan**

nosti za rješavanje ovih pitanja, te je čestitao predstavnicima hrvatske manjine u Srbiji i srpske manjine u Hrvatskoj na dobroj suradnji. "Briga i jednih i drugih za onoga drugoga pokazuje koliko je otvorena ta suradnja", poručio je Sanader istaknuvši da "i Hrvatska i Srbija moraju manjinsku politiku isticati kao jednu od svojih možda ponajvažnijih karakteristika u približavanju europskim standardima".

Predsjednik HNV-a Josip Z. Pekarnović zahvalio je premijeru Sanaderu i Vladi Republike Hrvatske na dosadašnjoj pomoći hrvatskoj zajednici u Srbiji, kao i Vladi Srbije koja, kako je kazao, izlazi ususret hrvatskoj zajednici u Srbiji, te je izrazio zadovoljstvo i suradnjom sa Srpskim narodnim vijećem. Na kraju je izrazio uvjerenje da će obje manjinske zajednice dati svoju potporu, kako poboljšanju međudržavnih odnosa, tako i u hodu obiju država prema EU.

NAKON POSJETA

Nakon završenog posjeta Petar Kuntić, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, izrazio je zadovoljstvo što su sve teme, koje je stranka pokrenula, kao što su – političko zastupanje, tzv. bunjevačko pitanje, integracija Hrvata u društveni, politički i kulturni život, kao i provođenje Sporazuma o zaštiti manjina, bile na dnevnom redu tijekom posjeta te je izrazio uvjerenje da će ih u vezi s ovim pitanjima primiti i premijer Koštunica u rujnu. "Mi želimo biti integrativni čimbenik procesa koji se događaju i, ako možemo, pospješiti te procese. Preporuka premijera Sanadera bila je da i politička stranka uspostavi suradnju sa Samostalnom demokratskom srpskom strankom, kako bi putem razgovora dali određene preporuke jednoj i drugoj vladi za poboljšanje političkog statusa jedne i druge manjine. Prije svega zato što srpska manjina u Hrvatskoj ima dobra iskustva, kudikamo bolje pozicije i bolje i kvalitetnije sudjelovanje u izvršnoj vlasti, a koje je dobila putem donesenih zakona. Naša su očekivanja da će i u Srbiji obećanja s vrha uskoro biti provedena u djelo, i inzistirat ćemo na tome da se pitanje političkog predstavljanja Hrvata u srbijanskom parlamentu riješi", kazao je Kuntić.

Čestitajući "na uspješnom očuvanju tradicije hrvatske baštine u Srbiji", premijer Sanader je okupljenima u sjedištu Hrvatskog nacionalnog vijeća prenio

poruke s razgovora s premijerom i predsjednikom Srbije te s predstavnicima hrvatske zajednice.

Odgovarajući na pitanja novinara o rješavanju pitanja političkog zastupanja, Sanader je kazao kako "u Hrvatskoj imamo ustavni zakon o nacionalnim manjinama i takav ustavni status nacionalnih manjina, koji omogućuje zastupljenost u Hrvatskom saboru bez obzira na broj birača koji izađu na izbore toga dana". On je kazao kako je to kvalitetno rješenje, ali je i izrazio zadovoljstvo dosadašnjim tijekom razvoja odnosa sa Srbijom pa i u tretmanu manjina. "Ova srbijanska vlada učinila je dosta na tom planu, mislim da

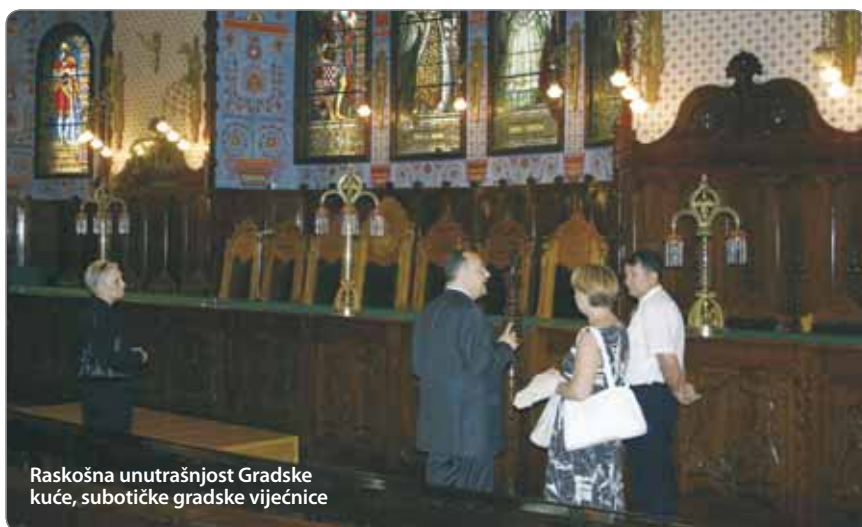
idemo u dobrom smjeru i očekujem i dalje poboljšanje", zaključio je Sanader.

IZASLANSTVO

U pratnji premijera Sanadera u Subotici su razgovorima nazočili i hrvatski ministar kulture *Božo Biškupić*, hrvatski veleposlanik u Beogradu *Tonči Staničić* i srbijanski veleposlanik u Zagrebu *Radivoj Cvjetičanin*, ravnateljica Hrvatske matice iseljenika *Katarina Fuček*, ravnatelj Ureda za nacionalne manjine pri Vladi Republike Srbije *Petar Lađević*, predsjednik Srpskog narodnog vijeća u Hrvatskoj *Milorad Pupovac* i generalni konzul RH u Subotici *Davor Vidiš*. ■

Mladi bunjevački Hrvati srdačno su dočekali predsjednika Vlade Ivu Sanadera i njegovu pratnju

Raskošna unutrašnjost Gradske kuće, subotičke gradske vijećnice

Svaka nova Škola je iz godine u godinu sve ljepša i uspješnija

Deset školskih dana prošlo je u hipu i, prije nego što je došao red na odlazak, polaznici su na završnoj priredbi pokazali što su naučili

I ovoga ljeta nastavljena je tradicija Hrvatske matice iseljenika kada je riječ o skrbi o mladim naraštajima Hrvata koji žive izvan domovine svojih predaka. Unaprijediti njihovo znanje hrvatskog jezika, a pritom ih upoznati s povijesnom, kulturnom i prirodnom baštinom Hrvatskoga primorja u s(p)retnoj sprezi ozbiljna rada i osmišljene razbibrige bio je temeljni cilj i ove Male škole hrvatskog jezika i kulture što se, sada već po 14. put, od 17. do 28. srpnja održala u prostoru *Ville Rusticae*, hostela zagrebačkog Crvenog križa u Novom Vinodolskom.

Na popisu polaznika ovogodišnje Škole bilo je 49 djece u dobi od 9 do 14 godina, a u Novi su Vinodolski stigla iz jedanaest zemalja: Njemačke, Nizozemske, Velike Britanije, Mađarske, Italije, Vojvodine, SAD-a, Kanade, Benina, Ujedinjenih Arapskih Emirata i Bosne i Hercegovine. Program Škole odvijao se pod budnim okom voditeljice, prof. Lade Kanajet Šimić. Po već ustaljenu običaju svi su polaznici sudjelovali u više različitih igraonica - radionica, od jezične, kulturološke i novinarske preko lutkarske i dramske do filmskog kutića, naravno, prema njihovoj želji i sklonosti, no, usto im je ostalo i obilje vremena za opuštenu igru u moru i uz njega.

Veselo društvo u *Villi Rustici* posjetili smo više puta. Stoga i kažemo veselo jer su lica polaznika bolje od riječi govorila o ozračju. No, s nekima smo i razgovarali.

Prve su nam sugovornice bile sestre Pöll i Kazija. Martina (8) i Sara (10) Pöll u Novi su stigle iz Münchena u Njemačkoj, a Iva (8) i Lucija (14) Kazija iz Roterdama u Nizozemskoj. Od Martine i Sare saznali smo kako su rođene u Njemačkoj.

Napisao i snimio: **Anton Ficko**

Radionica kulturne i prirodne baštine

Večernje društvene igre: spretni igrači i žustri navijači

Lutkarska radionica

Lada Kanajet Šimić, voditeljica Škole: Bilo je tu mnogo radosti i veselja

Uvijek se svaka Škola čini sve ljepšom i uspješnijom, a godine iskustva to i potvrđuju, rekla je voditeljica Škole Lada Kanajet Šimić. Dodala je: "Ove smo godine preza-dovoljni odzivom djece, kao i njihovim sudjelovanjem u svim aktivnostima. Bilo je tu mnogo radosti i veselja, ali smo se i međusobno učili i spoznavali nove stvari, mi veliki od malih, a mali od velikih. Velika hvala Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji na financijskoj potpori".

Tata im je Nijemac, a mama Hrvatica iz Kaštel Kambelovca. Rekle su nam kako su često kod bake pa su navikle biti bez roditelja. U Novom im je jako lijepo i voljele bi doći i sljedeće godine. Istu su nam želju priopćile i Iva i Lucija. Njih je ljepota Novog Vinodolskog, u kojem nisu bile nikada prije, očarala. U Školi im se dopalo što su čule stvari za koje prije nisu znale, na primjer da je kravata podrijetlom iz Hrvatske. Svima će reći, dodale su, da, ako ikako mogu, dođu u Školu u Novi Vinodolski.

Za glasnogovornike najbrojnije skupine, njih 26 iz općine Usora u Bosni i Hercegovini nasumce smo odabrali njih troje. Dajana Ivkić (11) završila je peti razred OŠ Kulina Bana. Pohvalila se kako je to učinila odličnim uspjehom. Na upit zašto je došla u Novi Vinodolski spremno je odgovorila: radi druženja i novih poznanstava. Otkrila nam je kako je nove prijateljice našla među djevojčicama iz Italije, Nizozemske i Njemačke. Glede nostalgije, izjavila je kako joj malo nedostaje dom i obitelj, ali kada se sjeti kakvu je jedinstvenu prigodu dobila dolaskom u Školu, onda joj je lakše.

Njezini pak prijatelji iz OŠ fra Frane Jukića, Toni Pranjić (14) i Mijo Katić (13), na prvo su mjesto među razlozima zbog kojih im je drago što su došli u Školu stavili plivanje i športska natjecanja.

Završnu priredbu svojom je nazočnošću uveličala ravnateljica HMI-a Katarina Fuček. Polaznicima, uzvanicima i gostima kratko je rekla: "Ovdje su se skupila hrvatska djeca iz cijelog svijeta pa je stoga ovdje veliko hrvatsko srce koje uči hrvatski i voli Hrvatsku". Polaznicima je poručila da pričaju o Školi i pozovu prijatelje da i oni postanu njezin dio. Neka vas, rekla im je, uspomene na nju trajno griju.

More ih se najviše dojmilo pa bi svakako voljeli ponovno doći.

Deset školskih dana prošlo je u hipu i, prije nego što je došao red na odlazak, polaznici su na završnoj priredbi

pokazali što su naučili. Dakako, samo djelić kojim su se htjeli pohvaliti pred uzvanicima, gostima i roditeljima. Ostalo su vjerojatno povjerili na čuvanje svojim dnevnicima. ■

CRTICE IZ SPOMENKA, novina Male škole

Romana Prskalo (13), Ujedinjeni Arapski Emirati
U Maloj školi sam se jako zabavila! Naučila sam puno novih stvari o kojem prije nisam znala i na zabavnom načinu, ne kao u običnoj školi. Ovdje se ne moraš bojati ni sramiti, možeš pitati bilo kakva pitanja o Hrvatskoj i o kulturi. Učili smo kroz igre i kroz razgovor pa nam je bilo zabavno. Pisali smo na glagoljici i čak smo bili u muzeju i učili o obitelji Mažuranić.

Lea Katović (10), Italija
Zadovoljna sam, radionica je zanimljiva, puno učimo. Učimo smo zanimanje, mjeseci, 4 godišnja doba, dane u tjednu... Učiteljica je nai super na svijetu, simpatična nai ljepša i dobra, Moje prijatelja su super. Volim Hrvatski abeceda.

Samuel Dworski Cartwright (14), Velika Britanija
Ja svidaju mi se moyi suučenci i ja svidaju mi se croatian. Ovo je malo terchto. Ja sam mislio da će bit lakše.

Grozdana Lajić, voditeljica
Budući da je u ovoj grupi bilo djece najrazličitijih jezičnih skupina, s različitim stupnjem znanja hrvatskog jezika, odlučila sam se poigrati tim različitostima i raditi s djecom na izgovoru glasova koji postoje u hrvatskom jeziku, a ne postoje u

njihovim materinskim jezicima. Lomili smo jezike, spajali zvuk i pokret, pokušali osjetiti kvalitetu pojedinih glasova i riječi i dobili neponovljive scenske etide... A sada, zadaci za vježbu: Probajte izgovoriti što brže: *Na vrh brda vrba mrda, Petar Petru plete petlju, Sally sales sea shells on the sea shore, ...*

Ljiljana Gajić, voditeljica
Glumačka želja moje vedre i razigrane družine pretvorila ih je ne samo u glumce nego i u kipare putnike. Posjetili smo tako Split, Pulu, Slavoniju, ali i sva ona daleka bajkovita mjesta koja smo otkrili u našim nebičnim kartama. Na svojim putovanjima vrijedno smo stvarali građevine (pulsku Arenu) i skulpture (Grgura Ninskog, Zdenac života, Vučedolsku golubicu), ali i tkali između sebe one čarobne niti prijateljstva.

Igor Matijašić, voditelj
Ako kažemo da smo se igrali, zabavljali, pričali viceve, smišljali bajke, stvarali priče, reći ćete da je to nemoguće... Ako pak kažemo da smo pisali vijesti, reportaže, smišljali pitanja za intervju, bili u muzeju, proveli anketu, reći ćete da je to nemoguće u tako kratkom vremenu. A mi ćemo vas samo podsjetiti da pravi novinar uvijek piše i govori samo istinu. I, ako mislite da je sve ovo što smo rekli zapravo laž, zavirite u naš ovogodišnji *Spomenak*.

Došli iz cijelog svijeta učiti hrvatski

I ove se godine potvrdilo da je ovaj stručno profilirani program prepoznatljiv u akademskim i drugim krugovima kako u Hrvatskoj, tako i u izvandomovinstvu jer je okupio 40 studenata iz 13 europskih i prekoceanskih zemalja: Italije, Austrije, velike Britanije, Švicarske, Švedske, Norveške, Češke, Mađarske, Južne Afrike, Japana, Kanade, SAD-a i Australije

Predavanje o hrvatskoj povijesti

veške, Češke, Mađarske, Južne Afrike, Japana, Kanade, SAD-a i Australije.

Nastava se održavala u Studentskom domu Cvjetno naselje. Jednomjesečni rad Sveučilišne škole hrvatskog jezika i kulture u sastavu akademskog programa obuhvaća 110 školskih sati nastave, 95 sati obvezne nastave i 15 sati dodatne nastave. Jezična se nastava sastoji od odvojenih gramatičkih i lektorskih sati, a znanje hrvatskog jezika dijeli se na tri razine: početni, srednji i napredni stupanj.

- Polaznici dolaze s različitim stupnjem znanja hrvatskoga jezika pa je program Škole upravo organiziran po grupama koje omogućuju nesmetan rad te svakog polaznika motiviraju na aktivno uključanje i učenje jezika. No, osim radnog dijela, polaznici imaju vremena i za upoznavanje bogatstva hrvatske kulture, a naravno, i za zabavu - izjavila je direktorica Škole, prof. dr. Zrinka Jelaska.

U organizaciji Hrvatske matice iseljenika i Sveučilišta u Zagrebu svečano je otvorena Sveučilišna škola hrvatskog jezika i kulture na Rektoratu Sveučilišta. Tom su prigodom studente pozdravili dr. sc. Helena Jasna Mencer, rektorica Sveučilišta u Zagrebu, Katarina Fuček, prof., ravnateljica Hrvatske matice iseljenika, te prof. dr. Zrinka Jelaska, direktorica Škole.

Program je namijenjen mladeži hrvatskog podrijetla, kao i svim drugim studentima koji žele upoznati Hrvatsku, te steći ili proširiti svoje znanje o Lijepoj našoj, naučiti ili usavršiti hrvatski jezik. Ovogodišnja Sveučilišna škola, koja se održala od 24. lipnja do 21. srpnja, okupila je 40 studenata iz 13 europskih i prekoceanskih zemalja: Italije, Austrije, Velike Britanije, Švicarske, Švedske, Nor-

Jezična skupina Lika

Napisala: **Željka Lešić**

Foto: **Iz dokumentacije HMI**

Dakle, osim akademske nastave, studenti posjećuju muzeje, galerije, operne i baletne predstave, koncerte, a također upoznaju razne kulture i obrazovne ustanove, pojedine istaknute umjetnike, dok vikendom obilaze Zagreb, te odlaze na organizirane izlete. Program iz hrvatske kulture i povijesti, sastavni je dio Škole.

- Želeći polaznicima Sveučilišne škole što slikovitije, zanimljivije i zornije približiti hrvatsku kulturu i povijest te ih upoznati s ljepotama hrvatskoga kraja, Hrvatska matica iseljenika svake godine uspješno organizira program kulture. Ovogodišnji je program započeo stručnim cjelodnevnom razgledom Zagreba te koncertom klapa iz iseljeništa. Slijedili su posjeti najreprezentativnijim muzejsko-galerijskim prostorima, koje su vodili vršni kustosi, povjesničari umjetnosti i etnolozi. Program je obuhvatio nekoliko kazališnih predstava te susret s etnoglazbenicom Dunjom Knebl koja je polaznicima pružila nezaboravne trenutke. Već drugu godinu zaredom organiziramo vrlo zanimljiva i raznolika predavanja o hrvatskoj povijesti, kulturi i identitetu. Iako su naši studijski izleti u Hrvatsko zagorje i na Plitvička jezera zapravo škole u prirodi, trenuci su to i za zajedničko druženje, opuštanje i uživanje u prirodnim ljepotama te su oni i ove godine odlično prihvaćeni – izjavila je Lada Kanajet Šimić, voditeljica programa u HMI-u i dodala - Sveučilišna škola hrvatskoga jezika i kulture i ove je godine svojom brojnošću i iskazanim interesom pokazala da Sveučilište u Zagrebu i Hrvatska matica iseljenika provode iznimno vrijedan i koristan program. Stoga ovim putem najavljujemo sljedeću Sveučilišnu školu koja će se održati od 30. lipnja do 27. srpnja 2007. .

Nakon završetka akademskoga programa Škole piše se završni ispit iz hrvatskoga jezika, a polaznici koji polože ispite dobivaju diplomu Sveučilišne škole hrvatskog jezika i kulture i svjedodžbu s upisanom ocjenom.

Budući da je stručno profilirani program već dugi niz godina prepoznatljiv kako u akademskim, tako i u drugim krugovima u Hrvatskoj i u izvan-dominstvu, svake godine ima velik broj polaznika. Svi oni rado i s veseljem dođu na Školu u kojoj se, osim učenja, dobro zabave i međusobno druže. O dojmovima sa Sveučilišne škole hrvatskog jezika i

Zajednička fotografija snimljena na slikovitim Plitvičkim jezerima

Jezična skupina Slavonija se tijekom izleta u Hrvatsko zagorje predstavila pjesmom i igrokom...

... oduševivši publiku, ostale polaznike i profesore

Predavanje o hrvatskom identitetu

kulture razgovarala sam s nekoliko njezinih polaznika. Budući da dečki nisu bili baš razgovorljivi, izjave su dale simpatične cure iz Češke, Amerike i Australije, koje su snimale svaki trenutak tijekom veseloga druženja na zajedničkoj večeri u Hrvatskom kulturnom klubu.

VJERONIKA BIALKOVICH (Češka)

Prvi put sam na Školi i jako mi se sviđa. Ako budem imala mogućnosti, ponovo bih došla na Školu. Društvo je zanimljivo iz raznih zemalja i lijepo se družimo. Nešto sam znala hrvatskoga jer ga učim na fakultetu, no htjela sam ga bolje naučiti. Ovo je prava prigoda za usavršavanje hrvatskog jezika.

STEPHANIE TOMAŠEVIĆ (Amerika)

Ovo mi je trinaesti dolazak u Hrvatsku, no prvi sam put na Školi. Informaciju o Školi pronašla sam na Internetu. Odmah sam se zainteresirala i evo me ovdje na učenju hrvatskoga jezika, jer sam htjela bolje naučiti gramatiku.

JASMINE BUDIŠA (Australija)

Malo znam govoriti hrvatski jer ga katkad govorimo u kući. Teško mi je govoriti jer smo navikli na engleski jezik. No s babama i djedovima koji žive u Australiji rado govorim hrvatski i drago mi je da ću ga sada nakon Škole govoriti još bolje. Društvo mi je ovdje super baš kao i učiteljice koje se trude da što bolje svladamo gramatiku. ■

Polaznici Ljetne škole folklor izvede
Dubrovačku poskočicu *Lindo* uz pratnju lijerice

Ljubav prema hrvatskom folkloru okupila mlade iz cijeloga svijeta

Ovog ljeta slušala su se predavanja o hrvatskom jadranskom području, o glazbenim i plesnim tradicijama te o bogatim i prelijepim narodnim nošnjama naših otoka i priobalja

Svečanim koncertom na trgu ispred župne crkve u Pučišćima na otoku Braču završena je u četvrtak 24. kolovoza još jedna Ljetna škola hrvatskoga folkloru koju već tradicionalno organizira Hrvatska matica iseljenika. Plesovi Trogira, fragmenti dubrovačkoga kola *poskočica*, pjesme i plesovi Jezera s otoka Murtera, starinska *a capella* pjesma "Kada se Pavle ženjaše" iz Novoga Vi-

nodolskoga, svirka na mihu, gajdama, lijerici, dvojnicama, nastup tamburaškog orkestra pod ravnanjem maestra Siniše Leopolda tek je dio bogatog programa koji su za brojne mještane Pučišća i njihove goste izveli polaznici Ljetne škole folkloru, pokazavši na najljepši mogući način znanje koje su stekli tijekom dvanaestodnevnog boravka u tom lijepom dalmatinskom mjestu. Uoči koncerta zaželjeli su im uspjeh ravnateljica HMI-a gospođa Katarina Fuček i načelnik općine Pučišća gospodin Alen Parunov.

A polaznici Škole folkloru, njih čak

66, stigli su u Pučišća, iz raznih zemalja: Austrije, Australije, Bosne i Hercegovine, Kanade, Njemačke, Mađarske, Sjedinjenih Američkih Država, Slovačke, Novoga Zelanda, Vojvodine i, naravno, iz cijele Hrvatske. Sve njih dovela je na Ljetnu školu folkloru ljubav prema hrvatskoj tradicijskoj kulturi, plesu, pjesmama, narodnim nošnjama i glazbalima te želja za stjecanjem novih znanja koja će prenijeti u svoja folklorna i tamburaška društva diljem svijeta. Neki od njih, poput Vane Krcmar iz Melbourne, Jennifer Čorak iz Mississauga, Katarine Crnogorac iz

Napisala: **Srebrenka Šeravić**

Snimio: **Darko Plahtan**

New Yorka, Marjane Grgić iz Stuttgarta, Arnolda Barića iz Pečuha, Ivana Bana iz Kreševa, Marije Ihas iz Vajske i drugih već su "stari" polaznici koji se svake godine s ljubavlju vraćaju svojoj Školi folkloru i prijateljima koje su tijekom lijepih druženja na njoj stekli.

Ovog ljeta slušali su predavanja o hrvatskom jadranskom području, o glazbenim i plesnim tradicijama te o bogatim i prelijepim narodnim nošnjama naših otoka i priobalja, od Krka, Raba i Cresa, Silbe, Hvara, Braća, Šolte, do Mljeta i Pelješca, Šibenika, Trogira, Splita, Dubrovnika, doline Neretve i južne Hercegovine, te Hrvata u Boki kotorskoj. Voditelj škole folkloru prof. Andrija Ivančan i ovoga je puta okupio sjajnu ekipu predavača, vrsnih poznavatelja različitih stručnih područja, poput Vide Bagura, Milana Oreba, Gorana Kneževića, Branka Šego- vića, Mirjane Kolumbić, Josipa Forjana,

Zlatana Sindičića, Stjepana Večkovića, Željka Bradića, Družena Šoića, Kristine Benko, te našega dugogodišnjeg glazbenog korepetitora prof. Ivana Krška. Nažalost, uoči ovogodišnje Škole folkloru preminuo je njezin osnivač i dugogodišnji mentor, dr. Ivan Ivančan, velikan hrvatske etnokoreologije.

Prvog sata nastave predavači i polaznici Škole folkloru odali su počast dr. Ivanu Ivančanu, velikom čovjeku i znanstveniku koji je svojim predanim istraživačkim i umjetničkim radom dao neiskaziv doprinos hrvat-

Plesovi otoka Murtera

skoj folkloristici i usadio ljubav prema tradicijama hrvatskog naroda brojnim generacijama zaljubljenika u hrvatski folklor i ovdje u domovini i u hrvatskom iseljeništvu. ■

ODLAZAK VELIKANA NAŠE FOLKLORISTIKE

Ime dr. Ivana Ivančana (Molve, 15. lipnja 1927. – Molve, 3. kolovoza 2006.) postalo je sinonim za hrvatsku folkloristiku gdje god živio naš čovjek. Ivan Ivančan sustavno je istraživao narodne plesove na cijelome hrvatskom etničkom prostoru i mnoge je od njih postavio na scenu. Gotovo pedesetogodišnji istraživački rad dr. Ivana Ivančana sabran je tako u 19 monografija s čak 4 939 stranica te u brojnim člancima u domaćoj etnološkoj periodici, kao i u autorskoj agenciji zaštićenih koreografija zabilježenih u videozapisu te na nosačima zvuka. Plesni narodni običaji kao potreba suvremenog čovjeka u gradu i na selu neprekidno se iskazuju, piše Ivančan, u sasvim jasnom porivu pojedinca ili pak grupe da traže vlastite korijene u zavičajnoj tradicijskoj kulturi.

Taj je proces očit na tisućama stranica Ivančanova istraživačkog opusa, a osobito u njegovoj knjizi pod naslovom "Narodni plesni običaji u Hrvata", koju je 1996. tiskala Hrvatska matica iseljenika. Stari su običaji, upozorava Ivančan, dobrim dijelom izumrli ili su se znatno transformirali pa su se tako na neki način povukli u umjetnu zbilju scenske primjene folkloru, odnosno u umjetničku koreografiju.

Uzvici, pocikivanja, juškanje, zvuk i pokret u kolu ili bez kola iz usta narodnih kazivača, svirača, plesaca i pjevača preneseni su Labanovom kinetografijom (plesnim pismom) i notografijom iz reprezentativnih etnolokaliteta zahvalju-

jući istančanom Ivančanovu osjećaju za starine hrvatske korijenike. Učenje plesa velika je škola solidarnosti, piše Ivančan, prenošena s koljena na koljeno, a on joj je posvetio svoj ukupni istraživački i ljudski interes što ga svrstava u vodeće hrvatske plesne pedagoge. Naime, Ivančanovoj Školi hrvatskoga folkloru, koju organizira Hrvatska matica iseljenika, svake se godine odaziva stotine polaznika iz domovine i iseljeništa iz svih krajeva svijeta. U svijetu djeluje oko dvije stotine hrvatskih folklornih ansambala koji okupljaju na tisuće mladih hrvatskoga podrijetla, koji čak više i ne govore jezik svojih djedova i očeva, ali u Ivančanovu djelu i u nacionalnom

folkloru pronalaze inspirativnu sponu sa zemljom svoga podrijetla, kao što su na primjer brojni ansambli iz SAD-a, Australije, Čilea, Argentine i sl. Stvaranje, uvježbavanje i održavanje pojedine koreografije s Ivančanim terenskim zapisima i monografijama u umjetnoj zbilji scene sačuvat će za buduće hrvatske naraštaje dragocjenu autentičnost i arhaičnost narodnoga plesa, u kojima će, vjerujemo, uživati budući hrvatski naraštaji kao što uživaju današnji članovi stotina hrvatskih folklornih ansambala u zemlji i diljem svijeta.

Ovaj sažeti Ivančanov životopis bio bi nepotpun kad ne bismo spomenuli kako je Ivančan odgojio i dva sina koji su danas vrsni hrvatski folkloristi, Ivana i Andriju.

Vesna Kukavica

Ovako se čuva i razvija tradicija hrvatskog rukotvorstva

Početnici su svladavali osnovne tehnike vezenja i ukrašavanja, dok su napredni učenici – a u njih se ubrajaju oni koji su već pohađali ovu radionicu – svladavali već kudikamo zahtjevnije tehnike poput zlatoveza, izradbe lepoglavske i paške čipke, slavonskih *motiva*, pletenja *šticli*, te tradicijske tehnika tkanja i restauracije narodnih nošnji

Križići, pružanke, plošni vezovi, zrnčani bodovi, lančanci, šlingeraj, priplet, rasplet... samo su neki od naziva s kojima su se susreli polaznici Radionice narodnih nošnji koja se i ove godine održavala u Klesarskoj školi u Pučišćima na otoku Braču. U organizaciji Hrvatske matice iseljenika i Posudionice i radionice narodnih nošnji iz Zagreba održana je od 1. do 10. kolovoza već četvrta po redu radionica izradbe i restauracije hrvatskih narodnih nošnji i tradicijskih tekstilnih vještina pod nazivom "Hrvatsko narodno ruho" koja je okupila četrdesetak vrlo zainteresiranih polaznika iz više zemalja: Austrije, Bosne i Hercegovine, Mađarske, Njemačke, Sjedinjenih Američkih Država, Vojvodine i Hrvatske. Nastava se istodobno održavala u dvjema grupama: početnoj i naprednoj, a sadržaj i program učenja osmislio je voditelj radionice prof. Josip Forjan. Početnici su, naravno, svladavali osnovne tehnike

Ministar kulture Božo Biškupić s polaznicama i demonstratorima Radionice narodnih nošnji

vezenja i ukrašavanja, dok su napredni učenici – a u njih se ubrajaju oni koji su već pohađali ovu radionicu – svladavali već kudikamo zahtjevnije tehnike poput zlatoveza, izradbe lepoglavske i paške čipke, slavonskih *motiva*, pletenja *šticli*, te tradicijske tehnika tkanja i restauracije narodnih nošnji. Veliku ulogu u poduci imali su vrsni demonstratori s terena; Urica Orlić, vrsna čipkarica s otoka Paga, podučavala je vještinu izradbe ove znamenite čipke, Josipa Rudec upućivala je u tajne lepoglavске čipke, Vlado Čehulić i Dragan Dražić demonstrirali su raznovrsne načine tkanja, Vesna Proso bijele vezove, a Slobodan Hadjikan zlatovez. Etnologinja Katarina Bušić svoje je sate predavanja posvetila teoriji, upoznavanju s osnovnim tipovima narodnih nošnji i nekadašnjim načinom života na hrvatskom selu.

I ne smijemo zaboraviti spomenuti da su, uz žene, jednako umješno svlada-

vali vještinu ručnoga rada i – muškarci! Bili su to lijepo i sadržajno provedeni dani, a katkad se i izvan nastave vezlo i tkalo do duboko u noć... Stvorena su mnoga nova prijateljstva i većina polaznika izrazila je želju da ponovno dođe iduće godine, na novu Radionicu narodnih nošnji.

Sve što su naučili i izradili polaznici obaju grupa pokazali su zadnjeg dana boravka u Pučišćima: u dvorani Klesarske škole priređena je izložba radova polaznika Radionice narodnih nošnji za mještane Pučišća i njihove goste. Posebno smo ponosni što je ovogodišnju Radionicu posjetio i gospodin Božo Biškupić, ministar kulture Republike Hrvatske, koji je s velikom pažnjom razgledao radove i posebno pohvalio ideju da se na ovaj način čuva i razvija tradicija hrvatskoga narodnoga rukotvorstva. ■

Napisala: **Srebrenka Šeravić**

Detalj s izložbe

JEDNISTVENA INSTITUCIJA U HRVATSKOJ

Mnoge iseljeničko-iseljeničke zemlje diljem svijeta odavno imaju muzeje posvećene svojim iseljenicima/useljenicima. U Hrvatskoj su godine 1936. otvoreni takvi muzeji u Zagrebu i Splitu. Njihova je građa danas pohranjena u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Od uspostave hrvatske države bilo je nekoliko idejnih prijedloga o osnivanju muzeja, primjerice u Rijeci i na Braču. Na svojoj sjednici u lipnju 2003. Upravni odbor HMI-a podržao je ideju o osnivanju Muzeja hrvatskog iseljeništva i donio odluku da se smjesti u zgradi Matice u Zagrebu. Uglednom muzeologu prof. Tomislavu Šoli povjerena je izrada jedne od mogućih verzija idejnoga projekta budućih muzeja sa studijom provedivosti. Potrebna dokumentacija predana je Muzejskom vijeću Ministarstva kulture RH. Šalje se i zapisnik Stručnog povjerenstva, iz kojeg je razvidno njihovo mišljenje da postoji potreba za osnivanjem muzeja unutar zgrade HMI-a.

U veljači 2005. u suglasnosti s Ministarstvom kulture imenuje se privremena ravnateljica muzeja u osnivanju, gđa Ljerka Galic. Tijekom te godine poslan je ministru kulture Biškupiću prijedlog uredbe za osnivanje muzeja. Kontaktirani su svi državni arhivi u Hrvatskoj, a četveročlana delegacija HMI-a bila je na studijskom putovanju u iseljeničkim muzejima u Bremerhavenu i Tel Avivu. Treba spomenuti da je Gradski ured za kulturu grada Zagreba 2004., 2005. i 2006. dao financijsku potporu za osnivanje muzeja. U lipnju 2006. Upravni odbor uspostavlja samostalni Odjel muzeja hrvatskog iseljeništva u sklopu HMI-a. Time su konkretizirani uvjeti za formalno osnivanje jedinstvene muzejske institucije u RH - nakon 70 godina Muzej hrvatskog iseljeništva! U povodu toga zamolio sam Ljerku Galic za kraću izjavu:

Napisao: **Nenad Zakarija**
Snimio: **Žorži Paro**

"Računamo na odaziv i potporu naših iseljenika u svijetu, koji bi, zasigurno, imali želju upotpuniti cjelovitost, slojevitost i delikatnost hrvatske iseljeničke priče tijekom pet stoljeća"

"Dva su temeljna uvjeta koja mogu prikazati opravdanost ove inicijative: lokacija i građa. Prikupljanje građe obavlja se na nekoliko načina. Sistematizirano su putem izložaba obrađeni Čile i Australija, u pripremi je Novi Zeland, te na novi način Argentina obilježavanjem 150. obljetnice rođenja Ivana Vučetića. Suraduje se s državnim arhivima, gradskim, povijesnim, etnografskim i zavičajnim muzejima te sveučilišnim knjižnicama na terenu radi umrežavanja podataka o građi s iseljeničkom tematikom za fundus budućeg muzeja. U tu svrhu u pripremi je samostalni link HMI koji će sadržavati vijesti o muzeju s mogućnošću izravne suradnje i kontakata. Velik udio u prikupljanju građe mogu i trebale bi imati područnice HMI-a snimajući situaciju "in situ" s obzirom na to da je dinamika i periodika iseljavanja nazočna na cijelom području Hrvatske.

Računamo na odaziv i potporu na-

ših iseljenika u svijetu, koji bi, zasigurno, imali želju upotpuniti cjelovitost, slojevitost i delikatnost hrvatske iseljeničke priče tijekom pet stoljeća", poručuje čelnica ovoga povijesnog projekta Ljerka Galic.

I časopis "Matica" redovito će donositi vijesti i priloge o muzeju, pa nam se javljate na tu temu e-mailom na sljedeću adresu: muzej@matis.hr ■

Summary

Croatian Heritage Foundation establishes Emigration Museum Department

Croatia historically was one of the largest emigration sources in the world. In 1936 several Emigration museums were established but they were short lived. Since then until today there is no such museum in Croatia. In 2003, the Management Committee of CHF supported the idea of establishing a Croatian Emigration Museum at its headquarters in Zagreb. The necessary documentation was developed and in 2005, Mrs. Ljerka Galic was nominated to the temporary post of future museum Director. In June 2006, The Management Committee of CHF established an independent Emigration Museum department. This satisfied the formal requirements for establishment of this unique museum in Croatia after nearly seventy years!!

On this occasion Mrs. Galic stated: "There are two basic conditions in order to justify this initiative: location and the contents. We already have some material in our archives, and are in contact with various similar museums, state and local libraries and archives as well as with our branches throughout the country. We are preparing a special link on our web site with news about the progress of the project as well as for contacts with the public. We are counting on our numerous Croatian Diaspora throughout the world to help us complete this complex émigré story".

“Dobro došli kući”

Veselja i druženja tih dana u Zatonu nije nedostajalo, jer ovoga puta nije bilo poraženih. Na kraju su svi spoznali da, kako bilo da bilo, uvijek pobjeđuje Hrvatska, domovinska ili ona iseljena

Okupljanjem domovinske i iseljeničke mladeži iz 25 zemalja svijeta s pet kontinenata, od 15. do 21. srpnja u Zadru i Zadar-skoj županiji održane su prve Hrvatske svjetske igre. Ova prva Croolimpijada okupila je 780 mladih i više od 2 000 njihovih najbližih, jer svi su oni htjeli biti sudionici ovoga povijesnog događaja. Snažan osjećaj pripadnosti domovini svojih predaka doveo je mlade Hrvate,

Napisala: **Željka Lešić**

Snimio: **Damir Lešić, Iz dokumentacije HSI-a**

mahom 2. i 3. generaciju hrvatskih iseljenika koji nisu krili ponos zbog pripadnosti hrvatskim korijenima. U zajedništvu i s ponosom, u nekom posebnom žaru, družila se ondje, ruku pod ruku, iseljena i domovinska Hrvatska.

Tom su se prigodom mladi športaši zajedničkih hrvatskih korijena pod bar-jakom države iz koje dolaze, sučelili u je-danaest športskih disciplina: nogometu, malom nogometu, nogometu veterana, košarci, rukometu, odbojci, odbojci na pijesku, tenisu, stolnom tenisu, plivanju i boćanju. Športska su se nadmetanja održavala na raznim terenima od Zadra,

Bibinja, Biograda, Benkovca, Poličnika i TN Zatona, gdje su sudionici bili smješteni u predivnom ambijentu. Organizator je ove športske manifestacije bio HSK s dr. Šimunom Šitom Ćorićem na čelu, a ravnatelj Igara bio je Zadranin Jure Strika, povratnik iz Švicarske.

- Cilj je Igara povezati hrvatsku mla-dež iz cijeloga svijeta kako bi se njihove veze s domovinom osnažile, no prigoda je to da javnost upozna različitost i bo-gatstvo iseljeničstva -istaknuo je ravnatelj Igara i dodao kako je najveća pobjeda bilo samo sudioništvo i nevjerojatan odaziv Hrvata iz cijeloga svijeta, od ko-

jih su poneki domovinu svojih predaka posjetili prvi put.

Pokrovitelj Igara je bila Vlada RH, dok su supokrovitelji bili Hrvatski olimpijski odbor, Grad Zadar, Županija zadarska, Zadarska nadbiskupija i Hrvatska matica iseljenika, koja je u prigodi održavanja Igara u zadarskom Arsenalu preiredila multimedijску izložbu "Hrvatska matica iseljenika 55. godina u službi iseljeničtva".

SVEČANOST OTVARANJA IGARA

Neposredno prije samog čina otvaranja Igara u zadarskoj katedrali sv. Stošije, u nedjelju 16. srpnja, služeno je misno slavlje za sve sudionike i goste HSI-a koje je predslavio zadarski nadbiskup mons. Ivan Prenda, podupiratelj Igara. Uz nadbiskupa misno su slavlje služili: Ante Kutleša, ravnatelj Hrvatske inozemne pastve koji je tom prigodom prenio pozdrave mons. Želimira Puljića, predsjednika Vijeća HBK za Hrvatsku inozemnu pastvu, fra. Šimun Šito Ćorić dosadašnji predsjednik HSK, te svećenici iz hrvatskih katoličkih misija.

- Naš narod, jezik i tradicija u svijetu sačuvala je vjera, a tu je zadaću među

Prizor s nadmetanja u odbojci na pijesku

U žaru nogometnog nadmetanja

Hrvatima obavljala Crkva šaljući im svećenike misionare – rekao je nadbiskup Prenda i istaknuo: "Učili su ih temeljnim vrijednostima koje ostaju. To je iznad svega vrijednost života, obitelji, vjernost Bogu i domovini. To je također jamstvo trajanja i opstanka usprkos malobrojnosti -rekao je nadbiskup. Tom je prigodom podsjetio kako su oni potomci ljudi koji su s tugom i suzama odlazili iz domovine najčešće zbog političkih i gospodarskih razloga "dobrodošli majci domovini sa svojim svećenicima, roditeljima. Upoznat ćete domovinu svojih predaka, roditelja, ali i svoju domovinu. Upoznat ćete domovinu koja za vas nije samo prošlost nego vaša sadašnjost, a, nadam se, i budućnost", rekao je mons. Prenda.

Nakon nadbiskupa nazočne su pozdravili Ante Kutleša, ravnatelj Hrvatske inozemne pastve, i fra. Šimun Šito Ćorić, koji je nadbiskupu zahvalio na potpori Igrama.

Nakon misnoga slavlja uslijedila je svečanost otvaranja Igara na Poljani pape Ivana Pavla II. U iznimno atraktivnom programu nastupili su Vanna, klapa "Cantus", splitski bubnjari, Zadarski plesni ansambl, Pop Art Band, hrvatska mladež iz Venezuele s dojmljivom tehn-etno izvedbom ličkog kola, Valerija Glavan i Josip Zanki iz New Yorka koji su izvrsnom izvedbom izazvali buran pljesak, kao i mlada australska Hrvatica Natali Lovrinov, koja je uz oduševljenje nazočnih otpjevala hrvatsku himnu.

Podizanje zastave Igara

Volonteri HSI uz odličja

Druženje na zadarskoj rivi uz zvuk morskih orgulja

Dojmljivim riječima nazočnima su se obratili fra. Šimun Šito Ćorić, Katarina Fuček, ravnateljica HMI-a, zadarski župan Ivo Grbić, gradonačelnik Živko Kolega, kao i Antun Vrdoljak, počasni predsjednik HOO-a i Član Međunarodnog olimpijskog odbora, koji je Igre proglasio otvorenima. Poručio je sudionicima Igara da je ovo njihova zemlja, te da Hrvatska u srcu ima njihove roditelje, djedove i bake koji su je napustili, kao što i oni u svojem srcu zauvijek imaju Hrvatsku. "Volio bih da vam ova zemlja izgleda onako kako su vam je opisivali vaši roditelji i djedovi koji su je morali napustiti, volio bih da volite ovu zemlju kao što su ju voljeli oni koji su za nju dali život u Domovinskom ratu", poručio je Vrdoljak u prigodi otvaranja Igara.

Nakon mimohoda svih sudionika koji su razdragano prošli pozornicom ponosno noseći zastave zemalja u kojima žive, uslijedio je svečani čin podizanja croolimpijske zastave. Na jarbol su je podigli zadarski olimpijci Branimir Vujević i Josip Pino Giergia. Zavijorile su se tada hrvatska i croolimpijska zastava, a svi su nazočni zapljeskali, jer, eto san o održavanju Croolimpijade postao je stvarnost.

Predstavci HSK i HMI prigodom otvaranja Matičine izložbe u Arsenalu

Zakucala su tada jače srca svih, jer se već tada vidjelo da su prve HSI uspjele, te da se samo za nekoliko godina na istom mjestu, u gradu divnom domaćinu – Zadr, očekuje nastavak druženja iseljene s domovinskom Hrvatskom.

Svečanosti otvorenja nazočili su u ime pokrovitelja, Vlade RH, ministrica pravosuđa Ana Lovrin, dok su u ime supokrovitelja slavje uveličali Katarina Fuček, ravnateljica HMI-a, Antun Vrdoljak, počasni predsjednik HOO-a, župan Ivo Grbić, gradonačelnik Živko Kolega,

nadbiskup mons. Ivan Prenda, saborska zastupnica Zdenka Babić-Petričević, potom počasna gošća HSI-a Lynne Yelich, zastupnica u kanadskom Parlamentu, Domagoj Ante Petrić, zamjenik ravnateljice HMI-a, poznati biznismen Boris Mikšić, proslavljeni rukometaš Zlatan Saračević, glavni tajnik HSK Josip Ante Sovulj, ravnateljica Domovinskog sjedišta HSK Željka Lešić, Marijan Klanac, član IO HOO-a i predsjednik županijske športske zajednice, Bernarda Periš, načelnica Odjela za useljništvo MVPEI,

Pozdravno slovo fra Šite Ćorića na završnoj večeri Igara

Svečanom euharistijskom slavlju u katedrali sv. Stošije nazočili su predstavnici HMI, HSK i EI

Veseli Kanadani ovjenčani zasluženim odličjem

Slavko Leban, pomoćnik ministrice MV-PEI i drugi.

Nakon svečanog otvaranja i impozantnog vatrometa, uzvanici su krenuli put Arsenala na zajedničko druženje uz iznimno bogati domjenak, a također su imali prigodu razgledati multimedijску izložbu HMI-a koju su priredile: Snježana Radoš, Vesna Kukavica, Željka Lešić, Ivana Rora, Nives Antoljak i Lada Šimić-Kanajet. Sljedećeg dana, u ponedjeljak 17. srpnja, počela su natjecanja, a s njima radost i tuga natjecatelja. Posebno su se radovali predstavnici JAR-a, jer su već prvoga dana u malonogometnom nadmetanju pobijedili Talijane. No, ipak veselja i druženja tih dana u Zatonu nije nedostajalo, jer ovoga puta nije bilo poraženih. Na kraju su svi spoznali da, kako bilo da bilo, uvijek pobjeđuje Hrvatska, domovinska ili ona iseljena.

Uz brojna natjecanja od 17. pa sve do 21. srpnja, bila su priređena i razna događanja. Pod nazivom "Svit u Poličniku" uz kulturno-umjetnički program domaćih klupa: Poličnik, Donatela, Trio Felix, te KUD-a Carza Poličnik i Radovin, kao i Hrvatsku mladež iz Venezuele, predstavljena je knjiga *Hrvatski misir* prof. dr. sc. Ante Kolege, koja je darovana svim sudionicima Igara. U Poličniku su gosti mogli kušati domaći kruh, pršut i vino koje je potaknulo još vreliju atmosferu kod gostiju. Uz Poličnik i Bibinje se iskazalo kao uzorni domaćin, priredivši Bibinjsku feštu uz prženu ribu na bibinjskoj rivi. Feštali su tu sudionici Igara s gostoljubivim Bibinjcima do ranih jutarnjih sati. "Jadranska noć" u Zadru u VIP Internet cafeu uz glazbu uživo također je oduševila goste, kao i koncert na zadarskoj rivi kod morskih orgulja, pod radnim

nazivom Zadrani Hrvatskim svjetskim igrama, na kome su nastupili: Mladen Grdović i grupa "Gloria", Bepo Matešić, Zoran Jelenković, Ivana Radovniković, Rockatansky Band i klapa "Kontrada".

DODJELA ODLIČJA I ZAVRŠNA VEČER

Završna je večer, kao i dobrodošlica, održana u disco-baru Saturnus u Zatonu. Uzavrela atmosfera sudionika HSI-a nastavila se pjevanjem domoljubnih pjesama, kao i himnom HSI-a "Ovdje je uvijek tvoj dom", kojom su na Igre pozivali autor

pjesme Šito, te Škoro i Tomson, uz uzvikivanje: Šimune, Šito!, pljesak i mahanje zastavama, bili su uvertira za službeni dio, dodjelu odličja najboljima u deset disciplina i za završnu feštu. Još jedno zajedničko druženje svih sudionika, pjesma, ples i ono najteže – rastanak. Mnogima je taj trenutak teško "pao", jer je bilo nezaobilazno. Lijepo druženje dočekalo je svoj završetak uz pokoj suzu. Zaokruženo je ono najljepšim osjećajima i željama o ponovnom susretu na istome mjestu. Dakle, doviđenja do godine 2009. u predivnome Zadru! ■

VIJESTI IZ ISELJENIŠTVIA

KIP ZA AUSTRALSKOG RAGBIJAŠA HRVATSKOG PODRIJETLA

Legenda australskog ragbija John Gerovich, odnosno Ivan Jeričević, koji je podrijetlom s otoka Korčule, prvi je australski športaš kojem je za života podignut spomenik. Tu iznimnu čast Jeričević je zaslužio svojim odličnim igrama i rezultatima u klubu South Fremantle, gdje je igrao od godine 1956. do 1967. i postao zvijezda australskoga nacionalnog ragbijskog športa. Podizanju spomenika u Fremantlu sredinom kolovoza, osim Jeričevića osobno i njegove obitelji, nazočili su i mnogi športski uglednici i predstavnici gradskih vlasti.

Boris Mikšić zamijenio Šitu Ćorića na mjestu predsjednika

Delegati HSK-a s novoimenovanim predsjednikom

Na 6. Konvenciji HSK-a izabrano je novo vodstvo, te iskazano veliko zadovoljstvo dobro organiziranim Hrvatskim svjetskim igrama kojima je supokrovitelj bila Hrvatska matica iseljenika

Ovogodišnja, 6. po redu Konvencija HSK održana je od 22. do 24. srpnja u prostorijama Nadbiskupskog sjemeništa "Zmajevič" u Zadru.

Na svečanosti otvorenja Konvencije uz nadbiskupa zadarskog mons. Ivana Pređu, nazočili su počasna gošća HSI-a i HSK gospođa Lyne Yelich, zastupnica u kanadskom Parlamentu, koja je održala i prigodni govor, ponoseći se na svoje hrvatske korijene, potom Domagoj Ante Petrić, zamjenik ravnateljice HMI-a, ravnateljica Domovinskog sjedišta HSK Željka Lešić, prof. dr. sc. Ante Kolega, Nedjeljko Jusup, Marijan Klanac, član IO HOO i predsjednik županijske športske zajednice, i drugi.

Nakon svečanog dijela uslijedio je radni dio u kojemu su izaslanici iz svih zemalja podnijeli izvješća o radu u proteklu godinu dana. Tom su prigodom izrečena postignuća nacionalnih kongresa, poneki prijedlozi, ali i problemi koji tište hrvatsku zajednicu u određenim

državama. Budući da je ova Konvencija bila izborna, izabrano je i novo vodstvo HSK koje će ga voditi iduće četiri godine. Za novoga predsjednika izabran je Boris Mikšić, dosadašnji predsjednik Radnog odbora za investicije i ulaganje pri HSK, dok je dosadašnji predsjednik dr. Šimun Šito Ćorić izabran za glasnogovornika Kongresa. Ostalo izabrano vodstvo HSK čine: Josip Ante Sovulj, glavni tajnik HSK, Diana Vukušić, rizničarka HSK, drugi tajnik, Franjo Pavić, Ivan Curman je predsjednik HSK za Kanadu, Branko Marić predsjednik za Europu i dopredsjednik HSK na svjetskoj razini, Jure Strika ostao je ravnatelj Hrvatskih svjetskih igara, Stjepan Asić, predsjednik HSK za Australiju, Novi Zeland i Tasmaniju, mr. Jure Gadža predstavnik je za Južnu Ameriku, dr. Slavko Jambrušić predstavnik je HSK u Washingtonu, a prof. dr. Mario Visković američki je Hrvat koji vodi poslove pri UN-u u New Yorku. Tom je prigodom pročitano i priznanje koje je UN dodijelio HSK za uspješan rad, te ga kao nikada do sada pohvalio za njegov rad. Na tiskovnoj konferenciji dosadašnji predsjednik HSK dr. Šimun Šito Ćorić upoznao je novinare sa zaključcima

koji su doneseni na Konvenciji HSK. Odlučeno je da HSK pošalje pismo potpore generalu Anti Gotovini kao i svim hrvatskim žrtvama Haaškog suda. Potom je Kongres upozorio na činjenicu kako Hrvati u Sloveniji, kojih, po posljednjem popisu, ima 54 000, ondje još uvijek nisu registrirani kao tamošnja nacionalna manjina. Ćorić je dalje istaknuo da HSK apelira na Hrvatski sabor da ispita kako se moglo dogoditi da sa spomen-obilježja na Bleiburgu izostane pridjev hrvatski, odnosno da na izmijenjenom tekstu na spomeniku žrtvama ne piše čije su to žrtve. Napomenuo je kako je HSK bio inicijator i glavni podupiratelj izgradnje spomenika bleiburškim žrtvama. Na kraju je novinare obavijestio da je Konvencija usvojila tekst o obveznom glasonjanju, a također je zahvalio medijima na dobrom praćenju HSI-a. U ime HSK Ćorić je zahvalio svim pokroviteljima Igara: Vladi RH, Zadarskoj nadbiskupiji, Gradu Zadru, Zadarskoj županiji, HOO i Hrvatskoj matici iseljenika na potpori ovom jedinstvenom projektu koji je povezivao iseljenu Hrvatsku s domovinom Hrvatskom.

Zahvalom i pozdravnim riječima novoga predsjednika HSK završeno je trodnevno zasjedanje HSK. U svojem prvom govoru kao čelnik HSK Boris Mikšić je rekao: "Čast mi je što sam na čelu ove najznačajnije hrvatske organizacije koja zastupa interese iseljene Hrvatske. Posebno sam ponosan što su HSI, koje je organizirao HSK, postigle veliki uspjeh i što će postati tradicionalne. S ovih Igara i ove Konvencije nosimo poruku svijetu da je HSK velika snaga za bolju budućnost svih nas. Jer, iseljena je Hrvatska rudnik zlata koji treba znati upotrijebiti u prave svrhe. Kongres će to znati iskristiti u budućnosti i od toga će domovinska i iseljena Hrvatska imati mnogo za boljitak svih nas, da se bolje približimo i razumijemo jer smo jedan narod, razasut diljem svijeta, ali ovo će nas ujediniti da postanemo još jači i uspješniji", naglasio je Boris Mikšić. ■

Napisala: **Željka Lešić**

Foto: Iz dokumentacije HSK-a

Promocija ženskoga klapskog pjevanja u Madridu i Barceloni

Klapsko pjevanje danas jedan je od najprepoznatljivijih simbola identiteta primorskog dijela Hrvatske i često se smatra jednim od suvremenih hrvatskih "brandova". Riječ je o neotradicijskome vokalnom glazbenom izričaju koji je nastao u 1960-ima u želji za očuvanjem tradicije višeglasnoga pjevanja serenada u Dalmaciji njihovom glazbenom stilizacijom, odnosno prilagodbom novijim glazbenim trendovima.

"Tamarin" je ženska vokalna skupina koja dolazi iz Vranjica. Vranjic ima sve što karakterizira jedno primorsko mjesto u Hrvatskoj: kamene kuće s malim prozorima, uske uličice popločane kamenom, mnogo skalinada prepunih mediteranskog bilja te rivu koju rese stabla tamarisa po kojem je ta klapa i dobila ime. To su stabla koja odolijevaju svim naletima juga i bure, trpe sol što se u zimskim danima zalijepi na njihovu koru, ali u proljeće kada procvjeta tisućama sićušnih ljubičastih cvjetova čine najljepšu sliku toga mjesta. Započele su zajedno pjevati u ovoj klapi prije 15 godina pod vodstvom stručnih glazbenih voditelja.

Ovoga ljeta "tamarinke" su dobile prigodu predstaviti se španjolskoj publici, zahvaljujući inicijativi Veleposlantstva RH u Madridu. Nastavno na uspješnu suradnju ostvarenu u Valladolidu pri otvaranju izložbe fotografija hrvatskih lokaliteta pod zaštitom UNESCO-a 28. ožujka o.g., regionalna vlada Valladolida uputila je poziv za gostovanje jedne hrvatske klape na dvama festivalima u regiji, "Glazbenim večerima dvoraca" i "Večerima Pimentela", dana 29. i 30. srpnja. Potaknuto tim pozivom, Veleposlantstvo RH u Madridu organiziralo je kratku turneju ženske klape "Tamarin", u sklopu koje su održana ukupno 4 koncerta, prvi 27. srpnja u Muzeju – sa-

One pjesmom izražavaju ljubav, sjetu, tugu, radost, zanos i svaki trenutak svakodnevnog života

Koncert "Večeri dvoraca", Torrelabaton 29. srpnja

Večeri Pimentela, Valladolid, 30. srpnja

mostanu Pedralbes, jednom od muzeja u sklopu Muzeja povijesti grada Barcelone, drugi 29. srpnja podno dvorca Torrelabaton iz 15. stoljeća, u sklopu "Glazbenih večeri dvoraca", treći 30. srpnja u Palači Pimentel, sjedištu regionalne vlade, gdje je rođen španjolski kralj Filip II., kao završna večer ljetnog festivala "Večeri Pimentela", te zadnji, četvrti koncert 31. srpnja u kazalištu Muñoz Seca u samom središtu Madrida.

Članice "Tamarina" svojom su pjesmom željele, i uspjele, približiti svima koji nisu upoznali njihovo slikovito mjesto sve ono siromaštvo njihovih predaka, kada se živjelo od ulovljene ribe, ubra-

noga slatkog ploda iz vrtova mukotrpno uzgajanih na zemlji koja je čuvana među sivim kamenjem. One pjesmom izražavaju ljubav, sjetu, tugu, radost, zanos i svaki trenutak svagdanjeg života. Nakon završene turneje po velikim kulturnim središtima Španjolske i publici je postalo jasno ono što je na samom početku rekla Ivna Grgić, voditeljica klape: "Nezamišljivo je biti iz Vranjica i ne znati pjevati. To je dar koji je ovim ljudima poklonjen i oni ga njeguju i u njemu uživaju". Pronijele su kao glasnici dalmatinsku pjesmu u nakani da je se nikada ne zaboravi. I da je se na način kako dolikuje predstavi u svijetu. ■

Napisala: **Nikolina Židek**

Često stranci brže i bolje otkrivaju hrvatske kulturne i nacionalne ljepote nego sami Hrvati. Dovoljno je to vidjeti u sve učestalijim i masovnijim dolascima stranih turista u Hrvatsku - i to ne samo u želji za laganim ljetnim provodom nego također u želji da upoznaju hrvatsku kulturnu baštinu. Ni kulturne predodžbe Hrvata o samima sebi ne odgovaraju često predodžbama koje stranci imaju gledajući i spoznavajući hrvatska kulturna blaga. U doba postmoderne, postala je tendencija potražnja nekog nacionalnog "branda," u najmanju ruku kao da se hrvatski "brand" može isključivo svesti na hrvatske nogometaše, skijaše ili glasovitu hrvatsku kravatu. Ali Hrvatska ima mnogo više od toga - što paradoksalno većina Hrvata uzima kao "zdravo za gotovo", ili pak nije svjesna stvarne europske dubine i posebnosti hrvatskoga kulturnog blaga.

Dovoljno je krajičkom oka promatrati kako stranci promatraju sa zidina grada Dubrovnika tlocrt Straduna i kako se dive njegovoj arhitektonskoj savršenosti smještenoj na jedva nekoliko stotina metara - uzduž i poprijeko. Strani posjetitelji ostaju bez daha kada slušaju narodne napjeve "trajna nina nena" poluotoka Istre, ili pak dalmatinske muške klappe - što sve uistinu ocrtava pravi identitet hrvatske kulture. A većina stručnjaka i stranih kulturnih radnika ostaje bez riječi kada iz ptičje, tj. avionske ili helikopterske perspektive gledaju na uredne labirinte suhozida koji se protežu stotinama kilometara od Učke i uzduž i poprijeko Velebita, preko tisuću hrvatskih otoka, pa sve do grada Cavtata. Upravo te gromače i suhozidi, to uredno nagomilano kamenje daje poseban karakter Hrvatima i njihovoj kulturi; kamenje koje svjedoči o tisućama ljudskih sudbina, o milijunima sati potrošenih za očuvanje okoliša od elementarnih nepogoda, ali i osmišljavanja političkog života u ranim hrvatskim zajednicama. A gotovo nema mjesta gdje ne izviru iz zemlje - i krša - male okrugle kamene kapelice sagrađene u ranome predromaničkom stilu, i koje su najbolji dokaz posebnosti hrvatskoga kulturnog izražaja. Stoga se s pravom može reći da

Napisao: **Dr. Tomislav Sunić**

Snimio: **Žorži Paro**

Hrvatska kultura u očima stranaca

Problem nije u nedostatku hrvatske kulture, nego u nedostatku agresivnije promidžbe hrvatske kulture, i to onako kako duh vremena to zahtijeva i kako to pojme novi potrošači

Mladi Pažani u tradicijskoj nošnji ispred Zborne crkve u Pagu

stranci ne promatraju Hrvatsku samo kao vještog imitatora talijanske renesanse, njemačkog baroka ili francijezskog neoklasicizma nego također kao i na zemlju koja je dala osobni, malen, ali vidljiv obol cijeloj europskoj kulturi. Hrvatsko iseljeničtvo od Sydneya do Stockholma, od Santiaga de Chile do Stuttgarta, nosi također presudnu ulogu u isticanju te velike raznolikosti hrvatske kulture – koja je, zemljopisno gledano, smješтана na nevjerojatnih 30 000 četvornih kilometara – nešto kao Baden Würtemberg, ili pak Danska, ili Belgija, ili Rhodes Island.

Sjeveroistok Hrvatske, osobito velika i ravna Slavonija, prebogata i plodna poput niski zlatnih dukata koji se ponosno šepire na bijelim njedrima slavonskih mladih snaša, također svjedoči o posebnome, hrvatskom stvaralaštvu, koje još nije dovoljno poznato stranom svijetu.

U neposrednoj blizini hrvatske metropole Zagreba, odmah iza gorja Medvednice, sjeverozapadna je Hrvatska puna malih dvoraca, kaštela, zamaka, utvrda i plemićkih kuća, koje svjedoče o nepobitnome srednjoeuropskom karakteru Hrvata. Osobito ovdje treba istaknuti detalje koje strani promatrači odmah uočavaju: u sjevernoj Hrvatskoj gotovo svako selo ima svoju vlastitu narodnu nošnju, svoje vezove i svoje posebne običaje. Nema stranca koji nije posjetio Zagreb i koji nije ostao zadivljen narodnom nošnjom sela Šestina, pokraj Zagreba i osobito jarkom crvenom bojom čudnovatih šestinskih kišobrana, kao i licitarskim srcima crvenima poput žarke ljubavi Hrvata prema svojoj Domovini. Žene Šestincanke, po povijesnoj predaji, bile su oduvijek poznate i na austrijskome dvoru kao izuzetno čiste žene u spremanju hrane i kao nabolje pralje u cijeloj Hrvatskoj.

U glasovitome Hrvatskom zagorju nailazimo na šarenilo stilskih obilježja: od kasne gotike, renesanse, baroka i neoklasicizma. Hrvatsko plemstvo koje je tu nekad živjelo i te kako je znalo braniti hrvatsku nacionalnu svijest i hrvatska kulturna obilježja. Bez dvojbe da je austrijski barok u graditeljstvu ostavio traga i oplemenio dio hrvatskoga urbanog graditeljstva. No stranac će možda uočiti neke detalje sa sjevernohrvatskog sela – što je psihološki i shvatljivo – za razliku

Otok Cres iz zraka

od jednog Hrvata koji će na te iste stilske i arhitektonske detalje gledati kao na nešto sasvim prirodno. Hrvatska ima još velik broj relativno dobro ušćuvanih drvenih građevina i crkvice koje su, usprkos zubu vremena, možda bolje uspjele očuvati svoju trajnost nego moderne jednodimenzionalne plastične zgrade koje kite moderne velegradove. "Kurija" je poseban naziv takve sjevernohrvatske drvene građevine, koja daje posebno, hrvatsko obilježje cijeloj sjevernoj Hrvatskoj. Obično su kurije jednokatnice s jednom lađom, načinjene od posebnoga hrvatskoga slavonskog hrasta, koji je po svojoj kvaliteti jedinstven u Europi.

A što je s ostalim područjima hrvatske kulture? Jesu li ona manje vrijedna? Hrvatska je jedna od malobrojnih zemalja, koja je, usprkos upotrebi latinskog jezika, uspjela usporedno sačuvati i svoje drugo pismo: glagoljicu. Brojni molitvenici, brevijari i svete knjige pisani su hrvatskom glagoljicom, a njihove uzorke vidjet ćemo često u svakom većem muzeju u Europi. Problem nije u nedostatku hrvatske kulture nego u nedostatku agresivnije promidžbe hrvatske kulture, i to onako kako duh vremena to zahtijeva

i kako to pojme novi potrošači. Svaki stranac ostaje zadivljen posebnosti hrvatskoga kulturnog izražaja. Hrvatski književnici, poput Marulića, Bartola Kašića, Gundulića, Janusa Pannoniusa (Ivan Česmički) i mnogih drugih, morali su se povoditi za Zapadom, i oni su poznati kao vrsni europski latinisti – no oni su također znali čuvati i hrvatski jezik, što je vidljivo u njihovoj prozi. Veliki hrvatski političari tijekom hrvatske povijesti također su bili "kulturtregeri," književnici, pisci i kulturni radnici, poput Ivana Kukuljevića, Antuna Mihanovića, Ljudevita Gaja, Ante Starčevića i mnoštva drugih Hrvata. Kultura je stoga oruđe u hrvatskoj diplomatskoj bitki. Kulturna baština Hrvatske njihova je "osobna karta, njihova "putovnica". Ona je najbolji znak vidljivosti i prepoznatljivosti hrvatske države. Ali kultura je također i "najdiplomatskiji" okvir koji pruža prigodu da se na elegantan način stranim čimbenicima prenese i politička volja naroda.

A upravo naši hrvatski iseljenici, razasuti diljem svijeta, umnogome mogu pripomoći u predstavljanju i približavanju hrvatske kulturne baštine ljudima i sredinama u kojima žive. ■

Hrvatska glazba, boje i snovi u izlogu EU-kulture

Mi nismo zemlja "plešućih seljaka", što često ljudi očekuju, nego smo zemlja koja je ponosna na svoju tradiciju, baštinu i mislim da upravo to u Europi trebamo pokazati - tko smo, što smo i odakle potječemo

"Čarobnjaci" iz poznatog Lada sviraju na svim instrumentima

U berlinskom Muzeju europskih kultura svečano su otvoreni Hrvatski kulturni dani, jedinstvena manifestacija koja traje sve do 24. rujna.

Svečani dio otvaranja priređen je u foajeu Muzeja europskih kultura u Dahlemu, a među brojnim uzvanicima, organizatorima i posjetiteljima našli su se i Nijemci i Hrvati. Naime, Hrvatski kulturni dani i u podnaslovu izložba "Glazba i identiteti", priređena je suradnjom Muzeja europskih kultura iz Berlina i Etnografskog muzeja iz Zagreba.

O izvrsnoj suradnji dviju kulturnih institucija započetoj prije šest godina u Budimpešti, na svečanom je otvorenju govorio dr. Konrad Vanja, direktor Muzeja europskih kultura. Žaželjjevi izložbi

i cijeloj manifestaciji i u danima koji slijede mnogo posjetitelja, dr. Vanja zahvalio je svim suradnicima u Zagrebu i Berlinu, posebno hrvatskoj voditeljici izložbe Zvezdani Antoš i berlinskoj joj sugovornici Elizabeth Tietmeyer, ali i diplomatskoj potpori koju je svesrdno pružalo Veleposlanstvo Republike Hrvatske.

U ulozi zamjenika veleposlanice Vesne Cvjetković Kurelec, u svečanom dijelu otvorenja je istupio Silvio Kus, ministar-savjetnik u Veleposlanstvu RH.

- Hrvatski su umjetnici prisutni u svjetskoj kulturi i dio su kulturne kuće, dio europske familije. Ovdje ćete vidjeti autohtona djela i originalnost s prizvukom Mediterana. Uvjeran sam da će ova manifestacija pokazati Hrvatsku kao zemlju vlastitih identiteta i originalnosti - naglasio je ministar-savjetnik Kus.

Odgovarajući na komplimente i ljubazne riječi berlinskih domaćina, skup

vrlo zainteresiranih slušatelja obratio se i direktor Etnološkog muzeja iz Zagreba dr. Damodar Frlan, naglašujući, osim rada stručnih suradnika u objema zemljama, i suradnju i pomoć Ministarstva za kulturu, Hrvatske centrale za turizam, Grada Zagreba i Veleposlanstva RH u Njemačkoj. - Trebamo jedni o drugima naučiti što više. A ovo je prava prigoda za to - istaknuo je, među ostalim, dr. Frlan da bi detaljnije govorio o izložbi i objasnio: - Ovamo smo donijeli 64 eksponata. Izložba "Glazba i identiteti" ovdje je proširena. Inače, to je naša "putujuća izložba" i odavde ide u druge gradove u Europi. Suradnja s Muzejom europskih kultura iz Berlina nastaviti će se. Mi smo ih pozvali da i oni gostuju u Zagrebu. Oni su to s radošću prihvatili i dogovoreno je da se to i ostvari i da jednu izložbu postave u Hrvatskoj 2008. godine.

A da jedna opsežna izložba i manifestacija poput Hrvatskih kulturnih dana u Berlinu ne nastaje preko noći i neorganizirano, pojasnila nam je i dr. Elizabeth Tietmeyer, zamjenica direktora Muzeja europskih kultura. - Suradnja na pripremi Kulturnih dana, koje evo održavamo po šesti put, a u gostima nam je ove godine Hrvatska, uvijek je vrlo intenzivna. U ovom je slučaju započela prije godinu i pol dana kontaktima s vašim Veleposlanstvom, a zatim više nego kvalitetnim kontaktima s kustosicom Etnografskog muzeja u Zagrebu Zvezdantom Antoš. Suradivali su brojni ljudi jer je i izložba opsežna. Mi nastojimo kulturu predstaviti kompleksno i multimedijalno, iznutra i izvana. - riječi su dr. Elisabeth Tietmeyer.

A to najavljuje predstavljanje kulture "iznutra i izvana" u okviru Hrvatskih kulturnih dana oduševilo je sve posjetitelje. Nešto kvalitetnije i ljepše kao uvod četverotjednom predstavljanju Hrvatske

Napisala: **Sonja Breljak**

kulture uistinu je teško i zamisliti. Na raznim instrumentima karakterističnima za naše podneblje zasvirao je orkestar svjetski poznatog i renomiranog ansambla Lado. Poput pravih čarobnjaka, članovi Lada sviraju na svim instrumentima! Na nježno putovanje kroz Hrvatsku, lirskim napjevima u etnoaranžmanu, posjetitelje je vrhunskim izvedbama povela poznata kantautorica Lidija Bajuk. A o povijesti i načinu izradbe starih instrumenata, zasviravši u gajde, mih, okarine, trstenice, dude, dvojnice, roženice ili šarle, na više nego zanimljiv način pripovijedao je, ali i zasvirao član Lada Stjepan Večković. Ujedno, mora se priznati i to da su posjetitelje posebno dirnule fotografije Splićanina Ive Pervana i njegova izložba "Boje Hrvatske", kao i njegov film (suradnja s Matejom Meštrovićem) "Croatian Dream" ili "Hrvatski san".

Kroz cijelu kvalitetnu izložbu tra-

dicionalnih instrumenata i vrijedne eksponate Etnografskog muzeja iz Zagreba posjetitelje je vodila i na engleskom i hrvatskom jeziku, povijest glazbala pojašnjavala je Zvezdana Antoš, autorica izložbe "Glazba i identiteti", pojasnivši pripremu i ostvarenje izložbe i za naše čitatelje.

- Ova je izložba nastala na želju i poziv berlinskog muzeja da predstavimo hrvatsku glazbu i tada smo uz tu ideju proširili jednu već postojeću izložbu o tamburici i krenuli predstaviti sve identitete i brojne instrumente našeg podneblja koji ih obilježavaju ili su to nekada činili i ostali u naslijeđe. Imamo ovdje instrumente iz svih dijelova Hrvatske koji nam mogu pričati razne priče. Organizatorica izložbe s berlinske strane bila je dr. Elizabeth Tietmayer, i to je, pretežito elektroničkim putem, funkcioniralo savršeno. A ta, nova vir-

Autorica izložbe
- kustosica Zvezdana Antoš

Direktori zagrebačkog i berlinskog muzeja - glavni "krivci" za lijepo kulturno predstavljanje Hrvatske u glavnome njemačkom gradu

Brojni Hrvati i Nijemci na otvaranju Hrvatskih kulturnih dana u Berlinu

tualna komunikacija i organizacija bila je novo i lijepo iskustvo i za mene. I mi smo dokazali da smo dorasli takvom efikasnom funkcioniranju i da možemo ovakvu opsežnu izložbu organizirati bez velikih sastanaka i komplikacija. - riječi su Zvezdane Antoš koju smo zapitali i za osnovne zamisli izložbe "Glazba i identiteti" utkane u Hrvatske kulturne dane. - Poruka cijele ove izložbe jest da hrvatsku glazbu čini mnogo različitih identiteta, a to su identiteti koje čuvamo u današnje vrijeme kroz instrumente, ples, kroz naše narodne nošnje. Dakle, to je bogatstvo koje Hrvatska još uvijek ima. Mi nismo zemlja "plešućih seljaka", što često ljudi očekuju, nego smo zemlja koja je ponosna na svoju tradiciju, baštinu i mislim da upravo to u Europi trebamo pokazati - tko smo, što smo i odakle potječemo - zaključila je Zvezdana Antoš, autorica izložbe "Glazba i identiteti".

Nakon vrlo uspješnog otvaranja, Hrvatski kulturni dani imaju svoj nastavak u svim vikendima do kraja mjeseca rujna. Predstavljaju se putem izložaka, fotografija i filmova starija i modernija glazbala, zatim vokalno, posebno klapsko pjevanje, hrvatske ljepote zbog kojih brojni turisti stižu u našu zemlju. Zapjevat će i dječiji zbor "Berlinski mališani", plesat će se i igrati i o Hrvatskoj razgovarati. Na jednome mjestu, u jednom njemačkom "hramu kulture", spojile su se naša povijest, kultura, glazba, boje i ljepota. Poput lijepoga hrvatskog sna usred Berlina. ■

STOLJEĆE PROSLAVE VELIKE GOSPE U CHICAGU

Utorak 15. kolovoza 2006. po stoti put prošla je hrvatska procesija ulicama Chicaga slaveći Veliku Gospu. Deset velikih orkestara limene glazbe, s više od tri stotine članova, nakon sviranja hrvatske i američke himne, nastavili su u procesiji svirati poznate pjesme posvećene Gospi. Sedamnaest svečano ukrašenih kola za procesije (*floats*), kako je to u Americi običaj za ovakve prigode, puna mladih i malo starijih u hrvatskih narodnim nošnjama, slijedila su glazbenike. Mnoštvo hrvatskih i američkih zastava, barjaka s imenima hrvatskih društava, koje su u rukama ponosno nosili njihovi članovi, te predstavnici grada i države Illinois, zamjenik veleposlanika Republike Hrvatske u SAD-u Marijan Gugić, veleposlanica Republike Hrvatske Marica Matković, Bosne i Hercegovine Filomena Nikolić, a za njima poslužitelji kod oltara, pomoćni biskup iz Chicaga Francis Kane, 14 svećenika, franjevački bogoslovi iz domovine, časne sestre franjevke i dominikanke, uz molitvu krunice pratili su sliku Gospe Sinjske, predvođeci veliko mnoštvo hodočasnika.

Procesija je pošla od župne crkve sv. Jeronima, prešla put od oko tri kilometra i vratila se u crkvu. Nakon procesije u crkvi sv. Jeronima slavljen je svečana sveta misa koju je predvodio Sinjanin,

fra Luka dr. Tomašević, profesor moralne teologije na Splitskom sveučilištu. Posebnost ovogodišnje procesije bili su sinjski alkari i alkarski momci, na čelu s ovogodišnjim pobjednikom Sinjske alke, Antom Poljakom i pobjednikom bare Jakovom Jerkanom, koji su pratili sliku Gospe Sinjske.

OD DRUŠTVA DO HRVATSKE ŽUPE

A sve je to počelo s osnutkom "Dalmatinskog obiteljskog društva Gospe Sinjske", godine 1906. u Chicagu, dok još nije bilo Hrvatske župe sv. Jeronima. U to vrijeme, u Bridgeportu, dijelu Chicaga, živjelo je oko pet tisuća Hrvata. Nakana je Društva bila omogućiti pomoć obiteljima u potrebi, te održavati društvene i kulturne veze.

Društvo je okupljalo većinom ljude iz Dalmacije koji su naseljavali ovaj dio grada, a došli su iz Sinja, Poljica, Kaštela, Šplita, Imotskog, Dubrovnika, Šolte, Brača, Hvara i drugih mjesta. Društvo je dobilo ime po Gospi Sinjskoj čije svetište je kudikamo najpoznatije u Dalmaciji, a slika Gospe bliska je ljudima.

SLIKA GOSPE SINJSKE

Svojoj novoj župnoj crkvi braća Bradarić su godine 1912. iz Sinja donijeli i darovali kopiju slike Gospe Sinjske, koja se od tada na Veliku Gospu uvijek nosi u procesiji. Kad nije u procesiji, onda je povrh sporednog oltara u crkvi koji je od tada posvećen Gospi Sinjskoj.

HRVATSKA FEŠTA

Slijedeći stare hrvatske običaje, nakon

procesije Velike Gospe i misnoga slavlja, uvijek je slijedila fešta, zajedništvo oko istoga stola u tradicionalnoj hrvatskoj gozbi. Pečena janjetina postala je prepoznatljivi znak hrvatske fešte. Pedesetih godina prošloga stoljeća peklo se više od stotinu janjaca. Ljudi su dolazili s raznih strana, čekali u redu satima da bi dobili svoj dio, a čestiti i dobri radnici-župljani provodili su čitavu noć i dan pekući janjce kako bi sve bilo gotovo do osam ujutro na dan Velike Gospe. To čine i danas na gotovo isti način.

Kao i prije, tako i danas miris kolača, pečenja i hrvatskih specijaliteta onima koji dobro ne znaju put pomaže otkriti gdje se to u Chicagu slavi Hrvatski dan.

STOGODIŠNJICI U ČAST

Prigodom utemeljenja "Dalmatinskog obiteljskog društva Gospe Sinjske" godine 1906. išli su predstavnici Društva u Sinju na susret s gradskim ocima grada Sinja i sinjskim fratrima. O tome svjedoči slika s toga susreta koja zauzima važno mjesto u sinjskom franjevačkom samostanu.

Napisao: **Marko Puljić, OFM**

Snimio: **Ivan Mlinarić**

VIJESTI

NAGRAĐA EMMY ZAGREBAČKOM STUDIJU

Najuglednija američka televizijska nagrada Emmy dodijeljena je 19. kolovoza u Los Angelesu zagrebačkoj producerskoj kući Luminus Studio za animirani film "Oscar City" koji je bio korišten na ovogodišnjoj dodjeli nagrade Oscar. Tu je prestižnu nagradu naš studio dobio u kategoriji dizajna uvodne špice, u respektabilnoj konkurenciji najvećih imena televizijske produkcije. Gotovo cijeli projekt "Oscar City" realiziran je u Hrvatskoj, a na njemu su radili kreativni direktori Renato Grgić i Alen Petković, izvršni producent Hrvoje Boljkovac te Igor Mijoljević i Kristijan Petrović. Kreativci iz Luminusa ne kane odlaziti iz Hrvatske, iako je takva mogućnost nedavno postojala. Sada kada su u poziciji da mogu birati gdje će raditi, odabrali su ostanak u Hrvatskoj

ZAROBLJEN ISTAKNUTI AMERIČKI NOVINAR HRVATSKOG PODRIJETLA

Ugledni američki novinar hrvatskog podrijetla Paul Salopek (44), dvostruki dobitnik Pulitzerove nagrade, nakon što je zarobljen 6. kolovoza u Sudanu, pušten je 10. rujna iz pritvora. Tamošnje su vlasti protiv Salopeka, kako pišu američke novine, podigle optužbu za špijunažu. Uredništva National Geographica i Chicago Tribunea, za koje je Salopek radio u Africi, oštro su osudila ovaj čin tamošnjih vlasti.

Stotinu godina poslije Sinjani uzvratije posjet svojim dolaskom u Chicago. Dušobrižnici Hrvatske župe sv. Jeronima, župnik fra Jozo Grbeš i župni vikar fra Ivan Strmečki, sa suradnicima Odbora, uz sve druge pripreme i obveze, pobrinuli su se da se probrano društvo iz Sinja nađe na ovoj proslavi u Chicagu. Došla su četvorica alkara: alajčauš Tonči Bešlić, barjaktar Boško Vladović, Jakov Jerkan i Ante Poljak, te alkarski momci: Draško Talaja, Petar Domazet, Damir Jenjić i Ivan Vučić.

Pobjednik alke Ante Poljak i bare Jakov Jerkan bili su rezervirali put u Chicago prije najtecanja u Sinju. Put u Chicago postade razlog više za njegovu osobnu radost i mnogih u Chicagu koji vole Sinjsku alku.

Ostali ugledni gosti iz Sinja bili su dogradonačelnik grada Sinja Snježan Šentija, te članica poglavarstva grada Sinja Anita Štimac Rako, potpredsjednik

VAD-a i načelnik općine Hrvace Dinko Bošnjak i tajnik VAD-a Ante Delić. A vrijedni i poznati Sinjanin Dražen Žanko nije se štedio prebirući u svojim pjesmama prošlost "Od stoljeća sedmog" i sve ono lijepo i drago što dolazi iz krajeva "gdje Hrvati dišu".

Fra Luka je govorio o Majci milosti koja je stoljećima okupljala i okuplja svoju djecu gdje god se ona nalaze. Državne granice ne mogu i ne smiju podijeliti vjerni hrvatski puk koji kod svoje Majke osjeća i gradi zajedništvo u Sinju, Bistrici, Trsatu, Aljmašu, Olovu, Međugorju, Chicagu ili u bilo kojemu drugom hrvatskom svetištu ili župi u domovini ili po svijetu. U čast stogodišnjoj proslavi Velike Gospe, prigodni vatromet je razveselio okupljeno mnoštvo župljana i prijatelja ove vrlo aktivne i snažne hrvatske župne zajednice u Chicagu, a postaja ABC posvetila joj je dvije i pol minute u svojim glavnim večernjim vijestima. ■

Gradonačelnik Chicaga primio izaslanstvo grada Sinja, alkare i članove Viteškog alkarskog društva

Gradonačelnik Chicaga Richard M. Daley u četvrtak 17. kolovoza primio je izaslanstvo grada Sinja na čelu s dogradonačelnikom Snježanom Šentijom, u kojemu su bili dopredsjednik Viteškog alkarskog društva (VAD), tajnik, alkari i alkarski momci, kustos Franjevačke kustodije u Chicagu fra Marko Puljić, župnik hrvatske župe sv. Jeronima fra Jozo Grbeša i generalna konzulica RH u Chicagu gđa Marica Matković. Cijelo spomenuto izaslanstvo grada Sinja bilo je nazočno na nedavnoj proslavi 100. godišnjice slavljenja čudotvorne Gospe Sinjske u Chicagu.

Gradonačelnik Daley funkciju gradonačelnika obnaša već peti mandat, od godine 1989. Za njegova mandata, kao što je istaknuo u pozdravnom govoru, velika je pozornost posvećena uređenju grada kako bi se stanovnici Chicaga i njihovi gosti osjećali ugodno. Chicago je gospodarski i financijski centar srednje Amerike s godišnjim proračunom većim od 5 milijardi US\$. U Chicagu žive brojne etničke zajednice o kojima gradske strukture vode brigu. Sinjski dogradonačelnik Šentija u svojem se pozdravnom govoru osvrnuo na stoljetnu tradiciju slavljenja Alke i Velike Gospe, zahvalio je gradonačelniku za potporu i dozvole koje je grad Chicago omogućio da bi čikaški Hrvati mogli i izvan domovine slaviti Veliku Gospu. Obojica su u svojim govorima spomenuli ulogu gradonačelnika Chicaga (1976. do 1979.) Michaela Bilandžića čiji je otac bio iz okolice Sinja. Dogradonačelnik Šentija pozvao je gradonačelnika Daleya da posjeti Sinj i bude gost na Alci i Velikoj Gospi.

Uz razmjenu darova gradonačelnik Daley je generalnoj konzulici Matković i fra J. Grbeši uručio i proklamaciju kojom je 15. kolovoza proglasio danom Velike Gospe u Chicagu.

M. Matković

Koliko Hrvata živi u Mađarskoj?

Unatoč spomenutim manjkavostima, odziv hrvatskih birača na upis u popise može se općenito smatrati uspjehom koji jamči snažno političko sudjelovanje u lokalnim samoupravama diljem Mađarske

Budući da se već dugu niz godina bavim hrvatskim autohtonim manjinama u Europi, često odgovaram na pitanja iz manjinske problematike. Jedno od najčešćih pitanja s kojim se susrećem jest koliko Hrvata ima pojedina zajednica ("Koliko Hrvata tamo uopće živi?"). Na to posve jednostavno pitanje sugovornik očekuje i jednostavan odgovor. No, kako to uglavnom nije moguće, prisiljen sam uvodno objašnjavati kako je na to pitanje nemoguće odgovoriti nekim konkretnim brojem. Upozoravam da podaci iz službenih popisa stanovništva (ako uopće imaju rubriku nacionalnost ili etnička pripadnost) daju, u pravilu, znatno umanjeno stanje etničke manjine od stvarnog. Osnovni razlog takvog odstupanja leži u činjenici da se mnogi pripadnici manjina ne žele javno očitovati zbog bojazni da ne bi na bilo koji način bili diskriminirani ili trpjeli bilo kakvu štetu zbog svoje etničke pripadnosti (što je tijekom povijesti bio čest slučaj). Zatim upozoravam na složenost problematike nacionalne svijesti koja je pogotovo kod tako starih etničkih manjina vrlo slojevita. U takvoj situaciji pripadnost etničkoj zajednici možemo smatrati djelomično intimnim - privatnim osjećajem. Tek nakon takvih uvodnih napomena uputno je sugovorniku dati procjenu brojnoga stanja manjinske zajednice i podatke iz službenih popisa stanovništva.

Za procjenu valja, osim službenih statističkih podataka, uzeti u obzir i razne neslužbene procjene relevantnih udruga, ustanova i vjerskih zajednica. Nedavno je za brojno stanje hrvatske manjine u Mađarskoj objavljen jedan posebno zanimljiv podatak. Naime 1. listopada se u Mađarskoj održavaju lo-

Hoće li mladi mađarski Hrvati biti svjesni svog nacionalnog identiteta kad porastu?

kalni izbori koji će ujedno biti i izbori za manjinske samouprave. Prvi put su se u biračke popise morali upisati i birači koji žele glasovati za jednu od manjinskih lista. Kako je nedavno objavio "Hrvatski glasnik", tjednik Hrvata u Mađarskoj, ukupan i zaključen broj upisanih birača u popise za hrvatske manjinske samouprave iznosi 11 090. Tim odzivom za upis u hrvatske biračke popise dr. Mijo Karagić, predsjednik Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj, razmjerno je zadovoljan jer je kod upisanih birača riječ o punoljetnim mađarskim državljanima koje možemo smatrati politički aktivnim dijelom hrvatske manjine u Mađarskoj. Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2001. godine, u Mađarskoj je živjelo 15 620 osoba koje su se po nacionalnosti očitovale Hrvatima, te 19 715 osoba čiji je materinski jezik hrvatski. Iako ti brojevi daju, zasigurno, znatno umanjenu sliku naše manjine, procjena od 90 do 100 tisuća Hrvata, kojom su donedavno baratali predstavnici Hrvata u Mađarskoj, čini se danas podjednako nerealnom, tj. preoptimističnom. Popis stanovništva iz 2001., kao i ovaj, najnoviji popis birača upućuju na to da je broj Hrvata, zasigur-

no, znatno manji od prijašnjih uvećanih procjena. Prema dr. Karagiću, realno je smatrati da u Mađarskoj danas živi između 50 i 60 tisuća Hrvata, odnosno mađarskih državljana koji smatraju da svojim podrijetlom, materinskim jezikom i kulturnim naslijeđem pripadaju hrvatskoj manjini u Mađarskoj.

Kod objavljenih popisa birača zanimljivo je razmotriti i stanje prema lokalnim jedinicama. Kao i kod popisa stanovništva iz 2001. posebice su ugodno iznenadile gradišćanskohrvatske općine u zapadnoj Mađarskoj. Lokalna zajednica s kudikamo najvećim

brojem birača je gradišćanskohrvatsko naselje Petrovo Selo s 591 hrvatskim biračem. Drugo po redu je selo Martinci u Podravini, također s visokim odzivom hrvatskih birača, ukupno 436. Zadovoljavajućim se može smatrati i stanje u hrvatskim selima u Pomurju, kao i u glavnom gradu Mađarske Budimpešti u kojoj je upisano više od tisuću hrvatskih birača. Međutim, podbacila je većina hrvatskih sela u južnomadžarskim pokrajinama Baranji i Bačkoj. Posebno se lošim može smatrati odziv u gradu Pečuhu sa samo 234 hrvatska birača. Imajući u vidu da se Pečuh s pravom smatra glavnim hrvatskim kulturno-prosvjetnim središtem u Mađarskoj spomenuti je broj je za hrvatsku manjinu u Mađarskoj uistinu zabrinjavajući.

Unatoč spomenutim manjkavostima, odziv hrvatskih birača na upis u popise može se općenito smatrati uspjehom koji jamči snažno političko sudjelovanje u lokalnim samoupravama diljem Mađarske. Ta naša povijesnim i kulturnim naslijeđem bogata manjina i u suvremenim je, globalizacijskim uvjetima pokazala svoju vitalnost. Želimo našim sunarodnjacima da se u što većem broju 1. listopada odazovu izborima te izaberu što kvalitetnije hrvatske predstavnike u Mađarskoj. ■

Napisao: **Hrvoje Salopek**

Snimio: **Stipan Balatinac**

Subotica, Sombor, Sonta, Stari Žednik, Đurđin, Monoštar, Tavankut samo su neka od mjesta u Vojvodini iz kojih su na ljetovanje u Selcu polovicom kolovoza stigli mali Hrvati koji ondje žive. Smjestili su se u Centar za odmor i rekreaciju Crvenog križa Zaprešića, isto kao i lani. Naime, prošle godine je u dvije skupine njih 60-ak probilo led, a ove ih je godine u pratnji 8 voditelja u samo jednoj skupini stiglo 96. Većina djece u dobi od 7 do 11 godina do dolaska u Selcu nije znala plivati pa, kada smo prije njihova povratka obiteljima željeli doznati kakve dojmove nose, razumljivo da je sve vezano uz more zauzelo uvjerljivo prvo mjesto. Jedinstvena im je želja da se vrate iduće godine.

Ana Vojnić Turnić, trinaestogodišnjakinja iz Subotice, imala je posebne osobne razloge zbog kojih je rekla kako će joj ovogodišnji školski praznici biti za pamćenje. Nju su prijatelji i prijateljice izabrali za Miss kampa. Inače, prvi je put u Selcu i mjesto joj se jako svidjelo. Veoma je lijepo i divno se provodim, rekla nam je Ana.

Nikita Ivakić, jedanaestogodišnjakinja iz Bačkog Monoštara, prošle je godine bila među polaznicima Male škole hrvatskog jezika i kulture Hrvatske matice iseljenika u Novom Vinodolskom. Stoga za nju nije bilo nepoznanica kada je riječ o Hrvatskom primorju, ali ni o moru toga dijela Jadrana. Sve je za pet, ocjena je Nikite, koja želi ponovno doći i sljedeće godine.

Istu želju priopćila nam je i Aleksandra Mihaljev, desetogodišnjakinja iz Sonte. Na zamolbu da nam to malo protumači kazala je kako želi još unaprijediti različite tehnike plivanja. U Selcu joj je, dodala je, super.

- Više puta sam bila u Hrvatskoj, ali uvijek s obitelji. U Selcu sam prvi put i jako mi se sviđa. Inače, skroz odlična učenica sam OŠ Matka Vukovića. Završila sam četvrti hrvatski razred, a ovdje se odlično zabavljam, ispričala nam je u dahu Kristina Vojnić Purčar, jedanaestogodišnjakinja iz Subotice. Objasnila nam je i zašto ima dva prezimena. Mnogo ih je Vojnića, pa, kako bi se razlikovali, imaju još jedno prezime.

Veronika Vojnić Mijatov, osmogo-

Škola plivanja na plaži u Selcu

Školski praznici za pamćenje

Veroniki iz Tavankuta sve se ovdje sviđa, ali još nije do kraja ovladala plivanjem. Stoga bi voljela doći i sljedećeg ljeta ne bi li napokon naučila plivati kako valja

Polaznici likovne radionice

dišnjakinja iz Tavankuta, otkrila nam je kako je i prošle godine bila u Selcu. Dobro joj je i sve joj se sviđa ali još nije do kraja ovladala plivanjem. Stoga bi voljela doći i sljedećeg ljeta ne bi li napokon naučila plivati kako valja.

Među najmlađima bio je Pavle Horvatski, sedmogodišnjak iz Đurđina, koji nikada prije nije bio u Hrvatskoj. Iako mu nedostaju brat i dvije sestre, rekao nam je da mu se sve dopada, a najviše more. Za plivanje mu još trebaju pomagala pa nam se povjerio kako bi i on želio ponovno doći i naučiti plivati i roniti kao starija djeca.

Vedran Milunović, trinaestogodišnjak iz Starog Žednika kraj Subotice, pohvalio nam se kako je završio šesti razred u OŠ Pionir s prosjekom 4,80. Uz to, on trenira folklor i član je KUD-a Bunjevačko kolo. Posjetio je Dubrovnik i Ozalj, Mađarsku i Ukrajinu, no u Selcu prije nije bio. Svidjelo mu se pa nam je rekao: "Naravno da bih volio opet doći". ■

Napisao i snimio **Anton Ficko**

Iseljeni otočani ponovno u starom kraju

Vrbanj iz zraka

Iseljenici su posljednjeg desetljeća u velikome broju obnovili i proširili svoje stare kuće kako bi im boravak bio udoban, ali i kako bi njihova djeca i unučad, boraveći na otoku, uživali u njemu te poželjeli vratiti se

nje. Obraćajući se iseljenicima, ministrica Kolinda Grabar-Kitarović naglasila je izvrsnu organiziranost iseljenika otoka Suska koji redovito dolaze na svoj, po mnogočemu izuzetan otok. U iseljeništvu, u velikoj većini u državi New Jersey, živi oko 2 000 iseljenika, dok na otoku ima 180 Sušćana. Ono što susačku iseljeničku zajednicu čini posebnom upravo je njihova organiziranost i ljubav koju gaje prema rodnom otoku, odnosno zemlji podrijetla. Njih karakterizira da su se u iseljavanju mahom nastanili u Hobokenu, a potom sagradili svoje domove u okolnim gradićima živeći u neposrednom susjedstvu. Kako bi stvorili uvjete za druženje, obilježavanje svetkovina, čuvanje tradicija i mjesnog govora, osnovali su klubove Sv. Nikola, nogometni klub Sansego i klupu Susak. Osim tih klubova koji djeluju u vlastitim lijepo uređenim i opremljenim prostorima, postoje i organizacije žena koje su okrenute u svojem radu pripomoći i karitativnom djelovanju kako unutar njihove susačke zajednice tako i prema otoku i Hrvatskoj uopće. Sušćani su dali značajan doprinos u prikupljanju pomoći za Domovinskog rata, kao i lobiranju za interese Hrvatske.

Veliku ulogu u njihovoj povezanosti imali su i svećenici sa Suska koji su živjeli i djelovali u njihovoj američkoj zajednici. Ponosni na svoje podrijetlo s velikom pažnjom njeguju tradiciju i nastoje ju sačuvati i prenijeti na svoju djecu. Obilježava ih ljubav i povezanost prema rodnom otoku i redovito svake godine dolaze. Iseljenici su posljednjeg desetljeća u velikome broju obnovili i proširili svoje stare kuće kako bi im boravak bio udoban, ali i da njihovoj djeci i unučadi, kad borave na otoku, bude lagodno te

da ih privuče da se vraćaju. Upravo zbog te njihove brojnosti i redovitosti, a ljeti svake godine dođe između 200 do 300 iseljenika i njihovih potomaka, Hrvatska matica iseljenika iz Rijeke prije više od dva desetljeća inicirala je obilježavanje iseljeničkog dana na Susku. Od 1985. godine redovito se održava manifestacija njima posvećena, a to je i prigoda za susrete i razgovore o potrebama i interesima ne samo iseljenika nego i mještana na otoku. U povodu Dana iseljenika otok su posjetili predsjednici Tuđman i Mesić, kao i drugi dužnosnici.

U VRBNIKU ODRŽAN DAN ISELJENIKA OTOKA KRKA

Iseljenici otoka Krka ove su se godine u povodu obilježavanja Dana iseljenika okupili u Vrbanju u nedjelju 6. kolovoza. Drevno otočno mjesto, bogate povijesti i spomenika, bilo je domaćinom iseljenicima iz svih dijelova svijeta, iako su prevladavali oni iz SAD-a. Krčani su se zarana počeli iseljavati, a o tome svjedoče i njihovo organiziranje u zavičajna društva od kojih je prvo osnovano 1985. u New Yorku. Ove godine odazvalo se na njihovu svečanost stotinjak iseljenika, iako ih je otok tijekom ljeta posjetilo mnogo više.

Domaćini su pripremili cjelodnevni program, te se uz pribivanje sv. misi koju je vodio vlč. Antun Zec, nekadašnji voditelj Katoličke misije u Astoriji, razgledalo i kulturne znamenitosti i posebnosti. Iseljenici su posjetili i poznatu vinariju koja proizvodi znanu vrbanjsku žlahtinu te su ih domaćini uz kušanje njihovih vina upoznali i s proizvodnim procesom, kao i projektima razvoja. Druženje se nastavilo do kasnih večernjih sati uz zabavu i ples na glavnome vrbanjskom trgu ■

DAN ISELJENIKA NA SUSKU

Na otoku Susku u organizaciji Grada Malog Lošinja i Hrvatske matice iseljenika podružnice Rijeke održan je 21. *Dan iseljenika na Susku*. U povodu toga otok su posjetili ministrica Kolinda Grabar-Kitarović i ministar Božidar Kalmeta koji su inaugurirali, od vitalnoga značenja za svaki otok, sustav vodoopskrbe i odvod-

Napisala: **Vanja Pavlovec**

Orašje - festivalski grad

Glumci i redatelji na pozornici

Burni pljesak i ovacije glumaca i svih gostiju u prepunoj kinodvorani pokazali su koliko Posavci vole istodobno Ivu i festival u Orašju

Redatelj filma "Put Lubenica" Branko Schmidt i Nives Antoljak iz HMI-a

Bosanski Posavci jedanaestu godinu zaredom tjedan dana žive u svijetu filma, kad najveća imena hrvatskoga glumišta i svijeta filma gostuju u Orašju. Filmska fešta, održana od 2. do 9. rujna brižljivo se priprema pod budnim okom Ive Gregurevića, *alfe* i *omege* velikoga projekta. Ivin poziv za dolazak u Orašje ne odbija se, potvrdili su i ovogodišnjim dolaskom, brojnim nego ikada prije, glumci, redatelji, scenaristi, kazalištarci, prijatelji Orašja.

Među ostalim, na premijeri u Orašju bili su visoki dužnosnici iz RH Božo Biškupić, ministar kulture RH i Mirko Galić, generalni direktor HRT-a, Ivo Miro Jović, član Predsjedništva BiH, Niko Lozančić, predsjednik F BiH i dr. Visoki dužnosnici iz Hrvatske i BiH potvrdili su ugled festivala.

U ime suorganizatora, Hrvatske matice iseljenika, Nives Antoljak prva je pozdravila sve goste i glumce u Orašju. Podsjetimo, HMI iz Zagreba prva je dala potporu festivalu i krenula u taj projekt u vrijeme kada nije bilo mosta, nego su filmovi prevoženi čamcima preko Save. Nives je podsjetila na prve dane rasta male smotre do respektabilne manifestacije. - Posavska iskrena dobrodošlica svim glumcima i to što se svake godine

u Orašju osjećamo kao doma nama su dovoljni razlozi da se ponovno vratimo. Vjerujem kao i do sada, ovaj festival vrijedi zakoračiti u Europu, istaknula je Nives.

- Drago mi je što vidim kako jedan festival može okupiti toliko građana, toliko glumaca i gostiju. Projekt je uspio i nužno ga je poduprijeti. Svojim dolaškom to potvrđujemo, naglasio je u pozdravnim riječima ministar kulture RH Božo Biškupić.

- Tražim dragovoljca ili dragovoljku koja će preuzeti organizaciju ove uhodane filmske fešte jer, ljudi..., ovo je postalo preozbiljno! Tim je riječima Ivo Gregurević, osnivač festivala Dani hrvatskog filma u Orašju, kratko i jezgrovito pozdravio sve goste pristigle na otvorenje manifestacije. Burni pljesak i ovacije glumaca i svih gostiju u prepunoj kinodvorani pokazali su koliko Posavci vole istodobno Ivu i festival u Orašju.

Poseban je događaj za pamćenje brojnost glumačke i redateljske ekipe na pozornici male kinodvorane u Orašju. Poklonilo se i zasulo publiku ružama 20-ak glumaca i 10-ak redatelja i sce-

narista. Među ostalim, bili su glumci Zrinka Cvitešić, Marija Škaričić, Vedran Mlikota, Goran Navojec, Anja Šovagović-Despot, Krešo Mikić, Ljubomir Ke-rekeš te redatelji Branko Schmidt, Jasmin Duraković, Hrvoje Hribar, Rajko Grlić, Dražen Žarković, Dražen Ferenčina. U zabavnom programu Festivala više tisuća posjetitelja uživalo je u glazbi *marijachija* i tamburaši, te u vatrometu i posavskim kulinarским specijalitetima. ■

Glumci Ivo Gregurević, Anja Šovagović, Vedran Mlikota i pjevač Miroslav Škoro

Posavci su na ovogodišnjem Festivalu imali prigodu pogledati filmove Branka Schmidta "Put lubenica", "Sve džabe" Antonija Nujića, projekciju filma "Trešeta" u režiji Dražena Žarkovića i Pave Marinkovića, film Jasmina Durakovića "Nafaka" "Što je muškarac bez brkova" Hrvoja Hribara, "Duh u močvari" Branka Ištvančića, "Volim te" Dalibora Matanića i film Rajka Grlića "Karaula".

Napisala: **Nada Koturić** Snimila: **Ines Stipetić**

PODRAVKA PRVA HRVATSKA ČLANICA SVJETSKOGA POSLOVNOG FORUMA

Podravka je početkom srpnja postala prvom hrvatskom tvrtkom članicom Svjetskoga poslovnog foruma – IBLF (International Business Leaders Forum), a Darko Marinac, predsjednik Uprave Podravke, izabran je u Vijeće IBLF-a u kojemu je 55 predsjednika ili članova uprava vodećih svjetskih tvrtki, izvijestili su iz koprivničke prehrambene kompanije. IBLF je osnovan godine 1990., a usmjeren je na rješavanje socijalnih problema globalizacije, razvijanje partnerstva kao najučinkovitije metode uključivanja tvrtki u razvoj te pomaganje kompanijama u više od 60 zemalja svijeta u pronalaženju najboljih poslovnih modela održivog razvoja. Ovogodišnje okupljanje članica Svjetskoga poslovnog foruma održano je u British Museumu u Londonu.

Britanski prjestolonasljednik princ Charles, predsjednik toga međunarodnog vodećeg poslovnog udruženja, u razgovoru s Darkom Marincem zanimao se za razvoj gospodarstva u Hrvatskoj i uključivanje u međunarodne integracije. (SLOBODNA DALMACIJA, 25. srpnja 2006.)

HRVATSKA UVOZI RADNU SNAGU

Iako je na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje evidentirano oko 300 000 nezaposlenih, Hrvatska je prisiljena uvoziti radnu snagu. U ovoj će se godini u Hrvatskoj izdati 1 837 radnih dozvola za radnike koji dolaze iz inozemstva. Od

INA SE USPJEŠNO ŠIRI NA ZEMLJE U REGIJI

INA u posljednje vrijeme jača svoje pozicije na tržištima susjednih zemalja s ciljem da bude glavni igrač među naftnim kompanijama u regiji. Nakon povratka na Kosovo i kupnje dijela Krajinapetrola (Banja Luka), sada će s MOL-om postati većinski vlasnik Energopetrola, najveće naftne tvrtke u BiH, a počeli su i provedbu velikih planova za širenje u Crnoj Gori.

toga će se osamsto već izdanih dozvola samo produljiti, dok će ih se najviše 1 037 izdati za novozaposlene strance u našoj zemlji, piše "Vjesnik".

Lani je kvota za zapošljavanje stranaca bila viša nego u ovoj godini – 2 428. Ipak, kako govore podaci Ministarstva unutarnjih poslova, izdane su 2 073 radne dozvole, što znači da su potrebe za strancima donekle precijenjene. Upravo je zbog toga ove godine kvota znatno niža. Mahom je riječ o sezonskim zanimanjima u građevini i brodogradnji te nešto u turizmu i ugostiteljstvu. Najveća potreba za strancima s građevinarskim zanimanjima vlada u Zagrebu i Zagrebačkoj županiji, a potom u Split-

sko-dalmatinskoj županiji. U evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje ima gotovo 1 900 nezaposlenih zidara i gotovo 400 tesara. Slična je situacija na tržištu rada i kad je riječ o dramskim umjetnicima. Hrvatskoj, naime, treba čak sedamnaest orkestralnih, osamnaest baletnih, sedam opernih i tri dramska umjetnika. (net.hr)

NAJBOGATIJE I NAJSIROMAŠNIJE OPĆINE U HRVATSKOJ

Prema izračunu zagrebačke tvrtke Centar za intelektualni kapital najviši BDP (bruto-društveni proizvod) od 37 198 dolara po stanovniku u Hrvatskoj ostvaren je prošle godine u Stupniku. Iza te

GRUNTOVNICA NA INTERNETU

Od 28. srpnja 2006. u 16 sati građani putem web stranica Ministarstva pravosuđa mogu dobiti uvid u zemljišno-knjižne (ZK) uloške u kojima imaju upisano pravo građenja, a upisom broja predmeta i godine zaprimanja mogu pratiti kretanje svojih ZK predmeta u postupku, najavila je danas ministrica pravosuđa Ana Lovrin. Predstavljajući novinarima projekt nadogradnje e-lzvatka u sudskih ZK odjelima, putem kojih bi građanima na transparentan i brz način trebalo biti dostupno pretraživanje ZK sta nja i dobivanje informacija o predmetu, ministrica je ustvrdila da će građani u nekoliko trenutaka dobiti informaciju o svemu što ih zanima vezano uz predmet. Web-portal Ministarstva bogatiji je i za link s e-mail adresom na koji korisnik može poslati upit vezan za korištenje aplikacije te za sve ostale eventualne nejasnoće o e-lzvatku. Ministrica se pohvalila i s gotovo prepolovljenim brojem zaostalih ZK predmeta od 2004. – s 320 tisuća na 180 tisuća, s digitaliziranih 75 posto ZK uložaka, od kojih je 20 posto verificirano. (HINA)

RYANAIR NAJAVIO PRVU RUTU ZA HRVATSKU

Europska niskotarifna zrakoplovna kompanija Ryanair najavila je svoj dolazak i u Hrvatsku, a nova ruta London-Pula započet će 31. listopada ove godine. Time će Zračna luka Pula postati jedna od 16 europskih baza ove zrakoplovne kompanije, istaknuli su u srijedu u Puli predstavnici Ryanaira i Istarske županije. Izvršni direktor prodaje i marketinga Ryanaira Tomasz Kulakowski očekuje kako će ova kompanija na liniji London-Pula već u prvoj godini prevesti više od 40 000 putnika. „Veliki postotak činit će britanski turisti dubokog džepa koji će stvoriti najmanje 40 novih radnih mjesta u Puli“, kazao je Kulakowski i dodao kako će zrakoplovi iz Pule u London Stansted letjeti triput tjedno – utorkom, četvrtkom i subotom. Dva su razloga zašto je baš Pula odabrana kao polazna točka Ryanaira u Hrvatskoj. Prvi je mogućnost obavljanja letova u turnus od 25 minuta, a drugi je razlog sporazum s pulskom Zračnom lukom, zaključio je Kulakowski. (Hina)

zagrebačke prigradske općine najbogatiji su Rovinj, Zagreb, Hum na Sutli i Sv. Nedelja kod Samobora. Među najsiriomšnjima bili su Sisak, Nova Gradiška i Daruvar, a posljednje mjesto zauzeo je grad Metković s BDP-om od samo 2 420 USD po stanovniku.

NAJMANJA STOPA NEZAPOSLENOSTI U 10 GODINA

Stopa nezaposlenosti za srpanj rekordno je pala na manje od 16 posto (15,7 posto), pokazuju podaci Državnog za-

voda za statistiku. Najveći broj radnih mjesta otvoren je u Splitsko-dalmatinskoj i Osječko-baranjskoj županiji, što se objašnjava novim zapošljavanjem u turizmu i poljoprivredi. Maja Vehovec, analitičarka s Ekonomskog instituta u Zagrebu smatra da su pozitivan učinak na zapošljavanje imale poticajne mjere Vlade koje su omogućile jednostavniju proceduru osnivanja novih poduzeća. „Upravo su mala poduzeća i obrt glavni kreatori novih radnih mjesta“, napominje Vehovec.

OBITELJ LUKŠIĆ IZ ČILEA ŠIRI BIZNIS U HRVATSKOJ

Androniko Lukšić ml., najstariji sin prošle godine preminulog hrvatskog milijardera iz Čilea, boravio je u kolovozu u Hrvatskoj krstareći po Jadranu. O nagađanjima da će njegova obitelj nakon očeve smrti prestati s ulaganjima u Hrvatsku izjavio je u Splitu: „Ma kakvi prestati! Mogu čak najaviti da ćemo proširiti svoje poslove jer je Hrvatska zemlja velikih potencijala“. Obitelj Lukšić iz Čilea je dosad u Hrvatskoj, među ostalim, ulagala u turizam i u pivarsku industriju.

USPJEH POTICAJNE STANOGRADNJE U VARAŽDINU

„Gradnja stanova po programu poticajne stanogradnje (POS) nastaviti će se, jer se pokazalo da na taj način obitelji mogu najjeftinije kupiti stan“, rekla je 28. kolovoza u Varaždinu na svečanom

ŠIRENJE ADRIATICA.NET GRUPE U REGIJI

Vodeća grupacija hrvatskih putničkih agencija, Adriatica.net, postala je potkraj kolovoza većinski vlasnik dionica najveće slovenske putničke agencije Kompas. Kompas ima razvijenu međunarodnu mrežu u 25 zemalja koja bi trebala biti europski iskorak za Adriaticu. Na taj je način ta naša, tek godinu dana stara tvrtka, na dobrom putu da postane najveća turistička agencija u regiji. „Želja nam je u sljedeće tri godine doći do tri milijuna putnika“, rekao je Marko Vojković, predsjednik Uprave Adriatica.net kupila slovenski Kompas)

otvaranju POS-ova naselja sa 174 stana ministrica okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva Marina Matulović Dropulić. Varaždinsko naselje POS-a sagrađeno je na zemljištu bivše vojarnje JNA. Na istoj se lokaciji planira izgraditi još 240 stanova. Cijena četvornog metra stana u ovom naselju iznosi od 840 do 878 eura. Do sada je u Hrvatskoj izgrađeno ukupno 3 900 POS-ovih stanova.

Budimo kreativni!

“BUDIMO KROATIVNI”

Akcija Hrvatske gospodarske komore pod nazivom “Budimo kreativni – proizvodimo i kupujemo kvalitetno” ima za cilj utjecati na svijest hrvatskih građana o važnosti proizvodnje i kupnje kvalitetnih hrvatskih proizvoda. HKG slične akcije provodi još od 1997., otkad je znak “Hrvatska kvaliteta” dobio 151 proizvod, a znak “Izvorno hrvatsko” nosi već 76 proizvoda. Tijekom rujna se u Splitu (5. rujna), Osijeku (9. rujna), Zagrebu (16. rujna) i Rijeci (25.-30. rujna) održavaju posebne promocije domaćih proizvoda uz prigodan zabavni program.

Gospa od mora – stara bracera za nove plovidbe

U *Dupinovu* snu mislimo da najprije na osobnoj razini treba spoznati vrijednost zemlje u kojoj živimo, i za tu prirodnu i kulturnu baštinu preuzeti osobnu odgovornost od koje sve polazi – kaže predsjednik udruge Goran Stojanović

Ovih, ljetnih mjeseci s *jumbo* plakata diljem Hrvatske opominju nas te(k) tri riječi: Voljeti znači očuvati! Tim kratkim mudrim geslom nevladina i neprofitna udruga *Dupinov san* najavljuje i treći dio višegodišnjega nacionalnog eko-komunikacijskog projekta “Podržimo boje Jadrana (2003-2007)”. Nakon čišćenja jadranskog podmorja, pošumljavanja i sadnje maslina u priobalju i na otocima, na red je došla i izgradnja replike jednog najbolje bracerice iz 18. st., tradicionalnoga hrvatskog jedrenjaka kakvih je nekad na Jadranu bilo više od osam stotina, a danas nema – ni jednog! Ta stara, a nova bracera bit će duga 9,6 m, široka 3,2 m, projektirao ju je dr. sc. Velimir Salamon (autor i gajete falkuše Comeza Lisboa kojom smo se ponosno predstavili na EXPO-u u Lisabonu), a gradit će je stari betinski meštar kalafat Milan Jadrešić, koji je izgradio i spomenutu falkušu. Zvat će se *Gospa od mora* i krstit će se baš na Velu Gospu, dogodine, u Dubrovniku; o svemu se snima i dokumentarni film.

O dosadašnjim rezultatima, o aktualnoj kampanji i planovima *Dupinova* sna razgovarali smo s predsjednikom udruge Goranom Stojanovićem.

Više ste puta ponavljali da je u nas baština očuvana “tek čistim slučajem”...

— Prirodna i kulturna baština mnogo je više od nas samih. Ona je dio nas, genetski kod koji oblikuje naš način razmišljanja, življenja, mirise i okuse našeg okruženja. Jadransko more, obala i otoci duboka je brazda našega životnog otiska, gdje mirisi Mediterana dopiru duboko u

kontinentalno zaleđe, pa je mnogo lakše definirati poznavanje naše ‘jadranske’ nego ‘kontinentalne’ Hrvatske.

Preko naše zemlje tijekom njezine duge povijesti prelazilo je mnogo vojski i političkih sustava: uvijek je mamila svojim ljepotama kao posebno područje na kojem valja ostati. Ipak možemo reći da su nam neke civilizacije i politički sustavi, npr. Habsburška Monarhija, ostavili i mnogo korisne i lijepe baštine (svjetionici, kazališta...). Prirodna nam je baština dosta očuvana tek pukom srećom ili slučajem. Socijalizam nam nije betonirao čitave obale hotelima, kao što je slučaj npr. u Španjolskoj, tako da smo danas svijetu interesantni kao zemlja s prilično očuvanom prirodnom i kulturnom baštinom. Kažem prilično, ali sigurno ne dovoljno očuvanom. Problema ima dosta i potrebno ih je pogledati u lice.

Koji su problemi, po Vašem mišljenju, najveći?

— Izlov ribe, očuvanje bioraznolikosti mora i obala, zaštita okoliša i odnos prema njemu, razvoj jadranske regije na načelima održivog razvoja; veliki su problemi smetlišta i apartmanizacija obale s narušavanjem tradicijskih vrijednosti krajobrazne raznolikosti i arhitekture.

Koliko je upravo ta spoznaja pokrenula osnivanje Dupinova sna?

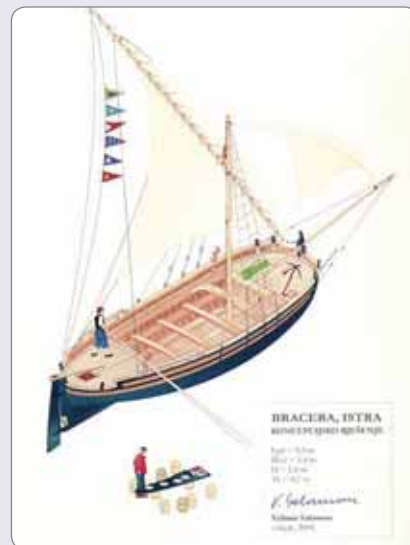
— Nakon romana *Dupinov san*, koji je napisao hrvatski književnik Adrian Predrag Kezele, i po kojem je udruga dobila ime, okupila se grupa entuzijasta i godine 2001. odlučila na pozitivan i proaktivan način pokrenuti akcije kojima ćemo (pro)buditi najprije nas same za vrijednosti koje nas okružuju, a još ih nismo osvijestili.

Vraćajući se s putovanja u Novi Zeland, netom nakon ulaska u zrakoplov, rekao sam sebi: “Bože, kamo sve trebam putovati kako bih spoznao da je Hrvatska tako posebno lijepa!”. I članovi naše udruge misle isto – da je najprije na osobnoj razini potrebno spoznati vrijednost zemlje u kojoj živimo. Dotaći bogatstva njezine prirodne i kulturne baštine. I ovogodišnja nacionalna kampanja ističe geslo ‘Voljeti znači očuvati – preuzeti odgovornost.’ Osobnu, naravno. Od nje sve i polazi.

Kako ste se u udruzi 2003. odlučili za višegodišnji eko-komunikacijski program “Podržimo boje Jadrana”?

— Život mora i naših obala snažno i u svakom pogledu pulsira Hrvatskom. No, kako i na koji način? Kada promatramo odnos prema prirodnom bogatstvu koje polako, ali sigurno gubimo, vidljivo je da more gledamo kao nacionalnu “kadu za kupanje”, bogatu ponudu ribe, turistički prihod, otoke kao oaze za odmor. Tu uglavnom prestaju naša razmišljanja.

Dupinov san trudi se iskoračiti iz takvih obrazaca razmišljanja. Činimo

Napisala **Ksenija Erceg**

Oni koji imaju novac nemaju ga gdje potrošiti!?

Još uvijek netaknuta priroda i prirodne ljepote, bogata kulturna baština, jedno od najčistijih mora i zdrava hrana glavni su nam turistički aduti. No je li to i dovoljno?

Ako bismo u bilo kojemu trenutku napravili anketu među hrvatskim građanima pitanjem koja je najunosnija gospodarska grana u našoj zemlji, sasvim je sigurno da bi se velika većina njih odlučila za turizam. I zaista, za turizam kao naš najveći potencijal redovito su se očitovale i gotovo sve dosadašnje vlade, pa tako i sadašnja. Još uvijek netaknuta priroda i prirodne ljepote, bogata kulturna baština, jedno od najčistijih mora i zdrava hrana glavni su nam turistički aduti. No je li to i dovoljno?

Rezultati i pokazatelji uspješnosti turističkih sezona pokazuju da još mnogo toga treba učiniti kako bismo, unatoč svojem prirodnom i kulturnom bogatstvu mogli konkurirati onim turističkim zemljama koje od njega isključivo žive ili onima koje i s manjim atrakcijama od turizma na kraju sezone ubere popriličnu svoticu.

Ovogodišnja turistička sezona, kažu mjerodavni, na lanijskoj je razini. To, dakako, nije loše jer je prošla godina bila najbolja od početka devedesetih naovamo. Štoviše, u ovoj su godini neki pokazatelji bolji. Tako je u prvih osam mjeseci ostvareno oko 43 500 000 noćenja, slično kao i lani, ali su turističke tvrtke zbog viših cijena ostvarile veću zaradu. Među njima najbolje su prošle, odnosno najbolje su rezultate imali hotelski i apartmanski smještaj. To je posebno došlo do izražaja kod onih hotela koji su tijekom godine i te kako ulagali u poboljšanje svoje ponude, odnosno onih koji su digli razinu usluga. Gosti iz stranih zemalja, ali i oni domaći koji su se odlučili svoj odmor provesti u hotelu, tražili su mnogo više nego prijašnjih godina. Tomu je dakako pridonio i svjetski trend jer su na cijeni kvalitetni hoteli koji nude vrhunski uređene sobe koje u svakome trenutku mogu zadovoljiti potrebu i najizbirljivijeg gosta, popratne

sadržaje od organizirane zabave, bazena, masaža, teretana itd... Naravno, traži se i kvalitetna usluga i vrhunsko osoblje. I državni tajnik za turizma Zdenko Mičić pri kraju turističke sezone u domaćim je medijima davao dobre ocjene sezoni, posebice kada je riječ o hotelima koji su ulagali u sebe. Zbog toga ne treba začuđivati to što su i tijekom ovog ljeta mnogi hoteli, među njima i nekadašnje perjanice turističke ponude, bili zatvoreni, odnosno u obnovi. Novi vlasnici mahom su pravilno procjenjivali kako je kudikamo bolje propustiti koju turističku sezonu i urediti hotel po mjeri modernoga i zahtjevnoga hotelskog gosta. Da je bilo obratno, trošak hotelijera bio bi veliki, a zarada nikakva ili slaba. Naime, pravi turistički potrošači više ne žele bacati novac u vjetar i skupo plaćati ono što ne dobiju. Na tom je polju konkuren-

Napisala: **Silvana Oruč Ivoš**

cija dobro obavila svoj posao. Kad je riječ o popunjenosti turističkih kapaciteta, ova je sezona definitivno pokazala kako je u špici Hrvatska dosegla vrhunac te da nije bilo prostora za povećanje noćenja. Procjenjuje se, naime, da je na vrhuncu sezone bilo više od milijun turista u jednom danu. Konkretno, to je značilo da na svakog Hrvata dolazi po jedan turist, što je, tvrde stručnjaci, u svjetskom vrhu. Bolje od toga može biti samo bude li se produljila sezona, povišile cijene ili poboljšala ponuda.

Ipak, bilo je i nekih loših točaka vezanih za sezonu. U prvom redu riječ je o nedostatku dovoljno kvalitetne radne snage. Cijelu sezonu velik broj domaćih ugostitelja i hotelijera doslovno je vadio za obrazovanim konobarima, sobaricama, pomoćnim osobljem za šankom i u kuhinji, pa za praljama, slastičarima, vrtljarima... Možda je ipak najveća potražnja vladala za kvalitetnim kuharima koji

znaju pripremati i autohtone specijalitete. Kao dokaz tomu dovoljno je spomenuti ponudu jednoga poznatoga creskog vlasnika restorana koji ni za dvadeset tisuća kuna mjesečne plaće, ovog ljeta, nije uspio naći ono što je tražio. Na žalost, nije bio jedini. Mnogi su ovo ljeto za kuhare nudili "suho zatao". Bezuspješno! Štoviše, većina vlasnika restorana i konoba, koji svoju najbolju zaradu ostvaruju isključivo u toplijim mjesecima, pa čak i onih koji su otvoreni samo tijekom sezone, kuhare u punom iznosu plaćaju i tijekom cijele godine. Velika potražnja i kronični nedostatak bili su prisutni i kad je riječ o konobarima. Prijašnjih godina ukinuti određeni broj srednjoškolskih razreda konobara ove sezone pokazao se kobnim. Naime, vrhunska usluga i ponuda traži i vrhunsko osoblje. Priučeni konobari, dakle oni koji ne govore strane jezike i koji nisu spretni, u svojem poslu nemaju što tražiti, u poslu u koje-

mu samo oni najbolji mogu "okrenuti" veliki novac! Slična pravila vrijede i za druge ugostiteljska zanimanja. Stoga ne začuđuje da su se ove sezone i te kako otvarala pitanja uvoza radne snage, što se ne bi smjelo događati u zemlji koja, unatoč znatnom poboljšanju, još uvijek veliku muku muči s velikim brojem nezaposlenih sugrađana. Drugi veliki problem domaćeg turizma jest velik broj utaja i prijevara kojima su izloženi turisti, ali i država. Hrvatska će, procjenjuje se, ove godine imati čak 17 milijarda kuna prihoda od ugostiteljstva i iznajmljivanja soba, ali će se utajiti čak 30 posto od toga prihoda. Institut za turizam procjenjuje pak da će čak pet milijarda kuna završiti u privatnim novčanicima. Odnosno, da se siva ekonomija, kad je riječ o ugostiteljstvu, kreće između 25 i 30 posto.

Stoga ne začuđuje to što su se ovog ljeta češće provodile akcije Državnog inspektorata u kafićima, restoranima i posebice kod iznajmljivača apartmana. Upravo su iznajmljivači apartmana najveći utajivači poreza u turizmu. Poražavajuće je što je ova sezona pokazala kako je među njima popriličan broj stranih državljana koji su "mrtvo-hladno" preko agencija iz svojih zemalja popunili svoje kapacitete, doveli svoje goste i onda besplatno uživali na hrvatskom moru i infrastrukturi. Dakle, sav profit koji su oni ostvarili odlazi izvan zemlje. Iako nema službenih podataka, u medijima se provlači kako najviše ilegalnih iznajmljivača dolazi iz BiH i Slovenije čiji su građani "naslijedili" velik broj apartmana još iz bivše države. Slijede Talijani koji su se specijalizirali za ekskluzivnu klijentelu, Srbi, a posljednjih su godina veoma prisutni i Mađari.

I treći, možda i najdugotrajniji problem hrvatskoga turizma jest slaba izvanpansionska potrošnja. Još uvijek, na žalost, dolazi velik broj turista koji plate smještaj, a onda desetak ili više dana svoga godišnjeg odmora – životare! Zbog toga nije neobično što ugostitelji još uvijek tvrde da su im domaći gosti i najbolji. No, priča o izvanpansionskoj potrošnji ima i drugu stranu medalje. Oni koji imaju novac nemaju ga gdje potrošiti?! Ova je sezona to dobrim dijelom i pokazala. Strani i bogatiji gosti mahom su se žalili kako im nedostaje organiziranih izleta, rekreacije, obilazaka znamenitosti i slično. A na tome se, uz more i sunce, da lijepo zaraditi! ■

VRATITI GRADU STARI SJAJ U NOVOME RUHU

Bakar ima, što je malo poznato jer nije medijski prezentirano, najveću i najorganiziraniju industrijsku zonu na području čitave naše države. Ona sada izgradnjom prometnica postaje sve važnija i sve su veća ulaganja u nju. Promocijom Bakra, industrijske zone i čitave Primorsko-goranske županije može se napraviti vrlo značajan korak što se tiče investiranja i povratka na stara ognjišta

Povijesni grad i luka Bakar, koji je još od antičkih vremena živio s morem i od mora, danas se ponovo vraća životu nakon kulturocida bivše države kada je u tome biseru hrvatske obale bila sagrađena koksara i prateći objekti. Zadnji simbol toga vremena –golemi dimnjak - nedavno je uklonjen. No o Bakru danas i u budućnosti više u razgovoru koji sam prigodno vodio s gradonačelnikom g. Tomislavom Klarićem. Grad Bakar, naime, ove je godine bio domaćin tradicionalnom programu HMI-a pod nazivom ECO TASK FORCE od 23. srpnja do 12. kolovoza, o čemu više u tematskoj reportaži u ovom broju Maticе. Inače, Bakar i okolna mjesta stoljećima bili su jedno od većih izvorišta iseljavanja, pa smo s tom temom i započeli ovaj razgovor.

Kakve su veze iseljenika ovoga kraja sa svojim zavičajem?

— Lokalna samouprava sastoji se od sedam naselja: Kukuljanovo, Škrlevo, Praputnjak, Krasica, Hreljin, Zlobin i Bakar kao središte. Iz svakog od tih mjesta i prije Drugoga svjetskog rata, nakon one poznate bolesti vinove loze, počelo je iseljavanje. Najviše u SAD, nešto manje u Južnu Ameriku i Australiju. Veze postoje i često se zna dogoditi da druga i treća generacija posjećuju zavičaj svojih pre-

Napisao: **Nenad Zakarija**

Gradonačelnik Grada
Bakra Tomislav Klarić

daka. Nije to na organizirani način, riječ je samo o obiteljskim vezama.

Bi li se to moglo nekako i organizirati. U Rijeci postoji i područni ured HMI-a?

— Svakako bi. Evo i ovaj primjer proslave 280. godišnjice gradnje ceste Karoline. Povezivanje povijesnog i onog dijela koji je svojedobno napuštao ove krajeve upravo zbog teškog života, rata, bolesti koje su harale. Te se veze ne smiju prekinuti. Ja vjerujem, ako pogledamo samo izgradnju autoceste, da će podizanje životnog standarda pomoći da se potomci iseljenika pomalo vraćaju.

Postoje li neki pokazatelji da iseljenici iz ovoga kraja žele ovdje investirati?

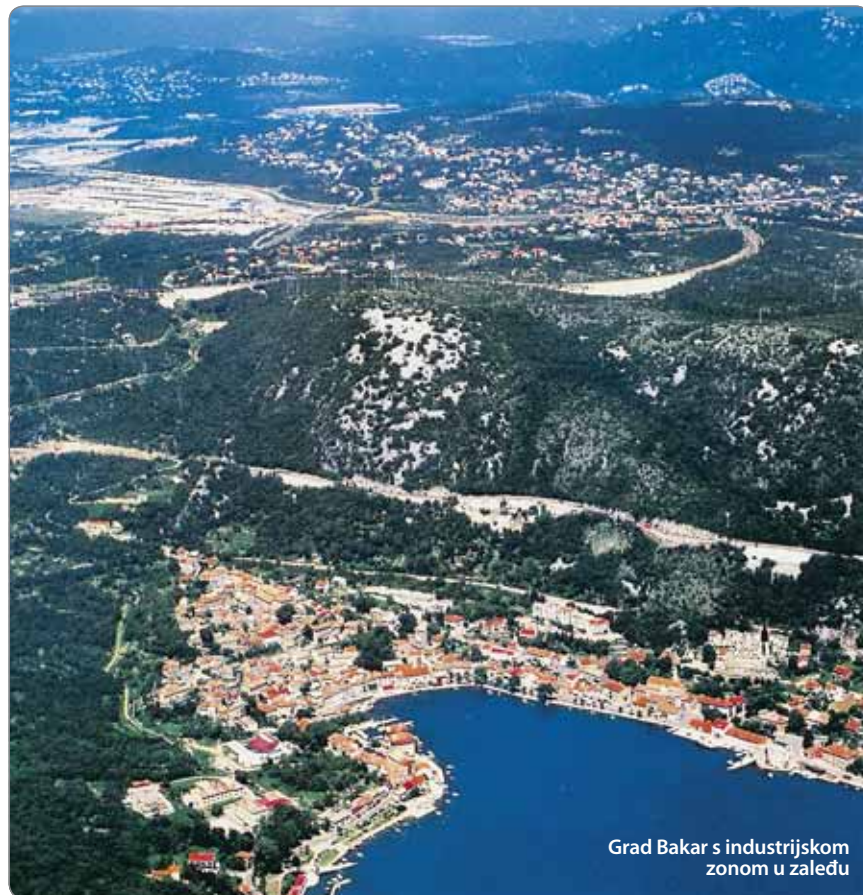
— To je upravo i jedan od motiva u mojem promišljanju. Bakar ima, što je malo poznato jer nije medijski prezentirano, najveću i najorganiziraniju industrijsku zonu na području čitave naše države. Ona sada izgradnjom prometnica postaje sve važnija i sve su veća ulaganja u nju. Promocijom Bakra, industrijske zone i čitave Primorsko-goranske županije može se napraviti vrlo značajan korak što se tiče investiranja i povratka na stara ognjišta.

Imate li, osim ovih, načelnih stavova, i neke konkretne planove?

— Imamo. Budući da Bakar nikad nije smatran nekim turističkim odredištem, u osnivanju smo turističke zajednice. Bakar doista ima što pokazati. Katedrala Svetog Andreja, treća po veličini u Hrvatskoj, sa svojim poznatim katakombama o kojima se premalo zna, muzej s vrlo velikim brojem izložaka. Područje koje gravitira prema moru, a naslanja se na Gorski kotar može biti ne samo industrijski nego i turistički značajno. To nam je i cilj. Vratiti Bakru onaj povijesni sjaj tako da se poveže gospodarski i turistički, ali i stambeni dio. Zato nismo, kao neke susjedne općine gdje se industrija proširila na čitavo naselje. Mi smo sebi prostornim planom zacrtali određena područja za industrijsku namjenu, a ostalo je čisto stambeno područje.

Industrijski je potencijal očit. Ali turistički, barem po ovome što sam ja zapazio ovdje, još ima mnogo toga da se ostvari?

— Da. Promišljanja, dok nismo prošle godine mi (HDZ) došli na vlast, bila

Grad Bakar s industrijskom zonom u zaleđu

su, jednostavno, zapanjujuća. Činjenica je da smo, nakon 20-30 godina, u ovu godinu dana mi na vlasti, uglavnom mladi ljudi s vizijom golemo ulaganja, krenuli ulagati upravo u grad Bakar.

Obnavljamo rivu, dosad smo obnovili 130 metara, koja nije bila obnavljana 100 godina. Izgradili smo gradsku knjižnicu, obnovili fasadu na zgradi magistrata, inače svojedobno dvor Zrinskih, počeli smo uređivati fasade na portalima, palačama. Upravo smo objavili natječaj za obnovu krovišta na frankopanskom kaštelu. Kanim o potpuno obnoviti u ovom mandatu i u njega staviti sadržaje, kao što su svečane sjednice i ugostiteljski objekti. Velikim ulaganjima ove godine kreće i izgradnja športske dvorane i projekt kanalizacije da se more isčisti. Za Bakar je zanimljivo da ima velik broj izvorišta čiste vode u moru Bakarskog zaljeva.

Što je s industrijskom zonom?

— Dimnjak koksare je srušen. Ove godine ulaže se 18 milijuna kuna u sanaciju terena, a tu kanimo pokrenuti na

jednom manjem dijelu sadržaje lučkih djelatnosti ekološki čistog poput "ro-ro" terminala, a na onom dijelu koji se naslanja na grad sadržaj gospodarske namjene, ali prilagođen gradu.

Među povijesnim znamenitostima svakako je i Pomorska škola?

— Predviđanja za Pomorsku školu bila su veoma loša. Ali, upravo ove godine je krenuo upis. Grad ulaže 3 700 000 tisuća kuna uz Županiju i Ministarstvo kulture koji daju 8 milijuna. Krećemo s izgradnjom športske dvorane za školu. Škola, vjerujem, ima dobru budućnost. Ima vrlo dugu tradiciju i vrlo je bitna. Ne mogu zamisliti Bakar bez pomorske škole.

I na kraju poruka iseljenoj Hrvatskoj.

— Nemojte zaboraviti svoju domovinu, dom svojih predaka. Dolazite ovamo. Upoznajte se s kamenom, morem i šumama u Hrvatskoj. Vidjet ćete koliko je Hrvatska lijepa. Vidjet ćete koliko vam može pružiti i budite naši ambasadori u čitavome svijetu. ■

PLEMENITOST KOJA NE PRESTAJE

... neka vas griju sunce i osmijesi vaših obitelji kao što će nas pokoji osmijeh bebe iz ovog inkubatora kojoj će on spasiti život

Vesna Mezić i Ivanka Jovanović u razgovoru s pacijenticom koja koristi monitor darovan 2003. godine

Utorak 29. kolovoza Odjelu za pedijatriju Kliničke bolnice Osijek predana je donacija Hrvatske zaklade za medicinsku pomoć (Croatian Medical Aid Foundation) iz Australije.

Riječ je o inkubatoru, vrijednom oko 17 tisuća eura, za intenzivno liječenje novorođenčadi, svjetski poznate tvrtke "Drager medical" s kojom zaklada od početka svoga humanitarnog rada surađuje. U ime bolnice na donaciji je zahvalio zamjenik ravnatelja dr. Tonči Mišević: "U ime ravnateljstva zahvaljujem na jako vrijednoj donaciji aparata koji je bitan u procesu rada i toliko važan da možemo najmanju djecu zbrinjavati na najbolji mogući način".

Šef Odjela za pedijatriju prof.dr. sc. Zlatko Mandić objasnio je rad inkubatora i važnost donacije te istaknuo da je ovo već drugi put da zaklada pomaže djeci pacijentima na ovom odjelu. Naime, godine 2003. darovan je monitor za praćenje vitalnih funkcija novorođenčadi. Osim Osijeka, zaklada je darovala inkubatore bolnicama u Slavonskom Brodu, Splitu i Zadru.

U ime zaklade nazočile su tajnica

Vesna Mezić i članica Odbora Ivanka Jovanović. "Vrlo nam je drago da smo mogli pomoći malim bebama i htjela bih zahvaliti gospodinu Doždoru (voditelju marketinga) iz tvrtke Drager koji nam mnogo pomaže naći ove aparate", kazala je gđica Mezić, a gđa Jovanović je nastavila: "Svi smo mi vrlo sretni što smo vam mogli pomoći da vi pomažete našoj hrvatskoj djeci. Nadam se da ćemo i ubuduće imati dovoljno snage i novca pomagati bolnicama u Hrvatskoj".

Nakon obilaska odjela ove skromne Hrvatice velikoga srca krenule su za Zagreb, odakle je Ivanka otputovala u glavni grad Južne Australije Adelaide, a Vesna još neko vrijeme ostaje u Hrvatskoj. Putem sam saznao nešto više o radu zaklade. Osnovana je godine 2000. u Adelaide i registrirana kao karitativna udruga s svrhom pomaganja medicinskim ustanovama u RH

na poboljšanje zdravstvene njege onima koji si sami ne mogu pomoći. Ugledna i uspješna obitelj Mezić iz Adelaide činili su, a i danas čine okosnicu zaklade. Organiziranjem godišnje svečane večere uz licitaciju i lutriju, te donacijama tijekom godine prikupljaju sredstva.

U tome im pomažu i lokalni radioprogrami, a posebno su zahvalni SBS programu na hrvatskom jeziku iz Melbournea koji je ove godine u tu svrhu imao i radioton diljem Australije.

Uz mamu Mariju i tatu Josipa, moja sugovornica Vesna puna je entuzijazma za takav humanitarni rad i budućnost zaklade. Iako su do sada djelovali samo na području Južne Australije, rade na pokretanju sličnih, ali neovisnih zaklada i u drugim australskim državama s kojima bi se umrežili i možda zajednički poduzimali iduće akcije. Kane, naime, krenuti u jedan veći i skuplji projekt: doniranje mamograma jednoj, zasad neizabranoj, bolnici u Hrvatskoj. Tu se troškovi kreću oko 120 tisuća australskih dolara, pa će trebati više vremena (barem dvije godine) da se ta svota sakupi, kaže Vesna. Vidjevši dokazanu ljubav i zanos ovih samozatajnih Hrvatica i odbora u kojem rade te poznajući veliko srce australskih Hrvata, ne sumnjam da će se i ovaj plan ostvariti. A i vi, dragi čitatelji, možete im u tome pomoći ako se javite na adresu vesnamcm@hotmail.com ■

Dirljivi trenutak za gošće iz Adelaide

Organizatorice turnira i
ravnateljica DORE

Dragi čitatelji MATICE, dragi prijatelji DORE,

na prekrasnim terenima Tenis centra Iva Majoli u Zagrebu 1. i 2. srpnja ove godine održan je teniski turnir muških parova, a prihod s turnira bio je namijenjen školovanju djevojke Viktorije - štićenice Humanitarne organizacije DORA. Viktorija pohađa Ekonomsku školu, odlična je učenica, no, nažalost, dijete je bez oca i majke. Oca je izgubila u najranijem djetinjstvu, a majka je prije tri godine izgubila bitku s karcinomom. Unatoč teškom djetinjstvu i velikom siromaštvu, Viktorija pršti optimizmom, a jednako kao i njezina starija sestra, studentica i Viktorijina zakonska skrbnica, marljivo i odgovorno uči kako bi došla do željenoga zvanja.

Organizatorice turnira bile su ženske članice kluba dr. sc. Silvija Rakočević, gđa Desa Vranjican, odvjetnica i gđa Biba Salata, urednica besplatnih novina Zagreb iz Zagreba.

Na turniru su sudjelovala 24 tenisača iz redova uglednih zagrebačkih odvjetnika, bankara i poduzetnika. Uz lijepo vrijeme, tenisači i prijatelji kluba u športskom i humanitarnom duhu proveli su dva ugodna dana.

Turnir je završen proglašenjem pobjednika, a pobijedili su Vanja Rakočević i Demo Bečić, kojima su dodijeljeni pehari. Utješne, ali vrlo vrijedne nagrade bile su grafike hrvatskih slikara Miroslava Šuteja i Dalibora Jelavića koje je darovala DORA.

Na večeri koja je priređena nakon turnira ravnateljica DORE obratila se nazočnima, obrazložila im tešku socijalnu i obiteljsku situaciju djevojke za koju su se prikupljala sredstva. Pozvala je

Osvajači 2. mjesta, odvjetnici
Prka i Čurković

članove i prijatelje Kluba da uplatom donacije pomognu djevojci u školovanju. Športaši su dokazali da, osim športskog, njeguju i humanitarni duh te su prikupili novac za isplatu godišnje stipendije DORINOJ štićenici.

Renata Gubić, ravnateljica HO DORA

Ne zaboravite svoga rodnoga kraja - to je vaša domovina!

Najzaslužniji za postojanje Bosne i Hercegovine jesu Hrvati, odnosno Katolička crkva koja je svojedobno odigrala presudnu ulogu kada je bio referendum, potičući svoje vjernike na glasovanje

Biskup Komarica se za boravka u Berlinu rado susreo, razgovarao i odgovarao na pitanja mladih Hrvata

Banjolučki biskup Franjo Komarica poznat je i doma i u svijetu kao zagovornik prava i pravde za prognane Hrvate u Bosni i Hercegovini, ali i za sve ljude kojima je pravo na dom i domovinu ugroženo. Katkad je jedino ili rijetko svjetlo u daljini i glas utjehe i pravde u tišini. Da ta nastojanja i rezultate ovoga vrlo angažiranog crkvenog dostojanstvenika primjećuju i drugi, potvrdila je i prošlogodišnja ugledna Nagrada za ljudska prava Franz Werfel koju je

Napisala: **Sonja Breljak**

njemački Centar protiv progona uručio dr. Franji Komarici kao "odvjetniku svih prognanih, ugroženih i obespravljenih".

Biskup Komarica je, nakon što je 2. rujna ove godine u Frankfurtu posjetio Rolanda Kocha, ministra-predsjednika Savezne države Hessen, srdačno pozdravljen i u Berlinu i predstavljen uz sve epitete nositelja značajne nagrade na ovogodišnjoj proslavi Dana domovine kojoj je nazočio i predsjednik Njemačke, Horst Koeller. Nakon svečanosti tijekom koje je, prema riječima biskupa Komarice, imao prigodu razgovarati i s njemačkim predsjednikom i iznijeti mu položaj

i probleme Hrvata u Bosni i Hercegovini, susreo se, na poziv Hrvatskog akademskog saveza i s mladim Hrvatima Berlina. U ovom više nego zanimljivom susretu sudjelovali su i berlinski svećenici fra Petar Čirko, fra Radoslav Tolić i fra Mate Puđa, kao i Franjo Pavić, drugi tajnik Hrvatskoga svjetskog kongresa koji je u glavni grad njemačke dopratio biskupa Komaricu.

Na tom cjelovečernjem susretu mladi Berlina su imali brojna pitanja i pokazali veliki interes kako za probleme Hrvata u Domovini, tako i za teme koje blisko dodiruju iseljeničku svakodnevicu. A

pitanja za biskupa dr. Franju Komaricu imala je i suradnica *Matica*.

U povodu čega ste došli i o čemu ste razgovarali s ministrom-predsjednikom Kochom?

— Na poziv ovdašnjih njemačkih političara imao sam prigodu s predsjednikom Hessena razgovarati o stanju u Bosni i Hercegovini, posebno kada je u pitanju hrvatska katolička populacija u banjolučkoj regiji i Bosanskoj Posavini. Predočio sam što to činimo u pogledu normalizacije života i što činimo da ublažimo težinu situacije. Izrazio je zadovoljstvo da smo se susreli i rekao da mnoge stvari do sada nije znao. Obećao je da će vidjeti sa svojom vladom koje konkretne korake može učiniti. Priložio sam projekt navodnjavanja općina Livno, Tomislav Grad i Grahovo za koji tražimo pomoć i još nekoliko projekata za obnovu, školovanje, pomoć bolesnima i nemoćnima.

Bili ste evo gost Berlina na Dan Domovine i na poziv Saveza prognanih. Što se odigralo na toj svečanosti?

— Bilo je to dragocjeno iskustvo susresti se s predsjednikom Koellerom i porazgovarati o aktualnoj situaciji u Bosni i Hercegovini. Na tom skupu bili su ljudi koji su progon doživjeli prije 60 godina a u nas taj progon još traje. Nedopustivo je progoniti ljude iz njihovih rodničkih mjesta – poruka je ovoga skupa. Neće biti dobro za Bosnu ako u njoj ne bude Hrvata, rekao sam predsjedniku Njemačke. Bosna i Hercegovina još je uvijek otvorena rana na tijelu Europe. Treba je ispravno zaliječiti i to je zadatak međunarodne zajednice. Bio sam na skupu u Berlinu kao počasni, nagrađeni član i tako su me s uvažavanjem i predstavili.

Kakva je, prema vašim ocjenama, trenutačna situacija u Bosni i Hercegovini?

— Ja se nadam da će, prema obećanjima iz Hrvatske vlade, doći do osnivanja Agencije za pomoć povratnicima putem koje bi legalnim putem ta pomoć išla ciljano svim Hrvatima iz Bosne i Hercegovine koji se žele vratiti. Ljudi trebaju život dostojan čovjeka. Ljudi se trebaju vratiti, ali i da ostanu. Mnogo sam se puta razočarao u praznim obećanjima, ali sada se nadam da će doći do ostvarenja pomoći. Najzaslužniji za postojanje

Bosne i Hercegovine jesu Hrvati, odnosno Katolička crkva koja je svojedobno odigrala presudnu ulogu kada je bio referendum, potičući svoje vjernike na glasovanje. A da sada upravo taj hrvatski narod bude tako kažnjen, da nestane, nije prevedeno ni pred Bogom, a niti pred ljudima. Ako ne bude Hrvata u Bosni, neće biti niti Bosne, a onda je to trajno izvoriste sukoba. Od 220 000 Hrvata u

okupljaju naše ljude kao kvočka piliće. Čestitam i ovim mladim ljudima da su odgojeni od takvih roditelja i povezani s Crkvom, pri čemu očekujem da će dobiti najbolje poticaje za vjerodostojno življenje kršćanske vjere. Drago mi je i da se mladi zanimaju i da su otvoreni i za druge ljude. Treba pomoći svima koji imaju pravo na svoju domovinu. Izmolite Zdravomariju i za one koji su

Banjolučki biskup dr. Franjo Komarica s berlinskim župnikom fra Petrom Cirkom

Republici srpskoj ih je ostalo tek 12 000, a u cijeloj Bosni je nekadašnji broj od 820 000 – prepolovljen! I zemlja je nasilno i nenormalno podijeljena na dva različita entiteta. To je veliki grijeh i sramota cijele Europe. Europa je propala na ispitu u Bosni i Hercegovini. Poruka za Hrvate iz Bosne i Hercegovine glasi: Ne dajte svoga rodnoga kraja, to je vaša domovina!!! Poštujte tuđe, ali svoga se ne stidite i ne odričite. I kad god možete, svome se domu vratite.

Evo susreli ste se i zanimljivo razgovarali s mladima Berlina. Kako vidite ulogu iseljene Hrvatske i posebno mladih i obrazovanih ljudi?

— Posebno se radujem kada se u tuđini nađem s našim ljudima kojih je, izvan domovine, nažalost veoma velik, prevelik, prevelik broj. Ali vidim i da se ti naši ljudi otimaju od tuđine da se ne izgube ni nacionalno, a ni vjerski. Hvala bogu i da su naše katoličke misije još uvijek takve, utjecajne i snažne da

vas protjerali, kažem vjernicima u Banjaluci. To nije lako, kažu. Pa teško je bilo i Isusu postati čovjekom, biti na križi i nas otkupiti!

Što je vaša poruka mladim iseljenicima?

— Poznat mi je iseljenički kruh sa sedam kora. Veselim se da niste prodali svoj mozak i glavu i da želite pomagati i drugima oko sebe. Ne zaboravite svoju domovinu Hrvatsku i domovinu Bosnu i Hercegovinu. Ali naučite jezik, završite školu, djelujte, utječite i vi na politiku zemlje u kojoj živite. Razmišljajte dugoročno, organizirajte se, pomozite sami sebi, a i nama koliko možete. Zastupajte nas kod dobrih, a zaštitite od zlih. Vi ste, mladi, nama dragocjeni. Vidim da niste zaboravili kojeg ste stabla grana. Nemojte da vaš rodni kraj za vas postane tuđina. Ostanite i dalje povezani i činite to i više. Jer hvala Bogu imate se oko čega povezati, kroz molitvu, rad, ljubav i solidarnost, oko Krista. ■

Porušeni samostan ponovno pretvoren u divno zdanje

“Ovaj samostan je duhovna oaza za dobre ljude, ljude vjere i svih dobrih nakana”

Franjevačka crkva Bezgrješnog začetca Blažene Djevice Marije u Karinu svečano je posvećena, a samostan blagoslovljen na blagdan Gospe od Anđela u srijedu 2. kolovoza. Samostan i crkvu najprije su opljačkali, a potom godine 1993 potpuno uništili pobunjeni Srbi. Obnovljeni su novčanim sredstvima Ministarstva prosvjete i športa RH, Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka RH, te Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja sa sjedištem u Splitu. Crkvu je posvetio zadarski nadbiskup mons. Ivan Prenda, a samostan blagoslovio provincijal Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja sa sjedištem u Splitu dr. fra Željko Tolić. Na svečanom misnom slavlju, koje je u samostanskoj crkvi predvodio nadbiskup

mons. Prenda u koncelebraciji s provincijalom dr. o. Tolićem, izaslanikom generalnog ministra Reda Manje braće iz Rima generalnim definitorom dr. fra Šimom Samcem, dekanom grada Benkovca don Čedomilom Supraham, te gvardijanom karinskog samostana fra Franjom Samodolom, okupilo se više od dvije tisuće vjernika. Misnom je slavlju pribivalo više redovničkih i biskupijskih svećenika, a u kasnijem dijelu svečanosti priključio se i gospičko-senjski biskup mons. dr. Mile Bogović. Među istaknutim gostima bili su i predsjednik Hrvatskoga sabora Vladimir Šeks, ministri mr. Božo Biškupić i mr. Božidar Kalmeta, konzervator i začetnik koncepcije obnove, te voditelj svih radova na obnovi karinske crkve i samostana Miljenko Domijan.

Sve je na početku pozdravio gvardijan o. Samodol. Mons. Prenda je u pro-

povijedi kazao kako se danas u Karinu slavi pobjeda ljubavi. “Kako bismo drukčije mogli nazvati ovu posvetu samostanske crkve otaca franjevaca Splitske provincije Presvetoga Otkupitelja. Ovo je uistinu vrijeme, trenutak svjetla i nade. Gdje ljubav pobjeđuje, uistinu nitko nije poražen ni ponižen. Kada ljubav nastupa, vraća se život”, kazao je nadbiskup. “Izgon male braće franjevaca iz ovog samostana trajao je pet godina. Nakon kušnje nametnutog rata braća su se vratila na ruševine svoga samostana i svoje crkvice. Nitko ne može opisati radost povratka ako nije osjetio nesreću progonstva. Franjevci su čvrstom voljom odlučili vratiti život provincije u samostan toga naslikovitijega krajolika, gdje se susreće plavetnilo mora i tihi uvir Karišnice u njegova prostranstva. Nije uzmanjkala ni dobrohotnost Vlade Republike Hrvatske, koja je izdašno pomogla da se obnovi ovo

Tekst i snimke: **Adolf Polegubić**

zdanje, ni naklonost dobrotvora Crkve u svijetu, koja je shvatila da se može opstati samo tada kad se ostaje vjeran korijenima. Plod svih tih napora jest obnova zdanja i života na ovoj točki crkvenog i narodnog postojanja na najljepši način. Mi danas možemo s punom sviješću i sigurnošću reći da znamo uporište neuništive nade u obnovu života i zdanja ovoga samostana. To je Isus Krist, Sin Boga živoga." Nadbiskup Prenda podsjetio je kako je katolička zajednica na tome području izgrađivala svoju kulturu, koja poznaje ostatke srednjovjekovne crkve sv. Marka u Donjem Karinu, romaničkoga stila s prelaska iz 12. u 13. stoljeće. "U toj vjeri su franjevci podigli ovu crkvu 1429. godine. U osmom desetljeću 17. stoljeća u Karinu se susreću katolici i pravoslavni vjernici u dugom razdoblju suživota sve do naših dana. Povijesna zbivanja naših dana nose nove oznake. Ovdje su sada uz dosadašnje stanovništvo i dosadašnje sakralne objekte, nove obitelji i organizirana župa sa svojom župnom crkvom sv. Male Terezije i obnovljeni franjevački samostan, koji će ovom čovjeku ponuditi Riječ Božju i Sveta otajstva vjere. Želim da i župa sv. Male Terezije i franjevački samostan budu mjesto susretanja i čvrsti oslonac života za katoličke vjernike i jednako čvrsti oslonac suživota katoličkih i pravoslavnih vjernika. U naravi je, naime, franjevačke karizme duboka ljubav prema čovjeku kao slici Božjoj bez obzira na rasnu, nacionalnu ili vjersku pripadnost. Uljudnost, gostoprimstvo, osjećaj za potrebne, s jedne strane, odlike su toliko bliske malom čovjeku i kršćanski humanizam utemeljen na Evanđelju, s druge strane, jamstvo su franjevačkog doprinosa svekolikom životu ovoga

Misnom slavlju pribivao je velik broj vjernika

dijela zadarske nadbiskupije i naše, hrvatske domovine. Hrvatski vjernik u ime Evanđelja i svoje vjere pozvan je opet u novom vremenu širiti duh tolerancije, opraštanja, pomirenja, štoviše, suživota, te tako pružati svjedočanstvo ukorijenjenosti u Kristovo Evanđelje. Kad smo tako postupali tijekom sve naše povijesti, nismo se nikada pokajali. Tim duhovnim bogatstvom može ovaj mali narod sa svojom Crkvom biti graditelj novoga društva europskim okvirima utemeljena na neprolaznim vrijednostima duha. Zato imamo snage jer nam ona dolazi od Boga", poručio je na kraju nadbiskup mons. Ivan Prenda.

Na kraju misnoga slavlja riječ zahvale svima izrekao je provincijal o. Tolić, koji je nakon mise blagoslovio samostan. Istaknuo je kako su tijekom povijesti franjevci na kamenu uz ljude umorne od kamena nalazili svoj identitet čovjeka i bratra. "Upravo svijetli trag naše braće u prošlosti i važnost koju je karinski samostan imao kroz stoljeća, potaknuli su upravu naše Provincije da je nedugo nakon vojno-redarstvene operacije "Oluja" krenulo i pitanje obnove crkve i samostana u Karinu, koje su zajedno s fratarskom grobnicom i gospodarskim objektima pobunjeni Srbi najprije opljačkali, a potom i minirali 1993. godine", kazao je o. Tolić dodajući kako je ta Provincija za vrijeme Domovinskog rata pretrpjela veliku materijalnu štetu od 105 uništenih objekata, koji su se nalazili na okupiranom području. Provincijal je u znak zahvale za obnovu crkve i samostana prigodne darove predao ministrima Biškupiću i Kalmeti.

Pismo generalnog ministra Reda Manje braće pročitao je njegov izaslanik generalni definitor dr. fra Šime Samac.

U pismu se, među ostalim, kaže: "Dok slavimo 800. obljetnicu utemeljenja našega Reda, pomoć Ministarstva kulture i Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka u ovoj obnovi porušenoga i onoga iz prošloga rata doživljavamo kao posebnu zahvalu za sve dobro što su ga franjevci učinili u proteklih 800 godina i tako obuhvatili kulturnu baštinu hrvatskoga naroda. Njihov doprinos nije mali, a nadamo se da će moći biti još veći u prilikama u kojima živi puk s kojim franjevci dijele povijesni usud". Ujedno je dr. o. Samac kazao kako je Providnost htjela da se porušeno obnovi. "Ovaj samostan je duhovna oaza za dobre ljude, ljude vjere i svih dobrih nakana."

U ime predsjednika Vlade RH dr. Ive Sanadera i u svoje osobno ime obratio se ministar mr. Biškupić. "Danas svjedočimo o upornosti i ljubavi hrvatskog čovjeka, koji je ruševine ponovno pretvorio u divno zdanje. Obnovom ovog samostana osigurali smo trajnu duhovnu i fizičku prisutnost franjevaca redovnika kao poticajnog čimbenika svima nama koji prihvatismo zajedničku brigu i obvezu očuvanja kulturne baštine." Pročitana je i prigodna povelja o obnovi samostana i crkve.

Misno slavlje, koje je završilo himnom "Lijepa naša", uveličao je mješoviti zbor crkve Gospe od Zdravlja iz Splita pod ravnanjem fra Stipice Grgata i orguljskom pratnjom s. Zorislave Radić. Nakon mise nazočni su u samostanskim prostorijama mogli pogledati prigodnu izložbu o samostanu i crkvi tijekom povijesti. U popodnevним satima priredene tradicionalne pučke igre, biciklistička utrka od izvora do utoka rijeke Karišnice, te je organiziran športski i kulturno-glazbeni program. ■

Misno slavlje u crkvi Bezgrješnog začetca Blažene Djevice Marije predvodio je nadbiskup Prenda

Vraćanje kući / Coming Home

Čikaški Hrvatski kalendar/Croatian Almanac iscrpna je kronika hrvatske iseljeničke duhovne, kulturne i ukupne društvene zbilje u Americi više od pola stoljeća

Hrvatski kalendar / Croatian Almanac 2006.: *Vraćanje kući / Coming Home* u nakladi Croatian Ethnic Institutea i Croatian Franciscan Pressa iz Chicaga (IL), koji je uredio Ljubo Krasić, stigao je ovih dana i do čitatelja u Hrvatskoj. Toj serijskoj publikaciji u 63 godištu glavna je geslo *Vraćanje kući*. Na 224 stranice objavljeno je više od stotinu sažetih priloga te dvadesetak praktičnih izvora informacija korisnih hrvatskoj etničkoj zajednici na sjevernoameričkom kontinentu i pedesetak dokumentarnih fotografija iz života i rada 46 hrvatskih župa i misija u Kanadi i u SAD-u.

Među autorskim prilogima osobite je vrijednosti studija mons. Vladimira Stankovića, dugogodišnjeg ravnatelja Hrvatske inozemne pastve Katoličke crkve u Hrvata, pod naslovom *O izdavačkoj djelatnosti hrvatskih katoličkih župa i misija u iseljeništvu* (100 – 107).

Iz bloka povijesnih tema ovogodišnjega čikaškog Hrvatskog almanaha izdvajamo zanimljivu historiografsku građu vezanu uz duhovnu kulturu američkih Hrvata. Etničke su crkve i župne dvorane postale žarišta rada i središta okupljanja svih mogućih društava i djelatnosti: od vjerskih i molitvenih, potpornih i dobrotvornih, školskih i glazbenih, do športskih i političkih. Slikovit primjer za tu tezu jest izvrstan pregledni članak mlade američke povje-

sničarke hrvatskog podrijetla Marie D. Žic pod naslovom *Uloga krčke biskupije u razvitku Hrvatske zajednice u New Yorku...* (24 – 28. str.).

Aktualni biskup Brooklyna, uzoriti Nicholas DiMarzio, pruža veliku potporu održavanju katoličke službe na jezicima postojećih zajednica u širem području New Yorka, uključujući i onu na hrvatskome jeziku u Astoriji. Krčka je pak biskupija, s druge strane, snažno duhovno i materijalno izvorište te naše

njujorške katoličke misije. U travnju 2006. obilježena je 35. obljetnica otkako se u crkvi Most Precious Blood u Astoriji misa redovno služi na hrvatskome jeziku. Danas je Croatian Community of Most Precious Blood u New Yorku značajno mjesto očuvanja i razvoja hrvatske duhovne, kulturne i nacionalne samobitnosti. Povjesničarka Marija Žic zanimljivo pojašnjava povijesni kontekst odnosa Crkve spram selilaca koji su obilježili 20. stoljeće. Hrvati koji su imigrirali u grad New York u 1950-im i 1960-im poglavito su se naseljavali u Queensu, osobito u Astoriji. Početkom 1950-ih procijenjeno je da je u New York Cityju već živjelo oko 670 obitelji s otoka Krka, ponajprije na području Astorije.

Doseljenici s otoka Krka imali su značajnu ulogu u vjerskim zajednicama grada New Yorka. Prema crkvenoj statistici, od osnivanja Hrvatske katoličke crkve na Manhattanu do ranih 1950-ih Hrvati s otoka Krka činili su 45 do 48% članova crkve St. Cyrill and Methodius Catholic Church. Ljudi

s otoka Krka, zajedno s biskupijama Brooklyna i Krka, imali su važnu ulogu u osnivanju Hrvatske zajednice Presvete krvi (Croatian Community of Most Precious Blood). Poslije, 1992. dobila je naziv Hrvatskog apostolata biskupije Brooklyna.

Čikaški Hrvatski kalendar/Croatian Almanac iscrpna je kronika iseljeničke duhovne, kulturne i ukupne društvene zbilje više od pola stoljeća, pa ga s radošću preporučujemo čitateljima. ■

Napisala: **Vesna Kukavica**

Hrvatska mladost iz svijeta na arheološkom nalazištima Hrvatskog primorja

Od 23. srpnja do 12. kolovoza, radeći na arheološkim lokacijama u Crikvenici, Novom Vinodolskom i Hreljinu, tridesetak mladih iz 15 zemalja sudjelovalo je u tradicionalnoj akciji HMI-a, Eco Heritage Task Force. Kao što i samo ime kaže, ovaj program započet ratne, 1992. godine radi na zaštiti okoliša, obnavljajući zapuštene dijelove hrvatskoga prirodno-spomeničkog i kulturno-povijesnog prostora.

Naši redoviti čitatelji mogli su svake godine u ovo vrijeme čitati o raznim lokacijama diljem Lijepe Naše, gdje je ova mladost sačuvala makar i djelić hrvatskog naslijeđa od propasti i zaborava. Proveo sam jedan dan s njima. I eto, dovoljno su čvrsto željeli doći i vidjeti da su si sami platili putovanje, bili spremni raditi od jutra do večeri, često po najžešćoj vrućini i još uvijek imati snage i volje za izlete, dramsku sekciju, učenje hrvatskoga jezika i sve ono što ide uz ovakav program. No, mladost može sve, a pogotovo kad je toliko novih lica iz cijeloga svijeta, toliko priča da se ispriča i čuje. Bilo je tu mnogo novih prijateljstava, dosta "kemije", simpatija pa i nekoliko pravih ljubavi. Radilo se na već spomenutim trima lokacijama, a smještaj i hrana bili su u Učeničkom domu Pomorske škole u Bakru. Tu sam ih zatekao zadnje večeri prije odlaska i razgovarao s nekolicinom.

Knjigovođa **Karlos Leonardo Šeran** (30) rodio se u Buenos Airesu i vrlo dobro govori hrvatski, iako se doma govorilo samo španjolski. Bake i djedovi su mu iz raznih krajeva Hrvatske. S 15 godina počeo je plesati folklor u hrvatskom klubu "San Justo", pjevati u hrvatskom zboru "Jadran" i od tada je

Napisao: **Nenad Zakarija**

uvijek bio među Hrvatima. Neko je vrijeme uređivao i web stranicu na internetu www.croacia.ar. Sam je kompilirao listu od više od 3 000 Hrvata u Argentini. Sve to samoinicijativno, jer, kako kaže, jednostavno voli Hrvatsku. O Task Forceu je prvi je put čuo prije deset godina čitajući "Maticu". Trebao je tada odlučiti hoće li ići na Školu hrvatskog folklora, također u organizaciji HMI-a, ili na Task Force. Prevagnula je Škola folklora. Bio mu je to prvi posjet Hrvatskoj i od tada je još tri puta posjećivao rodni kraj svojih predaka. Već nekoliko godina svoj život i posao dijeli između Udina (Italija) i Buenos Airesa. Ponovno je čuo o Task Forceu od sunarodnjaka Mariana, koji je prošle

godine bio sudionik. On je vrlo mnogo hvalio ovu akciju, pa je Karlos odlučio doći kako bi upoznao ljude iz cijeloga svijeta koji, mislio je, kao i on više vole tradicionalne vrijednosti. Sve u svemu, bilo je to jedno dobro iskustvo o kojemu će govoriti i pisati kad se vrati u Argentinu, zaključio je na kraju moj sugovornik, uz napomenu da je, s obzirom na tešku gospodarsku situaciju u toj zemlji, tamošnjoj mladeži teže priuštiti dolazak na ovakve i slične programe.

Aleksandra Nagy (20), gradišćanska Hrvatica iz mađarskog sela Koljnof, studentica hrvatskog jezika na tamošnjemu Filozofskom fakultetu, čula je za Task force od svojih prijatelja Franje i

Petra koji su lani bili sudionici. Inače, Aleksandrina mama pjeva u ženskoj klapi Golubica i nedavno nastupila na Festivalu klapa iz iseljeničtva u organizaciji HMI-a. Velika je Aleksandrina želja nastaviti studij hrvatskog jezika ovdje u Zagrebu, pa sada očekuje rezultate prijašnjeg ispita.

Kaže da je veoma zadovoljna i mnogo je vježbala hrvatski. Bilo joj je teško ustajati svakog jutra (osim vikendom) u 6 sati ujutro, a i arheološki je rad nije baš mnogo zanimao. Hrana je bila izvrsna, a kuharica "super" (svi sudionici, bez iznimke bili su puni hvala za kuharicu tetu Snježanu). No najviše su je se dojmila nova poznanstva iz kojih je mnogo

više saznala o životu u Argentini, Americi, Čileu. Često dolazi u Hrvatsku s roditeljima i prijateljima i posebno joj se sviđa opuštene temperament naših ljudi. Puna je hvale i za pomoćne voditelje programa i glavnu voditeljicu Nives Antoljak. "Stekla sam mnogo novih poznanstava i prijatelja i to je ono najvrednije", kaže Aleksandra.

Ivan Džinić iz Sombora završio je srednju tehničku školu i upisao strojarstvo na fakultetu. Svira u KUD-u Vladimir Nazor iz Sombora koje je ove godine obilježilo 70. obljetnicu rada i s njima je često putovao na gostovanjima po Hrvatskoj. Za Task Force saznao je od prijatelja iz društva. Posao na arheološkim loka-

cijama u početku nije mu se baš previše svidio, jer, kako on kaže, "ja više volim nešto gdje se mogu pošteno oznojiti", a za to mu se pružila prigoda tek na lokaciji u Novom Vinodolskom. I za njega je bilo najveće iskustvo živjeti s ljudima istog naroda iz raznih dijelova svijeta. "Sve je to isto, ali ipak sam se najbolje našao s ljudima koji su tu, iz Hrvatske, Makedonije. Sa svima sam dobar, ali sam s njima nerazdvojan. Donekle je teško komunicirati s ovima drugima." I opet pohvale hrani i kuharici. "Ovo je jedno vrlo veliko iskustvo koje treba probati. To se ne može ispričati. Da se osjeti ta povezanost Hrvata iz cijeloga svijeta", poručuje Ivan mladima u svijetu.

Nathaniel Smith (Kansas), student arhitekture, vrlo slabo govori hrvatski, pa smo razgovarali na engleskom. Njegov je djed (s majčine strane) iz Lumbarde na Korčuli i kao dvadesetogodišnjak došao je u SAD. Jedini je koji u obitelji govori hrvatski. On je, čitajući "Maticu", predložio Nathanielu da dođe na Task force. Želeći više naučiti o zemlji, jeziku i kulturi svoga djeda, Nathan je došao prvi put u Hrvatsku. Jezik je nešto malo naučio, ali kao studentu arhitekture posebno mu je koristio rad na arheološkim lokacijama, jer je tako dosta saznao o hrvatskoj povijesti i baštini. Posao mu je, dakle, bio zanimljiv i, kaže, nije bio prenaporan, a bilo je dosta vremena i za zabavu i druže-

nje s ostalima iz ekipe. To mu je bilo posebno zanimljivo iskustvo. "Shvatio sam da Hrvata ima posvuda po svijetu", kaže Nathan. Kad se vrati u Kansas City, prenijeti će djedu što je naučio od hrvatskog jezika, a i koliko mu se svidjela Hrvatska. Toliko da je definitivno odlučio što prije ponovno doći u možda malo dulji posjet. A možda i s djedom. Tko zna?

Toliko od sudionika TASK Forcea 2006. Želite li više saznati, potražite njihov blog na internetu, gdje oni na raznim jezicima pišu o svojim osobnim dojmovima i doživljajima. Adresa je: <http://taskforcebakar.blog.hr>

Zadnje večeri u prepunoj bakarskoj crkvi Svete Margarete sudionici Task Forcea, članovi dramske sekcije, izveli su za pučanstvo predstavu Ivora Martinića "Ovdje piše naslov drame o Anti" u režiji voditelja sekcije, osječkog akademskog glumca Slavena Špišića.

Prije predstave razgovarao sam s gradonačelnikom Bakra Tomislavom Klarićem, kako o Task Forceu, tako i o samom gradu Bakru, palnovima, budućnosti. Taj razgovor donosimo posebno u ovom broju.

Kako ste reagirali na dopis HMI-a s ponudom za projekt ECCO TASK FORCE?

— Čim sam primio dopis gđe Nives Antoljak s prijedlogom da grad Bakar bude domaćin ECO Task Forcea 2006., odmah mi se ta ideja dopala jer i sam imam velike veze s hrvatskim iseljeništvom. Mnogo moje rodbine nalazi se diljem svijeta, najviše u SAD-u. Godine 2003. bio sam u Chicagu, posjetio Gradsku knjižnicu i iznenadila me činjenica koliko potomci naših iseljenika premalo znaju o našoj domovini. Moj bratić i sestrične, njima je to sve bilo ONO TAMO. Nakon toga oni su nam došli u posjet i bili su oduševljeni. Zbog toga sam objeručke prihvatio ideju da primimo sudionike Task Force i da im omogućimo boravak u našem gradu. Ponajprije iz razloga da se potomci naših iseljenika upoznaju s kulturom, poviješću i narodom iz kojeg su potekli, da ovdje među nama borave neko vrijeme i da se upoznaju s krajem iz kojega dolazimo. A što je najbitnije, riječi je o mladim, školovanim ljudima koji će svaki u sredini iz koje dolaze svoja iskustva i viđenja naše domovine moći prenijeti dalje. Ovakve akcije treba u svakom slučaju podupirati. Njihov rad ovdje je utoliko bitan što su se našli na jednom povijesnom izvoru i mogli vidjeti koliko daleko seže prošlost ovog naroda.

Kako su ih primili mještani?

— U svim mojim kontaktima s mještanima oni su vrlo zadovoljni. Riječ je o kulturnim, finim, mladim ljudima koji su se odmah na naš poziv uključili u manifestaciju našega kulturnog ljeta. Tako su se na proslavi 280. obljetnice gradnje ceste Karoline koja je povezivala Bakar s hrvatskim zaleđem odmah odazvali i u kostimima iz onoga vremena sudjelovali u povorci s kočijama.

Vi ste i finacijski poduprli ovaj projekt?

— Mi smo sudjelovali ponajprije u smještaju, prehrani i prijevozu do lokacija, tako da su naši izravni troškovi u tome bili oko 80 000 kuna. Osim toga, bilo je i nešto izvanrednih troškova oko alata i slično. No, nisu u ovom slučaju u pitanju finacijska sredstva, nego ono drugo što proizlazi iz svega toga, a to sam prije spomenuo.

I na kraju poruka iseljenoj Hrvatskoj

— Nemojte zaboraviti svoju domovinu, dom svojih predaka. Dolazite ovamo. Upoznajte se s kamenom, morem i šumama u Hrvatskoj. Vidjeti ćete koliko je Hrvatska lijepa. Vidjeti ćete koliko vam može pružiti i budite naši ambasadori u čitavome svijetu.

Tako su nekad kosili kupreški kosci

Odjekivali su zvuci kosa u čilim i vještim rukama kosaca u narodnim nošnjama svoga kraja iz Kupresa i Bugojna, te s livanjskog, glamočkog, tomislavgradskog područja

Kupreške su visoravni oduvijek bile privlačne ne samo zbog prirodnih ljepota kakve se rijetko gdje mogu vidjeti nego i bogate hrvatske tradicije, običaja do kojih drže Kuprešaci njegujući ih i prenoseći na svoje potomke. Ti su slikoviti predjeli u BiH prepoznatljivi i privlačni ljeti po Danima kosidbe, odnosno natjecanju kosaca i manifestaciji izvornoga pučkog folklora kakva je viđena i doživljena i ove godine na izmaku lipnja i na pragu srpnja.

Tada su kupreške visoravni još više oživjele, a po njima su odjekivali zvuci kosa u čilim i vještim rukama kosaca u narodnim nošnjama svoga kraja iz Kupresa i Bugojna, te s livanjskog, glamočkog, tomislavgradskog područja Bosne i Hercegovine. U natjecanju snažnih, žilavih, spretnih i okretnih kosaca na cvjetnoj livadi Strljanice kod Kupresa, poznatoj sjenokoši, padali su sočni otkosi trave, koji su umnogome pridonijeli tome da ne padne u zaborav višestoljetna tradicija. Ovogodišnja kupreška kosidba bila je bogatija i zanimljivija za još jedan dodatni sadržaj, u usporedbi s prethodnima, jer ju je poznati fotograf Šime Strikoman iz Vodica uvijekovječio i Milenijskom fotografijom pod naslovom “Kosci na Kupresu”. Kuprešani ističu kako je to bio i svojevrsni povijesni događaj, koji će još više pridonijeti promicanju te lijepe pučke manifestacije “Natjecanje kosaca” na njihovoj Strljanici u širem svijetu, i kao turistička ponuda.

Naime, na kupreškoj je visoravni samo subotnjeg dana 24. lipnja nazočilo više od stotinu kosaca, žena i muškaraca, iz Kupresa, Tomislav Grada, Livna, Jajca, uz veliko mnoštvo posjetitelja i znatiželjnika i dalmatinskih gradova, te iz Zagreba, a mnogi su Kuprešaci rodnom kraju došli i iz inozemstva i dane kosidbe proveli su sa svojim obiteljima, rodbinom, prijateljima i znancima. Osim toga što

Natjecanje u košnji kod Strljanice na kupreškoj visoravni

su uživali u čistoj prirodi, diveći se širokim zamasima kosaca, mnogi su kušali i specijalitete domaće kuhinje kupreškog područja – zdrave mliječne proizvode, pečenu janjetinu s raznja... Svi su bili oduševljeni i odličnom organizacijom manifestacije, poželjevši još mnogo takvih susreta na kupreškoj visoravni.

U sklopu manifestacije “Košnja na kupreškom Strijancu 2006” posjetitelji, gotovo iz cijele Bosne i Hercegovine, te Hrvatske, i ove su godine vidjeli bogatstvo kulturne baštine hrvatskog naroda s prostora od Neuma do Kupresa. Raz-

mahani kosci i žene koje su ih pratile i na taj su način prezentirali dio svojih nacionalnih običaja. Osim toga živahnog folklora, koji uvijek stvara ugođaj za oko i dušu namjernika, priređene su konjičke utrke, borba na brvnu, bacanje kamena s ramena. Ispečeno je i mnogo janjaca, organizatori su gostima ponudili odličan prirodni ugođaj i udoban smještaj, zabavu i rekreaciju, dakako, i obilje jela. Takvog su stajališta i fra Čiro Lovrić, dugogodišnji župnik župe Uzneselnja Bl. Dj. Marije Suho Polje-Zlosela pokraj Kupresa; Mirko Mihaljević, Ivan Ivić... ■

Napisao i snimio: **Nedjeljko Musulin**

Od ovoga broja (dvobroja) u ovoj ćemo rubrici donositi suradničke priloge Ive Perića, povjesničara, doktora povijesnih znanosti (r. 1930.), umirovljenoga znanstvenog savjetnika, stalno nastanjenog u Zagrebu, autora tridesetak historiografskih knjiga, kao i više od 400 historiografskih članaka i rasprava. Njegova *Povijest Hrvata* objavljena je i na engleskom jeziku.

LIJEPA NAŠA DOMOVINO

Hrvatska državna himna ima vrlo prikladan i milozvučan naslov: *Lijepa naša domovino*. Pod pojmom himna razumijeva se svečana (pohvalna ili zahvalna) pjesma u čast nekoga ili nečega. Takve su pjesme - u znaku slave bogova, vladara ili heroja - nastajale još u starom vijeku: u Egiptu, Babilonu, Asiriji, staroj Grčkoj i u starom Rimu. U srednjem su vijeku himne imale uglavnom religiozne sadržaje. U novome vijeku, kad se u okviru pojedinih država pojavljuju nacionalni zanos, nastaju himne s izrazito patriotskim nabojima. Takva je npr. francuska himna *Marseljeza*, nastala 1792. Dobila je to ime po dobrovoljcima iz Marseillea, sudionicima građanske revolucije, koji su je prvi popularizirali svojim pjevanjem.

U narodnoprporodnim pokretima, koji su se u prvoj polovici 19. stoljeća događali na talijanskom, češkom, slovačkom i hrvatskom tlu, bile su vrlo popularne nacionalnopatriotske uglazbljene budnice, koje su svojim porukama i svečanim tonovima doživljavane kao nacionalne himne. Među takvim budnicama u doba ilirskoga pokreta (hrvatskoga narodnog preporoda) najprihvaćenija je i najpoznatija bila *Još Hrvatska ni propala*, koju je napisao Ljudevit Gaj, a glazbeno oblikovao Ferdo Livadić. Prvi je put javno izvedena g. 1835. u Zagrebu. Otada je desetljećima, i u svečanim i u drugim prigodama, često pjevana širom Hrvatske. No, unatoč tomu što je imala himnična obilježja, nije bila definitivno prihvaćena kao hrvatska himna.

Kad je Antun Mihanović, pjesnik, pravnik i diplomat, objavio 1835. g. u zagrebačkom književnom listu *Danica hrvatska, slavonska i dalmatinska* svoju

Povijest nastanka, prihvaćanja
i ozakonjenja hrvatske himne

Spomenik Lijepoj našoj u dolini rijeke Sutle kod Kumrovcu

Napisao: **Dr. Ivo Perić**

pjesmu pod naslovom *Horvatska domovina*, nitko tada, a ni tijekom dugog vremena poslije, nije mogao niti slutiti da će ta pjesma (od 14 strofa i 56 stihova) jednom trajno postati hrvatskom himnom. Tu je Mihanovićevu pjesmu 1846. uglazbio Josip Runjanin, tadašnji mladi časnik na službi u graničarskoj pukovniji u Glini. Pri njezinu uglazbljivanju, oponašajući jednu melodijsku dionicu iz III. čina opere Gaetana Donizettija *Lucia di Lammermoor*, uspio je toj svojoj skladbi udahnuti žar zanosnog, tečno pjevnoga svečanog iskaza. Ova Runjaninova skladba, koju je harmonizirao V. Lichtenegger, objavljena je u II. svesku *Sbirke različitih četveropjevah mužkoga zbora*, tiskanom 1862. u Zagrebu. Putem te zbirke ta je Mihanović-Runjaninova pjesma postala dostupna svim zainteresiranim zborovodama, koji su u njoj odmah prepoznali privlačno ostvarenje, prikladno i za solo izvođenje i za manje pjevačke sastave te za pjevačke zborove.

Svojim patriotskim sadržajem i ugodnom melodičnošću ta je pjesma, poznata po svom prvom stihu *Lijepa naša domovino*, postala toliko omiljena i nezaobilazna da je izvedena na gotovo svakoj važnijoj javnoj priredbi na kojoj se podsjećalo na ljepotu hrvatske domovine, na privrženost hrvatskoj domovini i iskazivala ljubav prema njoj. U prigodi održavanja velike gospodarske izložbe u Zagrebu 1891. godine, na kojoj su bili

prikazani proizvodi iz svih hrvatskih krajeva i koju su organizirano posjećivali Hrvati iz svih hrvatskih zemalja, priređen je, uz niz drugih javnih manifestacija, i nastup združenoga zbora Saveza hrvatskih pjevačkih društava. Taj veoma brojni skup vrsnih pjevača otpjevao je najprije Mihanović-Runjaninovu pjesmu *Lijepa naša domovino*. Za izvođenja te pjesme pjevali su je i mnogobrojni slušatelji, koji su, nakon što su je otpjevali, ustali i dugim pljeskom pozdravljali i taj veliki zbor i tu divnu svečanu pjesmu, koja svojim dojmljivim tekstom i svojom vokalnom ekspresivnošću na najskladniji i najadekvatniji način slavi hrvatsku domovinu.

U tadašnjemu hrvatskom novinstvu, a i među hrvatskim ljubiteljima glazbe i pjevanja, gotovo se jednodušno smatralo da Mihanović-Runjaninova pjesma *Lijepa naša domovino* ima sva bitna obilježja i odgovarajuću misiju hrvatske himne i da je kao takvu treba trajno prihvatiti i štovati.

Tako je, može se reći plebiscitarno, prigrljena pjesma *Lijepa naša domovino* kao hrvatska himna. Za to njezino prihvaćanje u hrvatskom narodu nije postojalo nikakvo službeno odobrenje, nikakvo zakonsko uporište. Govorilo se da narod tu pjesmu usvaja svojom vlastitom voljom, jer mu je istinski svečana, bliska i draga. Neko vrijeme za monarhističke Jugoslavije, kao i neko vrijeme

za socijalističke Jugoslavije, ta je hrvatska himna za tadašnje režime bila nepoželjna, pa su je i zabranjivali. Ali, nacionalno svijesniji i odvažniji Hrvati svojom su uprnošću uspjeli da se jednim ustavnim amandmanom iz 1972. napokon i službeno prizna i ozakoni hrvatska himna *Lijepa naša domovino*. To ozakonjenje hrvatske himne potvrđeno je potom i člankom 8. Ustava SR Hrvatske iz 1974., a poslije i člankom 11. Ustava Republike Hrvatske iz godine 1990.

U Zakonu o grbu, zastavi i himni Republike Hrvatske, koji je 22. prosinca 1990. donio Hrvatski sabor, navedeni su precizno i tekstualni i notni zapis hrvatske himne *Lijepa naša domovino*, kao i odredbe o prigodama u kojima se ona izvodi. Opseg hrvatska himne, koji se pjeva i svira, obuhvaća od izvorno prvotnih 14 strofa i 56 stihova samo četiri strofe: 1., 2., 13. i 14. s ukupno ovih 16 stihova:

*Lijepa naša domovino,
oj junačka zemljo mila,
stare slave djedovino,
da bi vazda sretna bila!*

*Mila, kano su nam slavna,
mila si nam ti jedina,
mila, kuda si nam ravna,
mila, kuda si planina.*

*Teci Dravo, Savo teci,
nit' ti Dunav silu gubi,
sinje more svijetu reci,
da svoj narod Hrvat ljubi.*

*Dok mu njive sunce grije,
dok mu hrašće bura vije,
dok mu mrtve grobak krije,
dok mu živo srce bije!*

Ako se uporedi taj tekst s njegovim izvornikom iz godine 1835., biva vidljivo da su u ovom tekstu izvršene neke nužne zamjene prvotnih riječi: česna sa sretna, Dunaj sa Dunav, Horvat sa Hrvat, dom s narod. Izvedene su i upotpunjujuće preinake nekih prvotnih stihova, kao npr.: *Teci, Savo, hitra, teci* u: *Teci Dravo, Savo teci*; i: *kud li šumiš, svijetu reci* u: *sinje more svijetu reci*. ■

Deset godina sustavnih istraživanja Tiluriuma na Gardunu ponad Trilja

Tko želi doći na Gardun (antički Tilurium) ponad Trilja, tamo će najlakše i najbrže stići ako s državne ceste skrene kod župne crkve sv.

Mihovila Arhandela u Trilju, slikovitu gradiću na desnoj obali rijeke Cetine. Nakon kratke vožnje lokalnom asfaltnom prometnicom doći će na raskrižje neda-leko od kamene crkvice sv. Petra, odakle će ga putokaz odvesti prema Tiluriju, do prvih otkopanih, istraženih, konre-zviranih i djelomično rekonstruiranih zdanja staroga rimskog grada s više od 7 000 stanovnika legionara, gdje je bio smješten vojni logor glasovite VII. rimske legije.

Svatko će se moći uvjeriti i u južni zid zgrade dugačak 67 metara s 28 kontrafora, snažne kamene stupove kakvi se rijetko gdje mogu vidjeti u antičkoj i srednjovjekovnoj arhitekturi. No, to je tek djelić onoga što se može vidjeti na Gardunu s obzirom na sve ono što su u proteklih deset godina istražili arheolozi, studenti i njihovi profesori Odsjeka za arheologiju zagrebačkog Filozofskog fakulteta, te povremeno i uz pomoć arheologa i studenata iz Kanade, primjerice ovoga ljeta koji su u Hrvatskoj boravili u sklopu međunarodne razmjene, kao i djelatnika Muzeja triljskoga kraja.

Riječ o arheološkim sustavnim istraživanjima vezanima za državni projekt pod nazivom "Tilurium, rimski vojni logor" u kojem je bila smještena poznata VII. rimska legija najvjerojatnije u razdoblju od Batonova ustanka do 42. godine poslije Krista. To tvrdi i mr. arheologije Domagoj Tončinić, kolega i zamjenik voditeljice toga zahtjevnog istraživanja prof. dr. Mirjane Sanader, koji koordinira cjelokupni rad na Gardunu od 2001. godine.

Napisao i snimio: **Nedjeljko Musulin**

„Bitno je sačuvati svoju kulturnu baštinu, kojom smo i te kako bogati, te odavno prepoznatljivi u europskoj kulturi“

Trilj - grad na Cetini

“Ovakva su istraživanja u spora i dugotrajna. Iskapanja Tilurija će se vršiti vjerojatno i više od 100 godina, uostalom kao i sličnih vojnih rimskih logora u svijetu. To je u Hrvatskoj Burnim na Krki. Cilj i bit ovog projekta je i u tome da se na terenu educiraju studenti, a svrha je i proučiti istražne nalaze odnosno sve ono što se otkrije, konzervira i djelomično rekonstruira, te predstavi u javnosti. Nakon što se sitni arheološki predmeti stručno obrade i objave, predat će se Muzeju triljskog kraja u Gradu Trilju”, ističe Domagoj Tončinić.

Napominje kako su arheološka iskapanja na Gardunu ponad Trilja dio projekta “Rimski vojni logori u Hrvatskoj – Tilurij”. Dodaje da projekt novčano

podupire i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH. Potkraj lipnja i početkom srpnja ove godine na Gardunu smo s mr. Domagojem zatekli skupinu od 20-ak studenata arheologije i arheologa, te 10-ak djelatnika Muzeja triljskoga kraja. Imali su pune ruke posla te su uspješno završili predviđeni program unatoč nesnosnim vrućinama i visokim temperaturama i višima od 35 Celzijevih stupnjeva, s kojima su sudbinu dijelile i tri studentice iz Kanade.

“Dosad su istraženi samo manji dijelovi arhitektonskih ostataka koji se mogu pripisati rimskoj vojnoj arhitekturi. Za razliku od njih, sitni se arheološki nalazi mogu lakše povezati s vojskom zato što su tipični za rimske vojne logore. To su

ulomci keramičkih i staklenih posuda, ulomci građevinske keramike i kamenih arhitektonskih elemenata, nadgrobni spomenici, drvene grede, novac, rimsko oružje i dijelovi rimske vojne opreme, kao i drugi razni predmeti. Oni svjedoče o naseljenosti Garduna tijekom cijele antike, ali ujedno i o najintenzivnijemu životu tijekom prve polovice prvoga stoljeća nakon Krista, baš kada je na Gardunu boravila VII. rimska legija. Slični arheološki predmeti s Garduna već više od 100 godina svoj put nalaze do različitih muzeja i zbirki ne samo u Hrvatskoj, naglasio je mr. Domagoj Tončinić.

Na Gardunu smo sa studentima zatekli i arheologinju Anu Bilokapić iz Gljeva, potkamešničkog sela cetinskoga kraja, koja je zaposlena u Ministarstvu kulture u Odsjeku za muzeje i galerije. Kaže kako je protekle godine šest mjeseci boravila u egipatskoj Aleksandriji, kao stipendist Unesca, radeći na istraživačkom projektu "Žena i kulturna baština". "Za Gardun me vežu moja prva arheološka istraživanja koja se sustavno provode već desetljeće, a ova već otkopana građevina negdašnjega staroga rimskog grada zaista je impozantna. Bitno je sačuvati svoju kulturnu baštinu, kojom smo i te kako bogati, te odavno prepoznatljivi u europskoj kulturi", tvrdi Ana, dodajući da su se na Gardunu odlično snašle i studentice iz Kanade.

Dakako, najveći dio istraženoga i obrađenoga arheološkog materijala u Tiluriju na Gardunu bit će pohranjeno i izloženo u Muzeju triljskoga kraja. Tu je već sada mnoštvo staklenih i keramičkih ulomaka ne samo posuđa nego i novca koji je i te kako bitan stručnjacima za datiranje objekata i slojeva Tilurija, odnosno vojnog rimskog logora – VII. rimske legije. Također su zanimljivi i pronađeni dijelovi oružja i rimske vojne opreme, mačevi, štitovi, primjerice zakovice, kaci-ga, pa i dijelovi remena...

"Muzej triljskoga kraja osnovan je 1996., godinu dana prije no što su počela sustavna arheološka istraživanja Tilurija na Gardunu. U tijeku je izradba muzejskih vitrina, a uređen je okoliš muzejske zgrade i interijer. U arheološkoj ćemo zbirci izložiti nalaze od prapovijesti do srednjeg vijeka, čime je uistinu (pre)bogat triljski kraj, gdje su zabilježena naselja i iz mlađega kamenog kamenog doba, dakako, i kontinuirani

Gardun - otkopana velebna zgrada rimskoga grada na Gardunu

Detalj s iskopavanja na Gardunu - arheologinja Ana Bilokapić

Mr. arheologije Domagoj Tončinić sa studentima

život sve do naših dana. Za to imamo mnogo materijalnih dokaza. Ovaj muzej, koji će se službeno otvoriti do kraja godine, bit će prva takva kulturna ustanova u gradu na Cetini. U njemu će biti sređena kronologija života i događanja s cijeloga triljskog područja kroz prapovijest i srednji vijek", rekla je mlada arheologinja i muzeologinja Angela Babić, kustosica Muzeja triljskoga kraja, rođena u Voštanima, planinskom selu Potkamešja.

Angela je podsjetila kako je Muzej triljskoga kraja smješten u bivšoj župnoj kući koja je 2004. godine adaptirana po projektu Ive Vojnovića, arhitekta iz Splita. U muzejskome prostoru na 120 metara četvornih smještena su dva uredska prostora i jedna manja dvorana, dok će cijeli kat kuće biti u funkciji izložbenoga postava. Tvrdi kako će muzej imati važ-

no mjesto u predstavljanju arheoloških nalaza ne samo onih na Gardunu, što će se svijetu, veli, još više približiti i putem projekta "Turistička valorizacija rimskog vojnog logora Tluriuma". Pročelnik za društvene djelatnosti Trilja, slikovita grada na rijeci Cetini, Marko Župa zaključuje: "U svakom slučaju, Muzej triljskoga kraja imat će iznimno važno mjesto u kulturnom životu ne samo ljudi ovog područja, napose u turističkoj ponudi Trilja i Splitsko-dalmatinske županije, dakako uz konzervirane i rekonstruirane arheološke nalaze u obližnjem Tiluriju na Gardunu. i muzej i Gardun su nadohvat očiju namjernika, turista koji kroz Trilj budu prolazili putujući prema jugu i moru (Splitu, Makarskoj, Dubrovniku...) i obratno, te hodočasnika na putovanju u Međugorje i Sinj" ■

Mladi Mateo Grgić iz Njemačke traži svoje hrvatske korijene

Dakle, današnje potomke starih bosanskih Grgića nalazimo dijelom u svojoj postojbini Bosni, a dijelom u Slavoniji, gdje su već stoljećima udomaćeni i nedvojbeno se smatraju pravim Slavoncima

Prije nekoliko mjeseci nazvao me, potaknut *Matičinom* rubrikom "U potrazi za korijenima", neki Slavko Grgić iz mjesta Erbacha nedaleko od Frankfurta u Njemačkoj. Kaže kako mu je sedamnaestogodišnji sin Mateo nedavno počeo s rodoslovnim istraživanjima. Mateo, koji je kao dojenče preselio zajedno s roditeljima u Njemačku, odličan je učenik, međutim, na očevu žalost, slabo vlada hrvatskim jezikom. Kao što je čest slučaj kod naših iseljenika, znanje materinskog jezika postupno slabi kod druge generacije, a jezik domicilne zemlje usvaja se besprijeorno poput materinskog. Oca Slavka, koji se već počeo brinuti za sinovljevo odnarođivanje, obradovala je njegova želja da istražuje svoje hrvatske korijene i izrađuje obiteljsko rodoslovno stablo. Veli da mu je posebno drago da se Mateo počeo ponositi svojim, hrvatskim podrijetlom. Slavko me zamolio da sinu pomognem u istraživanju. Predložio sam da mi u tu svrhu pruže na uvid svu dokumentaciju koju posjeduju s tim u vezi. Uskoro je stiglo podeblje pismo s raznovrsnim priložima rodoslovne problematike obitelji Grgić te preslik Mateove pohvalnice kao učenika s najboljim uspjehom u Realnoj školi u Erbachu, kojom se otac Slavko s pravom ponosi.

Prema zaprimljenim spisima, Slavko Grgić iz Erbacha rodom je iz sela Borovac koje pripada župi Gornji Rajić (područje između Novske i Okučana). Grgići ističu u svojem dopisu da im nije poznato njihovo staro podrijetlo. Pretpostavljaju da su im predci odnekud doselili u zapadnu Slavoniju jer su njihovi stari o tome često nagađali te kažu kako bi mi bili zahvalni ako im mogu pružiti bilo kakve informacije u vezi s tim. Kako sam našim sunarodnjacima iz Njemačke

obeaćao, dao sam se na posao.

Uvodno valja reći da je samo prezime u tom pogledu otežavajuća okolnost jer je riječ o jednom od vrlo čestih hrvatskih prezimena. Jezično gledano, ono je nastalo je od svećakog osobnog imena Grgo ili Grga, što su oblici izvornog imena Grgur (latinski *Gregorius*). To je osobno ime nekad u našem narodu bilo vrlo često tako da su prezimena nastala od njega nicala na mnogim mjestima te ga nose razne nesrodne rodovske zajednice. Uz prezime Grgić od imena Grgur (Gregor, Gregur) i raznih njegovih oblika i izvedenica nastala su mnoga hrvatska prezimena. Navest ću nekoćeg: Gregorić/Gregurić, Gregorek/Gregurek, Gregorović/Gregurović, Gregec/Grgac, Gregorec/Gregurec, Grgičević, Grgin, Grgas itd. Prezime Grgić je posebno rasprostranjeno u Slavoniji, a ondje najjače zajednice Gr-

gića nalazimo u selu Bebrina (84) kod Slavonskog Broda i u spominjanom Borovcu (81) otkud dolaze naši iz Erbacha. Grgića ima podosta i u srednjoj Dalmaciji, najviše u Vranjicu (99) i u Trolokva (56). Međutim, prezime Grgić vrlo je zastupljeno i među bosanskim Hrvatima. Najviše ih ima u Zeničko-dobojskoj županiji (Kakanj, Vareš), Tuzlanskoj (Gornji Rahić, Živinice, Ljubac, Lipnica) i Unsko-sanskoj (Bihać, Sanski Most). U Sanskom Mostu nalazi se uz Grgiće katolici i velika skupina Grgića muslimana. Riječ je, dakako, o ljudima čiji su predci tijekom turske vladavine prešli s katoličke vjere na islam.

Pišem opširnije o Grgićima u Bosni jer se upravo ondje nalazi podrijetlo borovačkih Grgića. Naime, naša Slavonija masovno je naseljavana tijekom 18. st. upravo Hrvatima iz Bosne nakon što je oslobođena od Turaka i nakon odlaska muslimanskoga stanovništva. Selo Borovac jedno je od tipičnih naselja čije stanovništvo starinom potječe iz susjedne Bosne. Dakle, današnje potomke starih bosanskih Grgića nalazimo dijelom u svojoj postojbini Bosni, a dijelom u Slavoniji, gdje su već stoljećima udomaćeni i nedvojbeno se smatraju pravim Slavoncima. Za nastavak izradbe rodoslovnoga stabla predlažem Mateu da posjeti Hrvatski državni arhiv u Zagrebu, Matični ured u Novskoj i župni ured u Rajiću i pregleda matične knjige za selo Borovac.

Kraj između Novske i Nove Gradiške koji je oslobođen u akciji "Bljesak" 1995. još uvijek zacjeljuje svoje rane. Većina se protjeranih Hrvata, nasreću, vratila

u svoja sela. Međutim onamo su se doselile i mnoge obitelji bosanskih Hrvata, ponajviše iz Sanskog Mosta, o kojemu je prethodno već bilo riječi. Zanimljivo da je među njima i više obitelji Grgića. Moguće da dotični Grgići potječu od istog rodonačelnika kao i borovački Grgići. Eto, kao što često biva u tim našim napaćenim krajevima, povijesni krug se zatvara.

Na kraju poželimo mladom Mateu uspjeh u izradbi rodoslovnog stabla. ■

Napisao: **Hrvoje Salopek**

Mateova pohvalnica za najboljeg učenika škole

Petrovska svadba dobila uprizorenje i u Hrvatskoj

Ni najveći optimisti nisu se nadali da će Petrovska svadba, igrokaz što ga izvode članovi amaterske kazališne skupine iz Petrova Sela u Mađarskoj doći i do hrvatskih pozornica. A upravo to se dogodilo u srpnju ove godine za gostovanja Petrovišćana u Karlovcu, Ogulinu i Triblju

Sudionici "svadbe" na pozornici

Jedna od sudionica "svadbe", novinarka Hrvatskog glasnika Timea Horvat kazala nam je kako je gostovanje ostvareno zahvaljujući suradnji s članovima Zorina doma iz Karlovca, koji će im uzvratiti posjet u jesen. I do Triblja Petrovišćani su stigli zahvaljujući suradnji, ali ne na kulturnoj, nego na sportskoj razini. Presudan je bio dolazak zmajara Atila Filipovića na zmajarenje prije sedam godina da bi se njegovo prijateljstvo s predsjednikom Kluba za ekstremne sportove Nedjeljom Kopcem Vidovićem iz Triblja pretvorilo u masovni pohod Petrovišćana Triblju i ne dalekom Selcu i Crikvenici.

Petrovo Selo najjača je baza Hrvata u Mađarskoj. Od njegovih 1 100 stanovnika čak 80 posto čine gradišćanski Hrvati. Kazališno društvo, koje je prošle

Gradišćanci ispred župne crkve u Triblju

godine obilježilo 15. obljetnicu osnutka, dugo je bilo jedino u Mađarskoj koje je igralo na hrvatskom jeziku. Petrovska svadba, doznajmeo od T. Horvata, i danas se održava po sličnom scenariju kao i u kazališnom uprizorenju. Stare običaje pobrale su pokojna Ana Milišić Horvat i Agica Temmel, a najveće zasluge za igro-

kaz imaju Ana Geošić i redateljica Ana Škrapić Timar. U predstavi sudjeluje 26 članova kazališne skupine, što kao glumci, a što kao glazbenici. Zanimljivo je da je glazba izvorna, petrovska, isto kao i kostimi koji su zapravo dijelovi narodne nošnje sakupljeni po selu, od kuće do kuće. ■

Napisao i snimio: **Anton Ficko**

Folklorna baština dio je naše kulture i identiteta

Smotra pomaže promicanju i čuvanju bogatstva i raznolikosti folklornog naslijeđa (glazbe, poezije, plesova, običaja i nošnji) te pridonosi stvaranju i iskazivanju višestrukih identiteta, nacionalnih i lokalnih

U povodu jubilarne, četrdesete međunarodne smotre folkloru u Zagrebu, razgovarali smo sa Zoricom Vitez, koja je za naše čitatelje rekla nešto više o najstarijoj priredbi ove vrste u Hrvatskoj i najvećoj manifestaciji državnoga značenja u području narodne kulture.

Napisala: **Željka Lešić**

Ovogodišnja Smotra, odabirom sudi- onika i programom, bila je podsjetnik na prvu Mađunarodnu smotru folklo- ra. Recite nam koje su folklorne skupi- ne sudjelovale iz izvandomovinstva?

— Na jubilarnu, 40. međunarodnu smotru folkloru pozvali smo sudionike prve Smotre iz godine 1966. Nažalost, nismo mogli pozvati sve, a neki od njih danas ne djeluju ili nisu bili u moguć- nosti doći u Zagreb i nastupiti. Dali smo

prednost folklornim društvima koja intenzivno djeluju sve te godine. Tako su se među sudionicima ovogodišnje Smotre našla ukupno 22 folklorna društva, 17 iz Hrvatske i 5 iz inozemstva.

Iz Austrije su nam došli gradišćanski Hrvati iz Trajštofa, i to njihovo Tam- buraško društvo, iz Bosne i Hercego- vine došla je Izvorna folklorna grupa "Sloga" iz Guča Gore, a iz Vojvodine Hrvati Bunjevci - HKPD "Matijja Gubec"

iz Tavankuta. Svi spomenuti došli su iz mjesta iz kojih su bili i sudionici prve Smotre, a među njima je bilo i tridesetak pojedinaca koji su nastupili na prvoj Smotri i sada na četrdesetoj.

Na jubilejima i proslavama gotovo su uvijek nazočne emocije, s obzirom na sudionike i događaje vezane uz dosadašnje smotre. Što biste nam s tim u vezi mogli reći u povodu 40., jubilarne smotre folkloru u Zagrebu?

— Doista, bilo je dirljivih susreta i vidljivih emocija. Izdvojila bih trenutak dodjele zahvalnica pojedincima, sudionicima prve i četrdesete Smotre. Bili smo i sami iznenađeni da ih je bilo dvadeset i osmero, a neki su u posljednji trenutak bili spriječeni doći u Zagreb. Ne znam tko je bio više uzbuđen: oni sami, ostali članovi njihovih društava, publika u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog ili organizatori, voditelj priredbe i gospođa Jadranka Kosor koja im je, u svojstvu predsjednice Vijeća Međunarodne smotre folkloru, predala zahvalnice.

Budući da Smotru obilježavaju i razni popratni programi, recite našim čitateljima o tim, popratnim događanjima Smotre.

— Međunarodnu smotru folkloru u Zagrebu uvijek prate glazbene i plesne radionice, koncerti etnoglazbe i pučkoga crkvenog pjevanja, filmske projekcije i predstavljanje nosača zvuka i slike.

Glazbene i plesne radionice vrlo su popularne. Potencijalni sudionici javljaju se organizatorima Smotre i sudjeluju u njihovu osmišljavanju, čak predlažu voditelje tih radionica ili sadržaje koje bi rado upoznali. U radionicama uvijek sudjeluju i odabrani sudionici Smotre, osobito strani folklorni ansambli i pojedinci, glazbenici i plesači. Svake godine imamo sve više radionica i njihovih posjetitelja.

Koncerte etnoglazbe organiziramo od godine 1992. želeći upozoriti na suvremeno glazbeno stvaralaštvo koje se nadahnjuje folklornom glazbenom baštinom. Riječ je o svjetskom fenomenu poznatom i pod imenom *world music*, popularnom na svim stranama svijeta, kao i u nas.

Koncerti crkvenoga pučkog pjevanja upozoravaju pak na veze između folklorne i crkvene glazbe, posebice na načine i stilove pjevanja koji proizlaze iz lokalnih

tradicijskih vokalnoga glazbovanja. Vrlo je impresivno čuti koliko se iste crkvene pjesme razlikuju u interpretaciji vjernika - crkvenih pjevača iz različitih krajeva.

Smotru redovito prate i različite etnografske izložbe, a ovogodišnja popratna izložba predstavlja dokumentarnu građu o Međunarodnoj smotri folkloru: publikacije, fotografije, nosače zvuka i slike, plakate te popratne projekcije s dokumentarnim snimkama s prvih zagrebačkih smotri i snimke ovogodišnjih sudionika i njihovih priprema za 40. međunarodnu smotru folkloru u Zagrebu.

Molila bih Vas da predstavite Međunarodnu smotru folkloru u Zagrebu. Što ta najstarija i najveća državna manifestacija narodne kulture znači gradu Zagrebu i domovini Hrvatskoj?

— Međunarodna smotra folkloru održava se u Zagrebu od godine 1966., zbog izbijanja rata godine 1991. Smotra nije održana. Ostalih ratnih godina održavana je kao izraz prkosa, uz sudjelovanje izbjeglica i prognanika.

Ova kulturna priredba nastavlja dugu tradiciju smotri folklorne baštine koje su se održavale u Hrvatskoj od tridesetih godina dvadesetoga stoljeća, a organizirala ih je Seljačka sloga. U četrdeset godina postojanja Međunarodna smotra folkloru prikazuje tradicijske kulturne vrijednosti, kako hrvatske, tako i drugih naroda sa svih strana svijeta te kulturnu baštinu nacionalnih manjina koje žive u Hrvatskoj. Smotra pomaže promicanju i čuvanju bogatstva i raznolikosti folklornog naslijeđa (glazbe, poezije, plesova, običaja i nošnji) te pridonosi stvaranju i iskazivanju višestrukih identiteta, nacionalnih i lokalnih.

Međunarodni značaj te smotre svake godine zastupaju strani folklorni ansambli; ove su godine došli čudesni bubnjari i plesači iz afričkog Burundija koji su, nažalost, izbjeglice u Nizozemskoj. Ugoštili smo i folklorni ansambl Sveučilišta u Tartuu koji je glavni grad Estonije te ansamble iz Francuske i Italije, glazbenike i plesače iz Gvineje, Ruske Federacije (Republike Hakasije) i Tanzanije. Već su spomenuti gosti iz Slovenije i Makedonije te Hrvati koji žive u drugim zemljama.

U vezi s hrvatskim iseljentištvom, treba spomenuti da je ono samo djelomice zastupljeno, jer ova Smotra okuplja folklorna društva koja njeguju i prikazuju folklor svoga zavičaja, dakle

su nasljednici osobitih lokalnih folklornih tradicija. Društva prekomorskog hrvatskog iseljentištva rijetko su, zbog razumljivih razloga, organizirana prema pripadnosti nekom užem području ili čak selu, što znači da imaju širi repertoar, povezuju različite lokalne, odnosno zavičajne tradicije pa i različite nošnje, glazbala, običaje. Sva ta društva i na svoj način dragocjeno pridonose očuvanju hrvatskog identiteta i baštine. Usprkos profilu zagrebačke Smotre, drago nam je

ugostiti i poneko od tih društava. Voljeli bismo da njihovi članovi posjete Zagreb u vrijeme održavanja Smotre kako bi uz zadovoljstvo možda stekli i neko dobro iskustvo koje bi mogli ugraditi u svoje djelovanje.

Vitalnost folklorne baštine i njezina nazočnost u suvremenoj hrvatskoj kulturi iskazuje se kroz kontinuitet djelovanja folklornih društava i visoku obljetnicu zagrebačke Međunarodne smotre folkloru. Sve to predskazuje i neospornu budućnost njegovanja i prikazivanja folklorne baštine kao dijela naše kulture i identiteta, ali i kao značajke suvremenog svijeta. ■

Izazovi suživota u Córdoba

Naša je misija njegovati i razvijati hrvatski kulturni identitet u svim njegovim izrazima. U svojem ćemo radu poštovati gotovo stoljetnu tradiciju Hrvatskoga doma

Predsjednik Hrvatskog doma u Córdoba (Argentina) postao je ove godine dvadesetdevetogodišnji diplomirani novinar Cristian Šprljan.

Tijekom studija taj vrijedni argentinski mladić (1997.) počinje istraživati povijest Hrvata iz rodnoga grada. Godine 2000. odobren mu je iz tog područja istraživački projekt kao diplomski rad na Nacionalnom sveučilištu u Córdoba. Cjeloviti diplomski rad Cristiana Šprljana objavljen je u časopisu *Studia Croatica* (146, 2004.) pod naslovom *Povijest hrvatskog useljavanja u Córdoba*. Publicističke radove o našem iseljeništvu objavljuje i u Hrvatskom iseljeničkom zborniku pa smo s njim razgovarali, u povodu preuzimanja vodstva Hrvatskog doma, o izazovima koji stoje pred hrvatskom zajednicom u toj argentinskoj pokrajini.

Kako vidite razvoj aktivnosti Hrvatskog doma?

— Planove za razvoj kulturnog i društvenog života Hrvata i građana hrvatskog podrijetla koje povezuje Hrvatski dom, stvaram na temelju ovdašnje bogate

tradicije koju su stvarali svi naraštaji hrvatskih useljenika te potreba mladih argentinskih Hrvata. Osjećaj o etničkoj pripadnosti u drugom i trećem naraštaju u hrvatskoj zajednici valja njegovati, uz poštovanje svih kulturnih značajki nove domovine Argentine. Nužno je intenzivnije uključivanje Republike Hrvatske u projekte Hrvatskog doma za učenje hrvatskoga jezika i kulture. Želimo razmjenjivati kulturne programe s matičnom zemljom, bolje upoznati kulturno-povijesne znamenitosti zemlje naših očeva i djedova, potrebna nam je stručna pomoć za rad folklorne grupe i slično. Što je, na primjer, s filmskom i glazbenom kulturom, koje su novosti na hrvatskoj književnoj sceni – sve nas to zanima! Diplomatska predstavništva Republike Hrvatske u Argentini imaju plodnu suradnju s Hrvatskim domom pa se nadamo da će se u budućnosti uspostaviti još kvalitetniji odnosi s hrvatskom zajednicom.

Drugim riječima, Hrvatski dom u Córdoba *srce* je naše zajednice. Hrvati i građani hrvatskog podrijetla dali su mi povjerenje da vodim novu Upravu. Naša je misija njegovati i razvijati hrvatski kulturni identitet u svim njegovim izrazima u našoj pokrajini. U svojem ćemo radu poštovati gotovo stoljetnu tradiciju Hrvatskoga doma i nastaviti, primjerice, razna predavanja i tribine, kao i tečajeve hrvatskog jezika, ali i poučavati građane o hrvatskom kulinarstvu posebnostima. U Hrvatskom domu uspješno djeluje folklorna skupina *Kolo Velebit*, koja će još više razviti svoje programe vezane uz narodne plesne običaje. Moja je nakana omasoviti članstvo i sve aktivnosti Hrvatskog doma poboljšati u kvaliteti, osobito među djecom (od 6 do 12 godina).

Hrvatski dom jest institucija koja je zacrtala svoje jasne ciljeve i njezina je vrijednost to što ih je održavala tolika desetljeća. Danas je glavni problem tražiti nove razloge koji će motivirati i oživiti zajednicu koja pati zbog istih problema

kao i sve druge doseljeničke zajednice: umiru osnivači, njihovi se potomci razilaze, ne nastavlja se s tradicijom, teško je privući mlade, ima ekonomskih poteškoća itd.

Gdje sve žive Hrvati u Argentini danas i koliko ih ima?

— U Argentini najviše Hrvata ima u pokrajini Buenos Aires, zatim u pokrajini Santa Fe, dok se u pokrajini Córdoba nalazi nešto manje Hrvata, pokazuju analize koje sam proveo. Prema statističkim procjenama Hrvata u Argentini ima oko 130 tisuća, iako se te procjene kreću, kod nekih autora, i do 200 tisuća građana hrvatskog podrijetla.

Kakav je sadašnji život Hrvata u Córdoba?

— Vezano za sadašnji život zajednice u Córdoba, mogu posvjedočiti da sam zbog svojeg istraživanja objavljenog u *Studiji Croatici* obišao nekoliko desetaka kuća i da u svima postoji barem jedan suvenir koji podsjeća na hrvatsko naslijeđe. Jezik su sačuvala samo djeca čija su oba roditelja Hrvati, a malo je unuka koji ga govore. Hrvatska neovisnost dala je znatan poticaj mnogim potomcima Hrvata da otkriju svoje korijene i to valja cijiniti.

Ni do danas uprava Hrvatskog doma nije upoznala ni upisala sve članove jer svaki se dan u gradu i u pokrajini javljaju novi potomci naših useljenika. Osim toga, mogućnost da Hrvatska za nekoliko godina postane članicom Europske unije još više jača zanimanje za matičnu zemlju.

Hrvati vole Argentinu kao što vole i svoju domovinu. Kad sam skupljao bibliografsku građu o Hrvatima i slušao priče hrvatskih useljenika s kojima sam razgovarao, zaplamsale bi riječi u trenutku kad je trebalo definirati zemlju koja ih je prihvatila, poput obećana zemlja, žitnica svijeta, hrana u izobilju, napredak, rad, budućnost. ■

Napisala: **Vesna Kukavica**

Odlikovanje hrvatskom arhivistu

Doktorska disertacija iz povijesti u vihoru Drugoga svjetskog rata Hrvatu dr. Zlatku Tanodiju nije donijela zasluženu znanstvenu karijeru, nego od narodnooslobodilačke vlasti Jugoslavije biva nepravredno proganjan iz Hrvatske

Hrvatski arhivist i povjesničar Zlatko Aurelio Tanodi odlikovan je Časnom medaljom zaslugu Peruanskog generalnog arhiva u ime tamošnje Akademije znanosti u prigodi proslave 185. obljetnice neovisnosti Republike Peru 26. srpnja 2006. u Cordobi (Argentina). Organizator i promotor arhivističke struke ne samo u Argentini (gdje živi) nego u čitavoj Latinskoj Americi tako je u devedeset drugoj godini života na krunu uspjeha dobio još jedan zasluženi biser. Dr. Zlatko A. Tanodi primio je odlikovanje u svojem domu u nazočnosti odabranih uglednika iz peruanskog i argentinskog javnog života te predstavnika argentinske Hrvatske zajednice i članova uže obitelji iz ruku konzula peruanske Republike dr. Raula Brešani Zabala.

U domu Tanodijevih svečanosti su nazočili, među ostalima, konzul Republike Hrvatske u Cordobi Nikola Nakić i predsjednik Hrvatskog doma iz te argentinske pokrajine Cristian Šprljan.

Zlatko Aurelio Tanodi Časnu me-

dalju zaslužio je vrhunskim rezultatima u arhivistici i temeljitim radom (kadšto pionirskim) u arhivskim ustanovama te na sveučilišnim katedrama i u Argentini i drugih južnoameričkim državama, istakao je peruanski konzul dr. Brešani Zabala. U nadahnutu govoru peruanski je konzul naglasio kako je Tanodijev životni put započeo 1. rujna 1914. u Humu i već u studentskim danima na Sveučilištu u Zagrebu odveo nadarenog povjesničara u svijet tajnovitoga arhivskog gradiva domovine mu Hrvatske prema kojemu je mladi istraživač 1944. napisao doktorski rad *Zagrebačka Zlatna Bula*.

Disertacija iz povijesti u vihoru Drugoga svjetskog rata Hrvatu dr. Zlatku Tanodiju nije donijela zasluženu znanstvenu karijeru, nego od narodnooslobodilačke vlasti Jugoslavije biva nepravredno proganjan iz Hrvatske. Emigrant Tanodi u Južnoj Americi, nakon trnovitoga izbjegličkog puta, našao je mir i slobodu, a uskoro po dolasku i prve poslove. S vremenom je tridesetogodišnji intelektualac Tanodi u egzilu osnovao svoju obitelj u kojoj su rođena dva sina, te počeo zalaziti u argentinske arhive i osvajati stručnu javnost arhivističkim sposobnostima i

erudicijom u arhivskoj službi ne samo u Argentini nego i u drugim južnoameričkim državama.

Tanodi je utemeljitelj suvremene arhivistike u Argentini i u cijeloj Južnoj Americi. Ostvario je značajne prinose, uz arhivistiku, i u srodnim disciplinama koje se bave baštinom. Gotovo trideset godina, od 1959 do 1986., bio je direktor Argentinskog državnog arhiva.

Prije tri godine Tanodijev je rođendan 1. rujna proglašen Danom arhivista Južne Amerike kao počast znamenitom hrvatskom znanstveniku, stručnjaku, pedagogu, i dragom učitelju – utemeljitelju suvremene arhivistike u Južnoj Americi.

Životni put od Huma, preko Zagreba, pa potom tragika i patnja egzila okrunjeni su uspjehom i plodovima u kojima uživa 92-godišnji Zlatko Aurelio Tanodi u Cordobi sa svojom obitelji, sinovima i unucima, zaključio je konzul Republike Peru dr. Brešani Zabala, čija obitelj također potječe iz Hrvatske, točnije, iz Dubrovačke Republike, pa nije skrivao ponos što mu je pripala čast odlikovati zemljaka zbog doprinosa kulturi Cordinate, Argentine, Perua i drugih država u Južnoj Americi. ■

Hrvatski arhivist i povjesničar Zlatko Aurelio Tanodi

Hrvatski arhivist i povjesničar dr. Zlatko Aurelio Tanodi primio je odlikovanje u svojem domu u nazočnosti odabranih uglednika iz peruanskog i argentinskog javnog života te predstavnika argentinske Hrvatske zajednice i članova uže obitelji

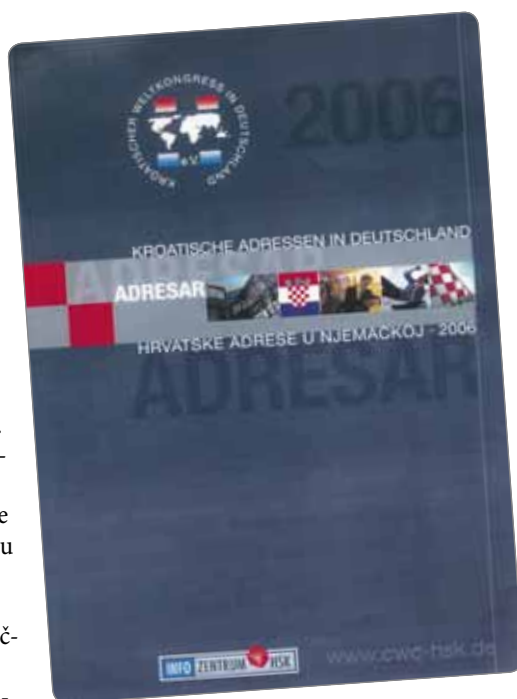

Zajednički projekt veleposlanstva RH i HSK-a

Valja istaknuti da se Hrvati u Njemačkoj ubrajaju među najuglednije nacionalne zajednice, da je njihova suradnja s njemačkom Katoličkom Crkvom besprijekorna tako da je kölnski kardinal Meissner više puta rekao da su "Hrvati sol u juhi njemačkog katolicizma"

Dvije boljke opterećuju hrvatsku zajednicu u Njemačkoj, ali ne i u samo njoj: nepovezanost njezinih udruga, društava, gospodarskih i kulturnih čimbenika, te pojedinaca, ali i njihova slaba organiziranost. Povezanost i organiziranost donekle funkcioniraju na razini gradova, nešto su bolji u pokrajinama* ali vrlo slabo u cijeloj državi Njemačkoj. Da bi se to poboljšalo, Hrvatski svjetski kongres za Njemačku (HSK Nj) izdao je godine 1998. priručnik "Hrvatske adrese u Njemačkoj" koji je u međuvremenu zastario, pa se pokazalo potrebnim novo izdanje koje je 8. srpnja predstavljeno javnosti u prostorijama Hrvatske katoličke misije "Kardinal Stepinac" u Kölnu. Adresar Hrvatskoga svjetskog kongresa zajednički je projekt Veleposlanstva Republike Hrvatske u Njemačkoj i HSK, a prezentirali su ga predsjednik HSK Njemačka Branko Marić i generalna konzulica RH u Düsseldorfu Katarina Trstenjak. Promociji je nazočio i generalni konzul naše republike u Frankfurtu Petar Uzo-
rinac.

Ovaj priručnik džepnog formata sadrži, osim adresa hrvatskih institucija, gospodarskih objekata, kulturnih i sportskih društava, te važnih pojedinaca, i nekoliko vrlo zanimljivih članaka, od kojih treba istaknuti kratak pregled hrvatskih migracija tijekom dvaju stoljeća, te natuknice o Hrvatskoj kao državi i o čelništvu Hrvatskoga svjetskog kongresa u Njemačkoj. Valja zabilježiti i uvodne riječi predsjednika HSK Njemačke Branka Marića, koji je najzaslužniji za izlazak

dvaju Adresara, te veleposlanice RH u Njemačkoj dr. Vesne Cvjetković-Kurelec. Svi su prilozi objavljeni na hrvatskom i njemačkom jeziku. U tome je posebna vrijednost ovog adresara, jer služi ne samo Hrvatima u Njemačkoj nego i Nijemcima koji bi zaželjeli stupiti u vezu s njima. Tako gosp. Marić piše u svojoj "Uvodnoj riječi": "Ako želimo postići zajedništvo, uspješnije prezentiranje Hrvata u SR Njemačkoj, njihove kulturne baštine, gospodarstva i poboljšati suradnju s njemačkim institucijama, udrugama i gospodarstvenicima onda trebamo ovaj naš prvi projekt njegovati, zajednički ga nadopunjavati i koliko je to u našoj moći profesionalizirati." Gosp. Marić je najavio da će iduće godine izaći novo izdanje Adresara, a poslije toga bi se prešlo na

njegovu elektroničku inačicu.

Veleposlanica RH u Berlinu dr. V. Cvjetković-Kurelec istaknula je u svojoj riječi važnost HSK u Njemačkoj, napisavši: "Sigurna sam da će umrežavanje hrvatskih udruga na području Njemačke, ali i svijeta, biti jedan od značajnih projekata HSK posebno glede početka pregovora s Europskom Unijom. Integracijski proces Hrvatske u euroatlantske tokove može se uspješno ostvariti samo ukoliko i iseljena Hrvatska bude intenzivno uključena u promidžbu Hrvatske u pojedinim zemljama članicama Europske Unije".

Udruga "Hrvatska kuća" već je jednom bila gost Europskog parlamenta i Europske komisije u Bruxellesu, a već šest godina izdaje svoj elektronički "Bulletin" na njemačkom jeziku koji izlazi svaka tri mjeseca i šalje se na oko 300 važnih adresa u Njemačkoj. Urednici su Gojko Borić i Karl Müller. U "Bulletinu" se obrađuju političke, vjerske, gospodarske i kulturne teme u Hrvatskoj i položaj Hrvata u Bosni i Hercegovini. "Bulletin" je više puta dobio pohvale od istaknutih njemačkih i hrvatskih osoba, a može ga se dobiti preko web-adrese www.cwc-skhd.de u rubrici publikacije.

Može se pretpostaviti da će iseljeni Hrvati i u drugim europskim zemljama, ali i uopće u svijetu, slijediti njemački primjer i izdati svoje adresare koji bi onda u bliskoj budućnosti bili ujedinjeni u veliki adresar cijele iseljene Hrvatske. Njemački je Adresar važan i zbog toga da se što bolje povežu Hrvati u ovoj zemlji, jer njihov je broj dosad vrlo nepouzdan; govori se da u njoj živi oko 250 do 300 tisuća Hrvata, većim dijelom iz Bosne i Hercegovine, ali vjerojatno ih je još više. Što se tiče hrvatskih sastajališta,

Napisaao: **Gojko Borić (Njemačka)**

najgušća je mreža hrvatskih katoličkih misija kojih će ubuduće biti sve manje jer je Crkva u Njemačkoj prisiljena na veliku štednju. Druga važna mreža jest ona ugostiteljsko-hotelskih objekata, a samo u Berlinu ima ih više od stotinu. Tu su i hrvatski liječnici kojih ima oko pet stotina koji rade u bolnicama, ali brojni imaju i svoje ordinacije. Nemali broj Hrvata u Njemačkoj bavi se turizmom; zahvaljujući njima Nijemci su najbrojniji gosti na našem Jadranu, i ovdje poznatu po svojoj ljepoti i čistoći mora, kako svake godine potvrđuje Njemački automobilski klub, ADAC, Hrvati imaju i svoje knjižare, prevoditeljske urede, stranačke udruge, građevinska poduzeća, porezna savjetovališta, dopunske škole, socijalna savjetovališta, športske klubove, predstavništva triju dnevnih novina iz Hrvatske koje se tiskaju u Njemačkoj za ovdašnje čitatelje itd. Unatoč svemu tomu, kako rekosmo, organiziranost na razini Njemačke kao zemlje nije dovoljna, pa bi ovaj Adresar mogao poslužiti

kao sredstvo za poboljšanje kontakata. U njemu se nalazi oko 1 500 adresa sa svim tehničkim pojedinostima.

Hrvati u Njemačkoj još ni izdaleka nisu iskoristili sve svoje potencijale za međusobnu suradnju i kontakte s Nijemcima, kako je rekao generalni konzul Uzorinac. Negdašnja silna međusobna povezanost i veliki rad u korist Domovine, slabjeli su završetkom Domovinskog rata, a "tradicionalna nesloga" počela se širiti sve više što su se prilike u Hrvatskoj normalizirale. No, valja istaknuti da se Hrvati u Njemačkoj ubrajaju među najuglednije nacionalne zajednice, da je njihova suradnja s njemačkom Katoličkom crkvom besprijeekorna tako da je kölnski kardinal Meissner više puta rekao da su "Hrvati sol u juhi njemačkog katolicizma". U Njemačkoj su djelovali i još djeluju brojni hrvatski ljudi duha, od Matije Vlačića - Ilirika i Stipana Konzula-Istranina u srednjem vijeku, pa do Frana Mažuranića i Milana Begovića između dvaju svjetskih rato-

va, te Milka Kelemena, Silvija Foretića, Vlade Kristla i prof. Josipa Matešića pri kraju prošlog i početkom ovoga stoljeća, da spomenemo najvažnije, ali trebalo bi navesti i brojne operne pjevače, glumce i nogometaše koji su se proslavili u Njemačkoj, no to bi nam odnijelo previše prostora. Najzaslužnije za ugled Hrvata u Njemačkoj smatram naše obične ljude, tzv. gastarbajtere koji su početkom šezdesetih godina prošloga stoljeća početi masovno dolaziti u Njemačku i kao "bauštelci" u građevinarstvu bitno pridonijeli njemačkom "Wirtschaftwunderu" - gospodarskom čudu. Oni su svojom marljivošću, pristojnošću i skromnošću osvijetlili obraz hrvatskom narodu u Njemačkoj kojega je jugokomunistička propaganda stalno ocrnjivala, ali joj to nije uspjelo, pa i ne začuđuje što je upravo Njemačka, djelomično zahvaljujući i ovdašnjim Hrvatima, bila prva koja se zauzela za međunarodno priznanje naše domovine kao neovisne i suverene države. ■

U Stuttgartu i okolici živi najveća hrvatska zajednica u Njemačkoj

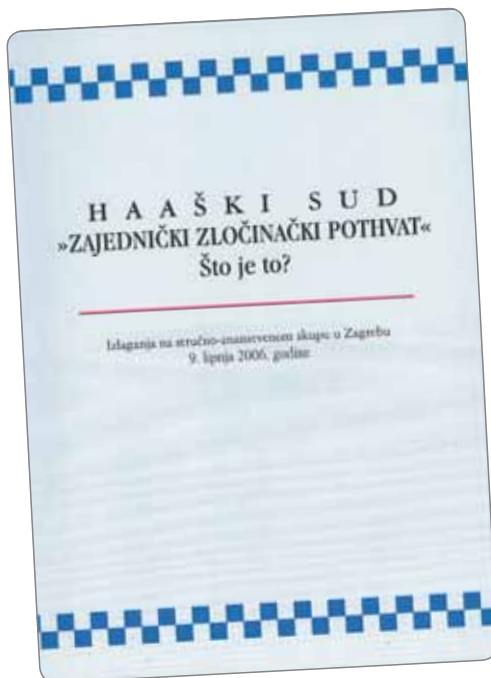

“HAAŠKI SUD - zajednički zločinački pothvat, što je to?”

Činjenica je da je srpsko stanovništvo otišlo prije negoli je hrvatska vojska pristigla. Ne mogu se protjerati ljudi koji su otišli

Hrvatsko kulturno vijeće organiziralo je 9. lipnja 2006. u Zagrebu stručno-znanstveni skup pod naslovom “Haaški sud – zajednički zločinački pothvat, što je to?” na kojemu su ugledni hrvatski znanstvenici, uglavnom povjesničari i pravnici i jedan britanski povjesničar podnijeli referate o ovoj temi. Osam izlaganja na ovom skupu čini knjigu od devedesetak stranica u izdanju organizatora.

Hrvoje Hitrec, predsjednik Hrvatskog kulturnog vijeća, u uvodu daje kratku i jasnu kronologiju stvaranja Republike Hrvatske i njezinu borbu za cjelovitost. Upozorava da Haaški tribunal “bezočno krivotvori povijest s namjerom da se inkriminira hrvatski Domovinski rat, diktira politička budućnost Republike Hrvatske i nametne teška hipoteka hrvatskom narodu koji se herojski izborio za svoju slobodu i samostalnost”. Dr. Milan Vuković, sudac Ustavnog suda i predsjednik Vrhovnog suda RH u vrijeme Domovinskog rata, u svojem izlaganju podsjeća što su sve hrvatsko državno vodstvo i njezin predsjednik dr. Franjo Tuđman poduzimali da se mirno riješi sukob. Uporno je tražena akcija međunarodnih snaga da stanu na priznatu granicu Republike Hrvatske i “odsijeku srpske teroriste i njihovu paradržavnu tvorevinu od glavnog inspiratora i agresora – Srbije”. Zanimljivi su nepoznati detalji oko osnivanja i rada Međunarodne komisije za prikupljanje podataka, kao i hrvatske Komisije za ratne zločine. Za suradnju s Međunarodnim sudom bili su u Hrvatskoj svi, od nevladinih udruga do Vrhovnog suda. Tužiteljstvu je predano oko 2 000 stranica

dokaznog materijala o zločinima. Zašto je sud bio tako spor? Zašto Haaški sud nakon hrvatskih pobjeda počinje optuživati one koji su te pobjede izvojevali? Morao je reagirati i Ustavni sud RH koji svojim Izvješćem od 12. studenoga 2002. na 50 stranica teksta nabraja sve akte o pokušaju pravnog rušenja samostalne Hrvatske i iznosi stajalište Ustavnog suda RH o ustavno-pravnoj utemeljenosti vojno-redarstvenih akcija Hrvatske vojske. Ovo Izvješće trebalo bi prevesti na više jezika i tiskati u što većem broju primjeka. Dr. Vuković na kraju izlaganja ističe da “... treba s indignacijom odbaciti svaki pokušaj kazneno-pravne kvalifikacije hrvatske borbe za slobodu “zajedničkim zločinačkim pothvatom!””.

Britanski povjesničar dr. Robin Harris, svojedobno politički savjetnik britanske premijerke Margaret Thatcher,

iz britanske perspektive izlaže temu “Hrvatska i međunarodno sudište u Haagu: politika ili pravda?”. Za njega je Međunarodno sudište hiperkapacitirano. Ima 1 100 uposlenika, a troši godišnje 250 milijuna dolara. Sudište je tromo, sporo i neučinkovito. Sve optužnice, njih 161 i 94 pokrenuta postupka uslijedili su nakon “Oluje”. “Oluja” se ne može usporediti s okrutnim srpskim uništavanjem istočne Slavonije. Srpsko stanovništvo nije protjerano. Citira Petera Galbraitha, američkog veleposlanika u RH: “Činjenica je da je srpsko stanovništvo otišlo prije negoli je hrvatska vojska pristigla. Ne mogu se protjerati ljudi koji su otišli”. Treba se zabrinuti što međunarodni kazneni sudovi sve više isključuju nacionalne sudove i vlade, paralizirajući održavanje reda i tako pomoći tiranima i agresorima. Dr. Haaris na kraju kaže da dobri ljudi trebaju poduzeti sve da se potpuno otkloni optužnica protiv Oluje, a zatim da se stavi ključ u bravu Međunarodnog sudišta u Haagu.

Kao povjesničar i kao teolog, biskup gospičko-senjski dr. Mile Bogović pita: Zanima li Haaški sud cjelovita i objektivna slika proteklih ratnih zbivanja? Pri prosuđivanju nekih događaja treba znati u kakvim se okolnostima nešto dogodilo pa je Hrvatska biskupska konferencija u izjavi od 21. rujna 2000. godine izričito rekla da se ta općeprihvaćena načela trebaju primjenjivati i u prosudbi o

Napisaao: Šimun Penava

Predavači i publika na skupu Hrvatskog kulturnog vijeća

Domovinskom ratu. Slično će ponoviti godinu dana poslije Komisija "Justitia et pax". Ove su izjave kod vladajućega sloja dočekane sa skepsom, a u većine medija s odbojnošću. "Dirigirani mediji su tako napali taj stav da su se biskupi gotovo prestrašili pa nisu nakon toga otvoreno branili ono što su rekli", kaže biskup Bogović. Hrvatski će biskupi i dalje "isticati potrebu cjelovitog sagledavanja prilika u vrijeme rata i opasnost koju sobom nosi izdvajanje pojedinih događaja i čina iz sveukonog konteksta zbivanja". Za konačnu prosudbu o ratu međunarodna zajednica čeka rezultate Haaškog suda. Dr. Bogović iznosi svoju tezu da je današnjim političkim moćnicima u svijetu potrebna naša krivnja jer oni nemaju za nas mjesto među pobjednicima. Loše

je što se hrvatska javnost preopterećuje zločincima i zločinima. U narodu treba razvijati osjećaj cijene za patnje nedužnih, a mnogo nedužne patnje ima i u ovoj hajci na nazovi zločince i zato treba cijeniti žrtve kao svoje blago.

Povjesničar dr. Josip Jurčević u svojem izlaganju "Povijesno-politički aspekti djelovanja Haaškog tribunala" donosi obilje podataka o dosadašnjim međunarodnim sudovima koji su sudili za zločine počinjene u Drugom svjetskom ratu. Za Haaški tribunal kaže da je kasno i sporo osnovan i ustrojavan. Ističe da ga nije osnovala Opća skupština UN-a nego Vijeće sigurnosti koje je i koncepcijski zastarjela institucija. Kako se Hrvatska suprotstavljala Haaškom sudu, što je sve poduzimala za obranu svojih građana?

Zanimljiv je podatak da je optuženi hrvatski general Praljak sudu predao 60 tisuća dokumenata. Problemi s Haaškim tribunalom su, po dr. Jurčeviću, stvarno i pravno rješivi, samo ih treba vratiti u pravne okvire, koji su sukladni međunarodnom pravu i običajima te postupanju drugih suverenih država.

Akademik Josip Pečarić na svoj način govori o "Haaškom sudu i njegovom zajedničkom zločinačkom pothvatu". Jedan od odgovora na postavljeno pitanje ovoga skupa jest njegovo pitanje: "Zar nije zločinački pothvat ukidanje jednom narodu prava na samoobranu?"

Opširno izlaganje (čak 22 stranice) iznio je mr. Lujo Medvidović, pravnik i književnik. Stručno filološko tumačenje sintagme "Zajednički zločinački pothvat" daje dr. Marko Samardžija, predstojnik Katedre za hrvatski standardni jezik na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. "Političke igre oko Oluje" rasvijetlio je novinar Marko Barišić.

Ovaj zbornik izlaganja s navedenog skupa ima 90 stranica, a da je veličina slova normalna, bio bi dvostruko deblji. Za pohvalu je brzina tiskanja, već u istom mjesecu pa su i razumljivi manji nedostaci u nenavedenju izvora. Trebalo je napraviti sažetak radova na stranim jezicima, zapravo bi trebalo cijelu knjigu tiskati na više jezika. ■

**Vaša prva adresa u Hrvatskoj
za savjetovanje o ulaganjima**

**www.treningcentar.com
info@treningcentar.com**

**selekcija
i
razvoj
personala**

**porezno
i
financijsko
savjetovanje**

**istraživanja tržišta
cost-benefit analize studije isplativosti
marketing planovi**

Prilagođavanje

Ostvarili smo Hrvatsku povezani snagom uma i bratskom ljubavlju s domovinskim snagama. Imamo Hrvatsku! Znamo li je živjeti? Jesmo li se mi u iseljeništvu prilagodili toj činjenici?

Ovaj put sedim u jednom drugom vuglecju za kojim sam čežnula dvije do tri godine, živeći na stalnoj iseljeničkoj adresi, znajući da bum se opet našla u krilu Lijepe naše. Moj vuglec je mehki od milopojnog kajkavskog dijalekta, iz njega se vidi kroz kristalno čisti zrak Medvednica s one, stubičke strane. Terme Jezerčica su oazica, samo trideset pet kilometara udaljena od bučnog zagrebačkog prometa. Do Donje Stubice vozite bez uobičajenog nerviranja poput onog u turistički gustom cestovnom prometu do, kako neki misle, "najljepšeg" mora na svijetu. Nije Jezerčica more, ali pruža terapiju, opuštanje i osvježanje zagorskih termi u novom okruženju s višestandardnim uslugama novohrvatskih poduzetnika.

Tak si sedim i gledim! Dečica z bakama i mamama, tatekima i didekima spuščaju se s malog tobogana s visine leđa velike kornjače usred dječjeg bazena, pa uzbuđeno dozivaju pokazujući kaj sve hrabro mogu izvesti u vodi i iznad nje. Zna se, u kratkom prekidu slijedi nagrada Ledo sladoleda ili osvježujući napitak.

Bake i dedeki blago uzdižu, uranjajući u pličaku na štengicama velikog bazena, sone reumatične i artiritične zglobove. Poneki mladić i djevojka našli su sigurnost u zagrljaju, jer su otplivali u dubinu od puna dva i pol metra, pa se moraju čvrsto držati u zagrljaju, da se ne bi možda ftopili u slatkoči ukradenog poljubca. Nastao je mali stampedo kad su proradila tri velika vodena tobogana. Oblikovao se dugi red na spiralnim stubama pod nadzorom dežurnih

spasavalaca. Moja tri unuka rođena u Kanadi pokušavaju uspostaviti kontakt na desetrječnom hrvatskom vokabularu s domaćima, ali radost igre ipak je najbolje sredstvo ophođenja. Kako su dvoje unučadi po svojoj posebnosti očita manjina, obraća mi se prijateljskim pozdravom jedna gospođa na engleskom, ali sa karakterističnom društvenošću hrvatskog podneblja.

Upoznavanje teče lako, srdačno baš onak kak se šika, po hrvatskom. Otkrivamo koliko toga imamo zajedničkog u pohvalama ove Lijepe naše i "lijepih naših" ljudi i običaja. Ne bismo bile Hrvatice a da preskočimo samokritičke

kulturni šok, a onda se za nekoliko dana priviknemo kao da nismo nikad niti otišli iz Hrvatske. Potpuno se slažem! Tako je i meni, a mislim i mnogim iseljenim Hrvatima koji dolaze napuniti srce i dušu uz skute majke Domovine. Nama iseljenicima prilagođavanje je životni izazov. Najprije prilagođavanje na stranu zemlju, ljude i običaje u koju smo došli naći ono što nam zagušena Hrvatska u jugoslavenskom loncu nije dala.

Onda smo se prilagođavali djelovanju u ljudskim slobodama demokratskih sustava, pa smo srčano radili na osamostaljenju Hrvatske. Ostvarili smo Hrvatsku povezani snagom uma i bratskom

ljubavlju s domovinskim snagama. Imamo Hrvatsku! Znamo li je živjeti? Jesmo li se mi u iseljeništvu prilagodili toj činjenici? Jesu li se tu u domovini prilagodili toj činjenici, ili im je radost samostalnosti pomućena cendranjima jugonostalgijara ili "wannabe" građana zapadne civilizacije, globalizacije i konzumerskog mentaliteta? Imamo li izbora čemu se prilagođavati? Imamo li mudrosti i građanske razboritosti odabrati očuvanje samostalnosti Lijepe naše za njezino uzdizanje i napredak? Na Jezerčici djeca uživaju u uspinjanju na vodene tobogane.

Uspinjanjem tih radosnih nožica na vodeni tobogan uzdiže se i građanska svijest o ljepoti vlastite domovine. Barem tako ja mislim, završavao je svoja zapažanja pokojni ing. Zdenko Eiler, rođeni Krapinac, koji nije dočeka samostalnu Republiku Hrvatsku, nego je gleda s andeoskih visina u društvu onih koji su živjeli, djelovali i dali svoj obol za ostvarenje Hrvatske.

A ima ih mnogo i ne smijemo ih zaboraviti dok napajamo srce i dušu u milini Domovine. ■

primjedbe zbog kojih spoznajemo kako bi moglo biti još bolje. Moja sugovornica živi u Švedskoj više od tri desetljeća kao i ja u Kanadi.

Ona i suprug ostvarili su zlatnu sredinu boravka od travnja do listopada u Hrvatskoj, a prezime u Švedskoj, onako obiteljski uz djecu, zetove i unučad. Tako su udovoljili ljubavi za obitelj i Domovinu. Boravak u Hrvatskoj sve im je draži, ali po samom dolasku moraju proći onaj period prilagođavanja. Znaite, svake godine nakon dolaska proživljavam

Napisala: **Višnja Katusić Geoheli (Kanada)**

Vjerovali ili ne - krenuo povrat duga i moje neslavno ljetovanje

Ptkraj 2005., a posebice početkom 2006. uzbuđeni umirovljenici nestrpljivo su očekivali povrat svojega duga. Već druga Vlada, ovog puta HDZ-ova, i predstavnici Hrvatske stranke umirovljenika obećavali su povratak duga, nazvanog "obeštećenje". Predložene su dvije solucije: A i B. Varijanta A značila je brži povrat polovice duga u dvije godine, a model B, tj. povrat cijelog duga s početkom od osam godina. Taj dug mogu primiti i zakoniti nasljednici, no ipak se 73% umirovljenika odlučilo za varijantu A. Vlada dr. Ive Sanadera, kako je premijer kazao u lipnju, osigurala je 1,2 milijarde kuna. Tada su počele prve isplate nakon sređivanja "brda" dokumenata. Valja podsjetiti da je ovo veliko iščekivanje povrata trajalo još od 1998., kada je nesretnog nadnevkva 13. svibnja 1998. objavljena Odluka Ustavnog suda o ustavnosti Zakona o usklađivanju mirovina i povratu duga umirovljenicima. Uskoro se promijenila vlada. Ali povrat se nije ostvario do ljeta Gospodnjega 2006., kada konačno naši umirovljenici primiše obećano obeštećenje i evo već treći mjesec skupljaju kunice i razmišljaju kako ih najučinkovitije iskoristiti. Jedni su odlučili kupiti televizor u boji, neki popraviti hladnjake, perilice ili rolete, a možda šumni WC zamijeniti bešumnim, dok su oni s većim mirovinama posegnuli za kupnjom modernije garderobe ili ljetovanjem na moru ili čak putovanjem izvan granica Lijepe Naše.

Mnogi su mi govorili da ne nasjednem pozivima rodbine i prijatelja koji su mi nudili besplatno ljetovanje, jer, po mišljenju mojih "savjetnika", to je najskuplje i najneudobnije ljetovanje. Ali ja ih nisam slušala, nego se pomamih na poziv svojih osječkih kumova koji su mi uz besplatno ljetovanje u Rijeci nudili i zamamljive delicije: kobasice, šunke, kulinove seke, orahnjače i makovnjače, što je posebice privuklo moju gurmansku lakomost. Čim su primili obeštećenje u lipnju, odmah su mi javili da se spremim na brzinu, jer će oni proći

Jedni su odlučili kupiti televizor u boji, neki popraviti hladnjake, perilice ili rolete, a možda šumni WC zamijeniti bešumnim, dok su oni s većim mirovinama posegnuli za kupnjom modernije garderobe ili ljetovanjem na moru ili čak putovanjem izvan granica Lijepe Naše

kroz Zagreb i samo popiti Jamnicu i kavu i nastaviti po novoj cesti do Rijeke. Spremila sam se na ho-ruk i dočekala kumove borbeno spremna, utpala sam se na zadnje sjedalo prastare Škode i već smo popodne "plovili" put Rijeke po najmodernijoj cesti o kojoj su mediji javljali da je za cestu zaslužan Čačić ili Kalmeta, no ja nisam željela raspravljati s rodoljubnim kumom koji mi je tvrdio da smo u bivšoj Jugi davali zajam za cestu Zagreb - Rijeka, a onda su drugovi "našom bratskom" pomoći sagradili prugu Beograd - Bar. Zadrijemala sam između svoga kovčega za koji je kum tvrdio da je golem kao dječji grob i hladnjaka s delicijama. Kroz san sam čula kako kum psuje/beštima na visoke cestarine, ali smo prije mraka stigli u Rijeku, jedva jedvice se isparkiramo i u četiri faze popesmo se na četvrti kat bez dizala. Prostorija je bila povelika, ali "povoljna" cijena ubrzo se pokazala: iz divana (za mene) stršile su opruge, hladnjak je bio prapovijesnai, dalekovidnica crnobijela, WC s prekratkom žnorum, vodeni

kranovi (špine) neugodno su kapali i curkali, što nervira i mlade, a kamoli ne nas trećodopce. Soba je bila okrenuta na zapad pa nas je toplo sunce tjeralo na daleku plažu, a auto smo uvijek tražili po ulicama s talijanskim nazivima, sretni kada smo ga pronašli. Ja sam željela biti uslužna pa sam se ponudila da ću donositi jogurt, Janu i sokove iz obližnjeg dućana, ne misleći da ću se umoriti planinareći na četvrti kat bez dizala.

Kad sam uspjela smjestiti ljetno-zimsku garderobu u antikno-bidermajerski ormar s rasklimanim vratima, posla sam s kumovima na daleku plažu koja ne služi na čast i diku Rijeci, nekad otmjenoj Fiumi. Izdržala sam ovo besplatno ljetovanje nekoliko dana, a kad mi otkazaše noge u vječnom penjanju na četvrti kat i udovoljavanju kumu noseći hladne napitke kojima je zalijevao slavonske specijalitete, odlučila sam se na sitnu laž koju bi mi oprostila i Katolička crkva: rekla sam da me unuci trebaju, sjela sam u vlak i stigla u svoj novozagrebečki stan s pogledom na Perivoj mladenaca u Sigtetu. ■

Napisala: **Stanka Pavuna**

“SVE JE BOLJE NEGO BITI SAM...”

Ne smeta baki što u putovnici stoji napomena da nema pravo raditi i studirati i da joj je mjesto boravka obvezno Berlin! Tek, rado bi, kaže, obišla još jednom grobove pokojnih

sinom koji je umro u 28. godini života prije više od trideset godina. Radio je i u Berlinu pet godina, dolje i kuću napravio, razbolio se i umro. – Kud ćeš veće žalosti! A kakav je samo momak bio, vridan, pošten. I divojka ga čekala i udala se tek u stare dane - kaže baka Anica, dok joj oči zalijevaju suze za tim nepreboljenim gubitkom. Jedan je sin umro još kao beba, kći Matija udala se i stekla obitelj, a druga kći Janja posvetila je život Isusu. A Brajo i Anica sklopili ruke oko posljednje kćerke Mare i zavapili – Ne ostavljaj nas! Prije više od dvadeset godina umre i Brajo. Kći Mara se naposljetku udeade za vrijedna, bogobojazna i poštena čovjeka, Martina Buljana, i skrasi u daleku Berlinu. Rat je upravo kucao na vrata naših nemirnih prostora, a baka Anica se nađe sama samcata u svojoj Mesihovini. A sve je bolje nego biti sam. Pa, pravac Berlin!

– Sama sam bila kô ćuk u onim zidinama. Bog nada mnom i moja Mara sa mnom. Bog će joj platiti. - često ponavlja Anica Bagarić.

U berlinskoj četvrti Kreuzberg, ne-daleko od crkve svetog Bonifacija, već je petnaest godina Aničin dom. A nikako da se riješe ni bakini formalni boravišni problemi. Ne zanima Nijemce visoka bakina dob. Pa joj boravak sve ove godine kao izbjeglici produžuju po šest mjeseci! Obećali su joj uskoro dati boravak na tri godine. Ne smeta baki što u putovnici stoji napomena da nema pravo raditi i studirati i da joj je mjesto boravka obvezno Berlin! Tek, rado bi, kaže, obišla još jednom grobove pokojnih.

Osamdesetogodišnja Anica Bagarić ima petero unučadi i isto toliko praunučadi. Ruke joj prema stoljetnim običajima Hrvata u Bosni i Hercegovini, krase trajno ucrtani znaci križa, kao simbola pripadnosti katoličkoj vjeri. Na odlasku pita: Kad ćeš mi opet doć? A vidjet ćemo se, eto već ove nedjelje za svetom misom - govorim. – 'Oćemo, k'o Bog da. S jedne strane moja Mara, s druge strane šćap. 'Oćemo... ■

Baku Anicu Bagarić poznaju brojni Hrvati u Berlinu. Vrijeme i prostor poslije svete mise ispred crkve svetog Bonifacija na Meringdammu baka Anica svojom prisutnošću učini vrlo prepoznatljivima. Po odijevanju naših mladih cura, tko bi pretpostavio točno odakle su!? Svi mladi danas se odijevaju veoma slično i moderno. A kod bake Anice tu nema dvojbe. Štap u ruci i crna odjeća i marama, po starim običajima odijevanja Hrvatica u Bosni i Hercegovini.

Prema općim procjenama ova osamdesetogodišnja, vitalna starica, najstarija je Hrvatica u njemačkome glavnom gradu. Pa ako sam baku Anicu i kanila tek fotografirati i kratkim komentarom obilježiti njezinu dugovječnost,

prijazno bakino lice i otvoren, srdačan odnos navede me da osamdesetogodišnju Anicu Bagarić bolje upoznam i posjetim u njezinu domu, tisućama kilometara daleko od mjesta joj rođenja. Kako se samo starica tomu radovala!

Kao mlada i lijepa djevojka, a o tome svjedoče i današnje još uvijek pravilne crte lica, Anica Bagarić iz rodnog se zaseoka Stepena udala u obitelj istog prezimena u zaseok Mesihovina, selo Miljacka kod Tomislav Grada. Mlada devetnaestogodišnjakinja tako je stigla u kuću nadaleko glasovitog momka i gazde Stipe Bagarića Braje. Od četvorice joj braće i jedne sestre, danas više nitko nije živ. A ni s potomstvom nije bilo bolje sreće. Baka ne nosi crnu maramu samo prema tradiciji koja kaže da to starice čine u znak žalosti za bosanskom kraljicom Katarinom Kotromanić. Za crninu ima i svoje osobne razloge. Žal za najstarijim

Napisala: **Sonja BRELJAK**

POTPISIVANJE POVELJE O PRIJATELJSTVU KOMIŽE I SAN PEDRA

Slijeva nadesno: Tonka Ivčević, gradonačelnica Komiže, Vicko Mardešić, predsjednik gradskog vijeća Komiže, Janice Hahn, vijećnica gradskog vijeća Los Angelesa i Anthony Misetich, počasni gradonačelnik San Pedra

Pri spomenu San Pedra, američkoga grada u Kaliforniji, prva je reakcija da tamo žive Komižani. Iстина je da je na tom području, gdje ima oko 35 000 Hrvata, većina njih porijeklom iz Komiže, a njihovi su predci svojim trudom i znanjem pridonijeli američkom ribarstvu i razvoju riblje industrije. Još prije nekoliko desetljeća, tamo se mogao čuti komiški dijalekt, koji je odlaskom stare generacije polako nestao.

Zbog ljubavi prema svojem kraju i

rodnom mjestu, još 1978. godine, pokrenuta je inicijativa za potpisivanje povelje o prijateljstvu dvaju gradova, nakon čega je uslijedila velika donacija iz Amerike kojom je izgrađena ambulanta, jedna od najboljih na dalmatinskim otocima.

Svojim su priložima posebno prednjačili potomci Joe Bogdanovicha, s Biševa, osnivača industrije za preradu ribe

"Star Kist", poznate, ne samo, po cijeloj pacifičkoj obali nego i diljem Sjedinjenih Američkih Država.

Budući da je vrijeme učinilo svoje, pokazala se potreba za reaktiviranjem spomenute povelje i oživljavanjem suradnje između Komiže i San Pedra.

Zbog toga su se 5. rujna u Komiži sastali gradonačel-

nica Komiže Tonika Ivčević i predsjednik gradskog vijeća Komiže Vicko Mardešić s izaslanstvom, koje je za tu prigodu došlo iz Kalifornije, te su održali svečanu sjednicu gradskog vijeća. U američkom su izaslanstvu bili Anthony Misetich počasni gradonačelnik San Pedra, Janice Hahn, vijećnica gradskog vijeća Los

Angelesa, i Ante Barbir generalni konzul Republike Hrvatske u Los Angelesu. Ponovno je potpisana povelja o prijateljstvu, koja će, sigurno, donijeti nove oblike suradnje dvaju gradova, jer za to postoji zanimanje s obje strana, a na ponos i radost hrvatskih iseljenika.

Branka Bezić
Filipović

Povelja o prijateljstvu Komiže i San Pedra

NOVE KNJIGE

NAŠA VELEČASNA MASLINA

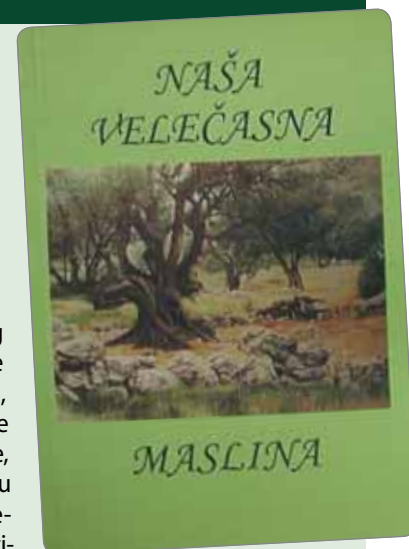
priredio Mladen Vuković, HKD Napredak Split, 2006.

U nakladi splitskog Hrvatskoga kulturnog društva Napredak objavljena je bogato ilustriranu prva hrvatska antologija pjesama o maslini. Na 350 stranica uvršteno je 250 pjesama iz pera 180 hrvatskih autora, među kojima je čak 50 prvotisaka, pa ova neobična knjiga ima i tu dodatnu čar da čitatelju nudi gotovo cijelu zbirčicu stihova koje se prvi put nude javnosti. A među njihovim su autorima poznata imena suvremene hrvatske književnosti.

Listajući ovu vrijednu knjigu, vjerojatno prvu takve vrste u svijetu, stječemo malu sliku zaokružena 20. stoljeća hrvatske književnosti, jer nisu samo o maslini i njezinu tekućem zlatu – ulju pjevali dalmatinski i osobito čakavski pjesnici nego je hlad ispod njezine razgranane krošnje nadahnjivao i kontinentalce i poete iz ravne Slavonije. Tako po pjesmu ili dvije-tri potpisuju kronološkim redom rođenja književnici Ante Tresić Pavičić, Milan Begović, Nazor, Ujević, Tadijanović, Ivanišević, Vučetić, Pulišelić, Marin i Jure Franičević, Kaštelan, Parunova, Pupačić, Slamnig, Gudelj, Marović, Dedić, Mrkonjić, Paljetak, Fiamengo, Štambuk, i tako redom do najmlađe uvrštene Sanje Knežević, rođene 1981. godine.

U opsežnom predgovoru priređivač Vuković podsjeća na korijene riječi i mitove o nastanku masline, njezine spomene u Bibliji, hrvatske narodne običaje i zaštitnika maslinara svetog Špiridijuna, ekonomske znamenitosti maslinarstva, vrste plodova, hranidbene i ljekovite sastojke masline, dva kamena spomenika u Stonu i Tkonu te živi zaštitnički spomenik prirode – Perišićevu mastrinku staru 1 700 godina u Kaštel Štafiliću. Priređivač nije zaboravio ni pjesnike iz hrvatske dijaspeore pa su tu i stihovi Vinka Nikolića, Mandice Dulčić, Rajmunda Kuparea, Branka Klarića, Jakše Ercegovića, Srećka Karamana, Malkice Dugeč, Neale Borovine...

Dragica Zeljko Selak

Chef Drago u šibenskoj kuharskoj akademiji

Ugostiteljstvo nije samo broj noćenja i gostiju, kulinarsstvo nije žderat i lokat, nego cijela filozofija koja uključuje poštovanje, ponos i plemeniti užitak – kaže ovaj veliki meštar od kužine

Da gospođa Yolanda Barre, Kanađanka irsko-francusko-indijskih korijena, prigodom svojega prvog posjeta Jadranu (prije punih 35 godina) nije uzviknula “Evo, ja ovdje želim umrijeti!”, gotovo je sigurno da njezin suprug Zdravko Kalabrić danas ne bi bio povratnik u svoj, šibenski zavičaj!

Taj rođeni i, kako kaže, ponosni Krapanjac s najmanjega naseljenog otoka u Mediteranu na najnižoj nadmorskoj visini (samo jedan metar!), odavno iseljen u Kanadu, materijalno sreden i društveno afirmiran kao ugledni ugostitelj u svojoj novoj postojbini, definitivno se godine 2000. vratio u Hrvatsku.

PAPUČAR, PA ŠTO!

Zapravo je “proces povratka” započeo spomenutim uzvikom gospođe Yolande iz 1970., ali su temelji kuće na Brodarici preko puta Krapnja postavljeni tek 1980. Sljedećih sedam godina opet se nije događalo ništa, a onda je u sezoni 1987./88. kuća potpuno dovršena. Doduše, dolazili su Yolanda i Zdravko sa sinom Marijem i kćeri Miriam svake zime na dva-tri mjeseca, ali su tek prije pet-šest godina njih dvoje Kanadu definitivno zamijenilo Dalmacijom, s povremenim odlascima djece i unucima “preko bare”. Ukupno imaju četiri sina: Tristana, Nathaniela, Gabriela i Zakarija koje did Zdravko, kad su u posjetu, obvezno vodi na Krapanj i muva se s njima među barkama, mrižama, po moru i oko mora... Teško bi bilo odvagnuti tko u tome više gušta – did Zdravko ili klinci!

- Ja se čitav život držim one naše domaće mudrosti da žena drži tri kantuna kuće. Jer, ako nije tako, obično se kuća sruši, propadne. Nikad nisam mislio da

ja trebam ići po kafićima i biti okolo, a žena da stoji doma. Rado odem i u spizu, i skuham, pomognem u svemu. Pa nek mi kažu da sam papučar, baš me briga! Drago mi je da sam poslušao suprugu i da smo se vratili. Ali, nije mi drago što ima toliko mnogo šlamperaja, što se zna- nje nedovoljno vrednuje, što je mnogo neuljudnosti i bahatosti.

Tako govori čovjek koji je vlasnik ovećega broja medalja s kanadskih i svjetskih kulinarskih natjecanja, koji se čitav život stručno usavršava, putuje, natječe se. Uvijek ga je zanimalo novo, bolje, drukčije. Tako je i sad kad je u mirovini, a nikako mu se ne miruje, pa će u studenome ove godine vjerojatno “skoknuti” na jedno natjecanje u Luk-

Napisala: **Ksenija Erceg** Snimio: **Ante Baranić**

semburg. Čim je došao u Hrvatsku, samoinicijativno je ponudio pomoć srednjoj ugostiteljskoj školi u Šibeniku, ne tražeći zauzvrat baš ništa. Rekli su da će mu se javiti, ali ni do danas to nisu učinili. Stoga je, željan novih projekata i voljan svoja znanja prenijeti novim naraštajima, zajedno s jednim domaćim poduzetnikom, zamislio nešto što bi ovih dana trebalo početi djelovati u Šibeniku. Riječ je o svojevrsnoj kuharskoj akademiji – vrhunskoj strukovnoj privatnoj školi u kojoj bi se obrazovali kadrovi za elitnu ugostiteljsku ponudu: od kuhara i *sommeliersa* u hotelijerstvu do, primjerice, skipera na jahtama koji bi se razumjeli i u “iće i piće”.

RESTORANČIĆ ZA PROFINJENA NEPCA

Kalabrićeva je nakana da se ti mladi ljudi, uz stručna znanja osposobe i za kvalitetno hotelijerstvo u cjelini – od prvog do zadnjeg kontakta s gostom u hotelu, na brodu ili gdje već zatreba. To, dakle, uključuje i znatno širu poduku od usko strukovne. Za početak je predviđeno učenje kuharskog i somelierskog umijeća u teoriji i u praksi. Otvorit će se i mali restoran s dvadesetak mjesta u kojem će se primjenjivati usvojena znanja pred gostima profinjenijeg ukusa, a dogovara se i suradnja sa srednjom ugostiteljskom školom u Šibeniku. Restoran nije zamišljen ponajprije kao donositelj profita; utržak bi trebao pokriti troškove rashoda, dakle, “pokrivati se”, a kad cijeli projekt započne i razvije se, vjerojatno će i obrtaj novca biti drukčiji.

Kalabriću se ne žuri: materijalno se osigurao svojim minulim radom, a i, za razliku od novopečenih domaćih bogatuna, svoj je put među svjetske kulinarne uglednike svladao korak po korak. Zapravo je počelo još tada kad je po završetku osnovne škole u tajnosti napravio matrikulu, sjeo na autobus za Rijeku i u Jadroliniju došao tražiti posao. Odlučio se odmah za kuhara: djed po ocu bio je kapetan obalnog broda i odličan kuhar, otac je bio ronilac i odličan kuhar, pa mu je to bila gotovo genetska predispozicija. Završio je Ugostiteljsku školu u Opatiji (Brodski odjel Rijeka), kopnenu nabrazbu prakticirao je u hotelu “Jadran” na Sušaku (od pranja podova i posuda do šefovanja), a brodsku započeo na parobrodu “Dalmacija”, nastavio ditama po Jadranu od Trsta do Atene, potom

kao šef kuhinje na motornom brodu “Šubićevac” šibenske Slobodne plovidbe plovio Sredozemljem, Sjevernim i Crnim morem, pa do Kube i Kanade, gdje se iskrcao.

Imao je tada 23 godine i 38 dolara u džepu, ali nije mu nedostajalo ambicije: tražio je najbolje u Montrealu – Ritz Carlton Hotel, i od kuhara napredovao do šefa kuhinje. Potom je kao šef kuhinje kojem su povjeravane specijalne prigode i posebno zahtjevni gosti radio u hotelu “Chateau Champain”.

HOWARD HUGES ŠIROKE RUKE

U tih nekoliko godina ugostio je više svjetski poznatih faca od politike do estrade, među njima je možda najneobičniji bio Howard Huges koji ga je dodatno nagradio s 500 dolara i dvije avionske karte za Myami!

Poslije je otvorio vlastiti restoran kao obiteljski posao zajedno sa suprugom. Afirmirao se, o njemu su pisale novine, gostovao je na televiziji. To je potrajalo dvanaestak godina, a potom je prodao

regionalnih i nacionalnih strukovnih ekipa koje pobjeđuju na kulinarskim natjecanjima u Kanadi i izvan nje. *Chef Drago* (kako ga zovu kolege jer im je teško izgovoriti Zdravko) član je Word Master Chefs Society, ima diplomu “in Culinary Excellence”, što je otprilike ravno magisteriju iz kulinarstva. I još uvijek misli da ima što učiti i naučiti. Ovaj zapis završavamo njegovim videom, tako reći, dijagnosticiranjem stanja u domaćem ugostiteljstvu. Među ostalim i zato što je nakon svih pjatanci i obilanci sa svjetskim šmekerima i bonkulovićima ostao vjeran ukusu svojega djetinjstva: srdelama, hobotnici, paštafažolu, blitvi i brudetu s palentom! Jer sreću čine male stvari, znaju to svi veliki meštri svoga posla.

U nas je previše onih koji navodno sve znaju, a zapravo ništa ne znaju. I onda se to neznanje dalje pretače u lakovjernost o brznoj zaradi, dakle, u pohlepu, gramzivost koja se opet manifestira kao neuljudnost i bahatost.

Nema brzog i lakog novca, valja se

restoran i krenuo u nove projekte, među kojima je, zasigurno, najprestižniji bio privatni klub York Downs Golf & Country Club za kanadske bogataše s 4 restorana i kompleksom golfskih i teniskih terena na 580 hektara! Ondje je na mjestu *Executive Chefa* ostao do povratka u Hrvatsku.

Zdravko Kalabrić, uz materinski, hrvatski, govori engleski, francuski, talijanski i španjolski jezik, gostuje kao predavač u mnogim ugostiteljskim školama, voditelj je (*Team Captain*) studentskih,

pomučiti, učiti, mnogo raditi i biti strpljiv. I mater nosi dte devet miseci prije negoli ga porodi!

Naše vrijednosti jesu srdačnost i gostoljubivost, samo smo ih pogubili, pa ih treba vratiti. Ma, ne možeš na jelovniku imati 40 jela, a kad gost traži nema ih više od 5! Ne može se kava čekati 15 minuta i naplatiti 15 kuna! Ugostiteljstvo nije samo broj noćenja i gostiju, kulinarstvo nije žderat i lokat, nego cijela filozofija koja uključuje poštovanje, ponos i plemeniti užitak. ■

Ivan Skračić Bodul

U Zagrebu je 22. srpnja od teške bolesti umro Ivan Skračić Bodul, pjesnik tuđine i zavičajnog Murtera. Pokopan je na mjesnom groblju "Gospe od Gradi-ne" u Murteru 25. srpnja.

Ivan Skračić rodio se 5. veljače 1940. U rodnom je Murteru završio osmogodišnju školu, a drvodjelski zanat u Splitu. Oštrica pjesničke riječi pripremila mu je put u tuđinu. S veslom u ruci, stigao je u Italiju o Uskrsu 1960., a potkraj iste godine otisnuo se u daleku Australiju.

U svim trima mjestima svojega boravka u Australiji u Whayalli, Adelaidei i Sydneyu, Skračić ostavlja markantan trag svoje prisutnosti. Član je Hrvatskog narodnog vijeća u kojemu je obnašao dužnosti mjesnoga predsjednika i tajnika. U Sydneyu je član i potpredsjednik HALUD-a, društva hrvatskih pisaca. Sudjeluje u mnogim hrvatskim publikacijama, onima u Australiji i izvan nje. S prof. Nikolićem je u

prisnoj vezi od samoga dolaska u Australiju, on mu je idol i duhovna hrana.

Godine 1997. vraća se konačno u voljenu i slobodnu domovinu. Odmah nakon povratka Skračić se priključuje krugu ljudi koji promiču kulturnu djelatnost. Koordinator je uspješnog pokreta za osnivanje ogranka Matice hrvatske u Murteru. Od članova je nagrađen izborom za njezina prvoga predsjednika.

Književno djelo Ivana Skračića Bodula nije veliko, ali je zato osebujno. Za života je tiskao samo jednu zbirku pjesama "U praskozorju slobode", Uzdanica, Sydney, 1973. Kratke priče i mnoge pjesme razasuo je po raznim publikacijama. Ivan Skračić je sanjao san i dosanjao ga. Sanjao je povratak u slobodnu Hrvatsku. Neka mu je sad laka njezina i zavičajna sedra. Njegovoj obitelji sućut i molitve da ustraju u teškoj kušnji.

Drago Šaravanja

Ivo Fabijan

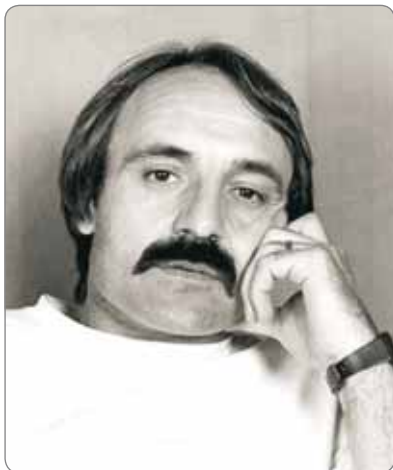
Legendarni zagrebački šansonijer, kantautor i skladatelj Ivo Fabijan preminuo je 16. srpnja u 56. godini života nakon duge i teške bolesti.

Ivo Fabijan, kojemu je pravo ime bilo Ivo Mrvelj, rođen je 1950. u Slavonskom Brodu.

Učiteljsku školu završio je u Derventi i nekoliko je godina radio u prosvjetnoj struci. Od 1974. u Zagrebu nastupa kao izvođač vlastitih balada, u kojima najviše obrađuje socijalnu tematiku i događaje iz svakidašnjega života. Snimio je više gramofonskih ploča. Njegove su najpoznatije skladbe: *Balade: Dječakovo pismo, Život u velegradu, Moj pas Lobo; Dječak i dama, Volio sam Ivanu, Otvori Marija vrata, Podstanar, Zagrebe moj, Hrvatska domovina* i *A ča piješ kad ti škodi*. Domoljubni album "Moj narode" snimio je godine 1990. Bio je popularan u domovini, ali i još

mного više u hrvatskom iseljeništvu. Osim po njegovim skladbama, pamtit ćemo ga i po nesebičnom angažmanu tijekom Domovinskog rata, kad je pune dvije godine bio prvak u humanitarnim akcijama. Ivino veliko srce snažno je zakucalo i za obranu domovine te se angažirao i kao aktivni branitelj.

Kao istinskom domoljubu, država mu je odala priznanje, a svojim produktivnim radom zadužio je i Hrvatsko društvo skladatelja.

Stjepko Težak

Istaknuti hrvatski jezikoslovac Stjepko Težak preminuo je u utorak 1. kolovoza navečer u Zagrebu. Rođen je 22. srpnja 1926. u Požunu kod Ozlja. Na Filozofskome fakultetu u Zagrebu diplomirao je 1954., a doktorirao 1965. godine. Bio je profesor metodike hrvatskoga jezika od 1978. na Odsjeku za kroatistiku na Filozofskome fakultetu u Zagrebu.

Autor je i suautor niza priručnika i drugih knjiga te brojnih studija i članaka. Zajedno sa Stjepanom Babićem napisao je *Gramatiku hrvatskoga jezika*, a samostalno metodičke priručnike o hrvatskome jeziku te knjige jezičnih savjeta, među kojima "Hrvatski naš svagda(š)nji", "Hrvatski naš osebujni" i "Hrvatski naš (ne)zaboravljeni". Zapažen je bio i njegov prinos i utemeljenju poduke o filmskoj kulturi.

Bio je član suradnik HAZU te pomoćnik ministra kulture i prosvjete 90-ih godina, a obnašao je i druge odgovorne dužnosti. (VJESNIK)

Umro Ivan "Džon" Müller

Istaknuti gradišćanskohrvatski aktivist Ivan "Džon" Müller umro je 16. kolovoza u Željeznom (Gradišće, Austrija) u 82-oj godini života nakon duže teške bolesti. Müller, koji je rođen u Velikom Borištofu, obilježio je život gradišćanskohrvatske manjine u Austriji u drugoj polovici 20. stoljeća. Nakon studija prava u Beču 1948. suosnivač je i prvi predsjednik Hrvatskog akademskog kluba. Inicijator je i suosnivač Hrvatskog štamparskog društva. Od 1974. do 1988. predsjednik je Hrvatskog kulturnog društva najveće organizacije gradišćanskih Hrvata u Austriji. Bio je i istaknuti političar Austrijske narodne stranke (ÖVP) u Gradišću. U svom rodoljubnom djelovanju posebno se zalagao za ostvarenje manjinskih prava gradišćanskih Hrvata koja proizlaze iz članka 7 Austrijskog državnog ugovora. Bio je neumorni borac

protiv odnarođivanja i asimilacije pripadnika naše manjine. Radio je na što čvršćem povezivanju gradišćanskih Hrvata s njihovom pradomovinom Hrvatskom. U tom je pogledu usko surađivao i s Hrvatskom maticom iseljenika.

IMOTSKI SLAVI BLAGDAN GOSPE OD ANĐELA

Na Blagdan Gospe od Anđela Imotski je godine 1717. oslobođen od Turaka. Taj se blagdan slavi danas i kao dan grada. Na svečanoj sjednici Gradskog vijeća Imoćanima su čestitali, među ostalim,

LOVINAC PROSLAVIO DAN OPĆINE

Općina Lovinac koja je ove godine proglašena jednom od četiriju najuspješnijih hrvatskih općina proslavila je svoj dan 9. kolovoza na spomen oslobođenja u akciji "Oluja" prije 11 godina. Ta u ratu jedna od najrazrušenijih općina s optimizmom gleda u budućnost. "Krenuli smo iz pepela, a danas idemo u Europu i gradimo skijalište na Velebitu koje financira Europska unija", izjavio je na svečanosti mladi načelnik općine Hrvoje Račić.

osječki gradonačelnik Ante Đapić, bjelovarska gradonačelnica Đurđa Adlešić te zagrebački gradonačelnik Milan Bandić. U tom povodu dodijeljene su i dvije Povelje grada Imotskog, i to fra Vjeki Vrčiću za životno djelo, te Milanu Bandiću za svesrdnu pomoć u poboljšanju infrastrukture grada.

NA FAKULTETE UPISANO 2 608 DJECE BRANITELJA I RATNIH INVALIDA

Prema podacima Ministarstva znanosti, na prvu se godinu studija u srpnju po povlaštenom statusu upisalo 2 608 studenata: 1 975 djece dragovoljaca, 85 branitelja osobno, 183 djece smrtno stradalih branitelja, 369 djece vojnih invalida iz Domovinskog rata. Najveći je interes vladao za fakultete na Zagrebačkom sveučilištu.

O IZRUČENJU KAPETANA DRAGANA TEK U STUDENOME

Australski sud neće prije studenoga raspravljati o izručenju Hrvatskoj Dragana Vasiljkovića, poznatog i kao kapetan Dragan, objavio je 22. kolovoza sud u Sydneyu. Australski državljani Vasiljković (51), od 1991. do 1993. bio je zapovjednik srpskih paravojnih snaga u Hrvatskoj, a osumnjičen je za sudjelovanje u ratnim zločinima protiv civila i ratnih zarobljenika.

KAO "PRIJATELJ SUDA" BRANITI DOMOVINSKI RAT I GENERALE

Hrvatska je vlada 1. rujna donijela odluku da se kao "prijatelj suda" (amicus curiae) uključi u haaške sudske procese protiv generala Ante Gotovine, Ivana Čermaka i Mladena Markača te u proces protiv šestorice Hrvata iz BiH. "Vlada će tražiti status prijatelja suda jer se ne možemo složiti niti možemo prihvatiti kvalifikacije iz optužnica koje govore o zločinačkom pothvatu" rekao je premijer Ivo Sanader.

KINSELLA HVALI KANADSKJE HRVATE

Predsjednik kanadskog Senata Noel Kinsella boravio je potkraj kolovoza u službenom posjetu Hrvatskoj. Prigodom posjeta Splitu, gdje se susreo s gradskim i županijskim čelnicima, rektorom Sveučilišta i zapovjednikom Hrvatske ratne mornarice izjavio je da je hrvatska zajednica u Kanadi vrlo uspješna, bogata i snažna te da čini most suradnje dviju zemalja.

VRIJEDNA NAGRAĐA HRVATSKOM ZNANSTVENIKU U KANADI

Hrvatski znanstvenik Igor Štagljar (40), redovni profesor na Sveučilištu u Torontu, ovogodišnji je dobitnik nagrade Kanadskog fonda za inovaciju. Nagrada u iznosu od oko 650 000 američkih dolara najvažnije je kanadsko priznanje za inovativnost, a dodjeljuje se pod pokroviteljstvom tamošnje vlade. Tehnologija koju je patentirao tzv. membranski dualni sistem može se primijeniti na istraživanje Parkinsonove i Alzheimerove bolesti te shizofrenije.

KONAČNO POČIVALIŠTE U RODNOME KRAJU

“Tu počivaju braća Jelić. Neka njihova sloga i ustrajnost u borbi za slobodu domovine budu uzor hrvatskim naraštajima” (epitaf na grobnici u Docu Donjem)

Svečanu misu predvodio je vojni ordinarij, biskup Juraj Jezerinac

U subotu 26. kolovoza kod crkve svetog Martina u Docu Donjem (Gornja Poljica, sjeverna strana Mosora) svoje konačno počivalište i vječni mir u rodnome kraju našla je ugledna hrvatska emigrantska obitelj Jelić. Pred velikim brojem nazoč-

Napisao i snimio: **Nenad Zakarija**

nih koji su stigli iz svih krajeva Hrvatske, BiH i svijeta, među kojima su bili mnogi uglednici iz društveno-političkog života, svetu misu služio je vojni ordinarij biskup Josip Jezerinac uz koncelebraciju više svećenika.

U svojoj nadahnutoj propovijedi biskup se osvrnuo na doprinos koji je hrvatska emigracija, čiji je tribun bio dr. Branko Jelić, dala i na očuvanju hrvat-

skog identiteta i u borbi za uspostavu neovisne, demokratske i slobodne hrvatske države. “Dr. Jelića cijeli je život vodila želja za slobodnom i neovisnom Hrvatskom. Neka bude simbol da nikada ne bismo zatajili domovinu ili se sramili svoga roda”, kazao je biskup Jezerinac, naglašujući da na tome treba raditi i danas i u budućnosti, a pogotovo naši mladi naraštaji. Nakon mise, blagoslov-

ljena je spomen-grobnica i spomenik te održana komemoracija. Tu su se od pokojnih oprostili predstavnici obitelji, lokalne i državne vlasti te predsjednik Udruge štovatelja dr. Branka Jelića Ivan Lucić. Klapa "Pasika" prikladnim je napjevima uveličala ovaj svečani trenutak. Polaganjem brojnih vijenaca, među kojima su bili vijenci PBV-a i Kluba hrvatskih povratnika iz iseljništva, mimohodom nazočnih završen je službeni dio. Onaj, neslužbeni nastavio se okupljanjem u obližnjoj školi. I dok je ovaj kraj ispod Mosora tonuo u mrak, valja se prisjetiti barem nekih pojedinosti iz života ovoga kraja i ove obitelji.

Jelići su od davnine ugledna gornjopoljička obitelj, još od pradjedova i djedova Mate i Ike, pa do petero braće, dr. Branimira, dr. Ivana, dr. Dragutina, dr. Živka i dr. Mirka, te sestre, prof. Milene i rođaka Vladimira. Cijelo vrijeme Drugoga svjetskog rata Branko Jelić proveo je u engleskom zarobljeništvu, a braća Ivan, Dragutin i Živko u Zagrebu su se

Spomen grobnica obitelji Jelić u Docu Donjem

Poljički Veliki knez i pratnja tijekom komemoracije

bavili odvjetništvom. Svi su se posvadili s Pavelićem jer nisu odobravali predaju Dalmacije Italiji. Odlaskom u emigraciju braća Jelić nastavila su s hrvatskim državotvornim radom. Dr. Branko Jelić bio je predsjednik Hrvatskog narodnog odbora do svoje smrti 1972. godine, a naslijedio ga je brat Ivan. HNO je imao ogranke po cijelome svijetu. Izdavali su svoje glasilo "Hrvatska država". Braća Jelić i sestra Milena preminuli su i pokopani u emigraciji.

Ivanov sin, 56-godišnji Hrvoje Jelić, rođen u Argentini, odvjetnik koji živi i radi u Munchenu, zavjetovao se ispuniti im zadnju želju i jednoga ih dana sve prenijeti u rodno mjesto. S vremenom i uspostavom hrvatske države taj se zavjet počeo pretvarati u projekt. Godine 2002. osnovano je u Omišu Društvo štovatelja dr. Branka Jelića.

Uz potporu obitelji i grada Omiša prije dvije godine podignut je spomenik dr. Branku Jeliću u Docu Donjem, a ove godine izgrađena je obiteljska grobnica na kojoj piše: "Tu počivaju braća Jelić. Neka njihova sloga i ustrajnost u borbi za slobodu domovine budu uzor hrvatskim naraštajima".

I tu se, 26.kolovoza 2006., pod tvrdim mosorskim kamenom povratni hod Jelića završio. ■

Vladimir Kalšan

**750 GODINA OPĆINE I ŽUPE
BELICA**

Nakladnik: Općina Belica, 2006.

Ovo je bogato ilustrirana monografija u boji o selima Belici i Gardinovcu u Međimurju koja čine Općinu Belica.

Mjesto Belica prvi put spominje se godine 1256., dakle, prije 750 godina pa je ova spomen-knjiga pisani spomenik o opstojnosti Hrvata na ovim prostorima. Autor Vladimir Kalšan, uz veći broj suradnika, ispričao nam je prošlost spomenutih međimurskih sela koju je ilustrirao starim kartama i popisima, a 20. stoljeće dobrim fotografijama sve do najnovijih iz lipnja 2006. Saznajemo da su sela Belica i Gardinovec tijekom povijesti mijenjali imena i gospodare. Kupovala ih je razna vlastela, a najduže su ih imali hrvatski plemići Zrinski. Pratimo popise od 1786., kad je u Belici živjelo 515 Hrvata i svi su katolici, do najnovijega popisa 2001., kad Belica

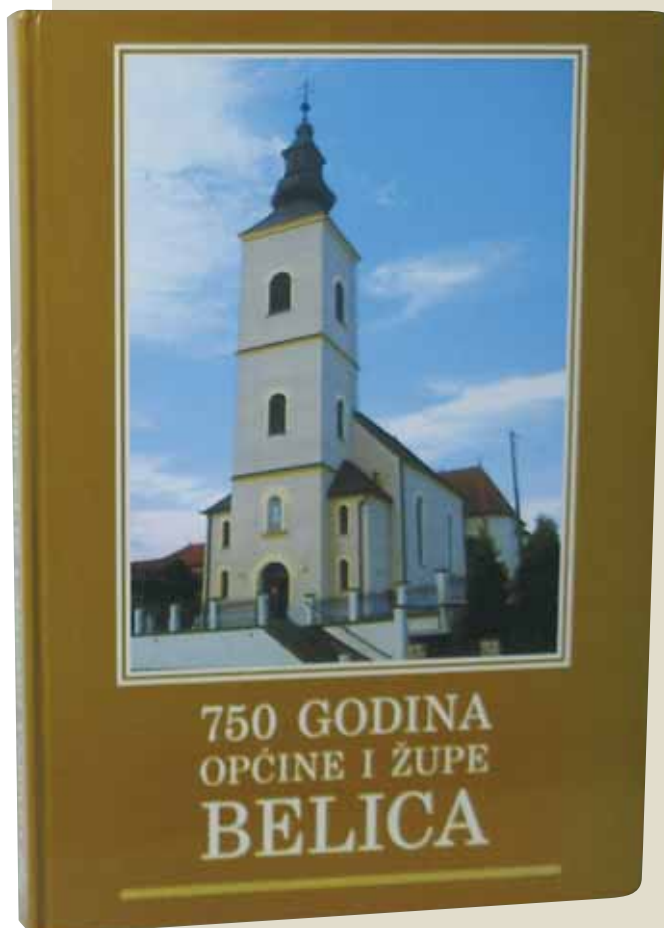
ima 2 447, a Gardinovec 982 stanovnika.

Preživio je marljivi hrvatski čovjek mađarsku vlast do 1918., kad je protjerao Mađare, marljivo obrađivao zemlju i pravio opeku u staroj Jugoslaviji, zatim mađarsku okupaciju za Drugoga svjetskog rata, a onda se vratio matici zemlji Federalnoj Državi Hrvatskoj. U socijalizmu je marljivo obnavljao i kuće i crkve. Bavio se košaraštvom i sadnjom krumpira i tako zaposlio sve stanovništvo. Iz Općine Belica u Domovinskom su ratu sudjelovala 252 branitelja, a u samom mjestu bilo je skriveno 28 zrakoplova koji su uspješno obavljali borbene i druge zadaće.

U monografiji je detaljno opisan rad kulturnih, vatrogasnih i športskih društava s mnoštvom fotografija i popisom članova pa vjerujem da nitko nije izostavljen. Za pohvalu je poglavlje o župi i sakralnim građevinama, kao i biografije istaknutih osoba Općine Belica.

Tvrđoukoričena monografija većeg formata od 210 stranica obogaćena je velikom i jasnom zračnom snimkom obaju mjesta i sažetkom na njemačkom jeziku.

Drugom izdanju, koje će vjerujem uz ponovnu pomoć uspješnih gospodarstvenika biti uskoro, trebat će dodati: više preglednih tablica popisa stanovništva, ulomke iz župne spomenice, pregledniku kroniku i opširniji opis događanja u samostalnoj Hrvatskoj. Danas je Belica poznato mjesto po proizvodnji krumpira pa već petu godinu uspješno organizira Festival međimorskog krumpira. Krumpir je donio europski standard Općini Belica pa i on zaslužuje posebnu monografiju.

Tomo Šalić i Adam Pavić

ĐURĐANCI KOD ĐAKOVA

Tomo Šalić i Adam Pavić

ĐURĐANCI KOD ĐAKOVA

Matica hrvatska – ogranak Đakovo, Đakovo, 2006.

Monografija je to na 350 stranica o malom selu Đurđanci koje se nalazi na cesti Đakovo – Vinkovci – Tovarnik. Od Đakova je udaljeno devet kolometara i danas je u sastavu grada Đakova. Autor Tomo Šalić, iz šokačke obitelji toga kraja, donosi u knjizi obilje podataka od prapovijesti do naših dana, koristeći se opsežnom građom iz arhiva, župne spomenice do privatnih zbirki. Sam popis izvora i literature na punih je pet stranica. Popis mještana prati se od godine 1579., kad su bile četiri kuće, do 2005., kad ima 574 stanovnika i svi su Hrvati. Zanimljivo je da neki rodovi (Carević, Stojaković, Bošnjaković) žive tu puna tri stoljeća. Autor kaže da "podastire mnogobrojne povijesne, gospodarske i sociološke podatke o Đurđancima od pretpovijesti do konca 2005. godine". Knjiga je ilustrirana probranim fotografijama i faksimilima dokumenata. Nedostaje zračna snimka sela u boji, a poželjan bi bio veći plan mjesta i tvrde korice.

Narodnu baštinu Đurđanaca na osamdesetak stranica obrađuje Adam Pavić, učitelj glazbe i tamburaštva, rođeni Đurđanac. Nepotrebno je na 33 stranice dodan opis glazbala i notni zapisi crkvenih i narodnih pjesama.

Pohvalno je da knjiga ima sažetak na njemačkom i engleskom jeziku.

Priredio: Šimun Penava

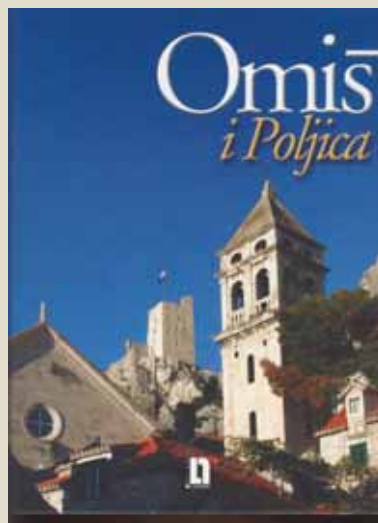
Glavni urednik Žarko Domjan
OMIŠ I POLJICA

Nakladnici: Naklada Ljevak, Zagreb i Poglavarstvo Grada Omiša, Omiš, 2006.

Monografiju – zbornik radova o Omišu i staroj kneževini Poljica (prostire se obalnim područjem od ušća rijeke Žrnovnice nadomak Splitu do Vruļje, a u unutrašnjosti do rijeke Cetine u zaleđu Mosora) uredio je Žarko Domjan, a petnaestak autora znanstveno, stručno i sažeto obradili su prošlost toga kraja od najstarijeg doba do današnjih dana.

O zemljopisnim i gospodarskim značajkama piše Ivan Benković. Od starijega kamenog doba do antike ostavio je čovjek svoje tragove koje je ilustrativno prikazao Ante Novaković, a srednjovjekovni Omiš dočarao nam je povjesničar Mladen Ančić. O mletačkoj upravi (od sredine 15. do kraja 18. stoljeća) piše Lovorka Čoralić i Ivan Majnarić. Društveni život u 19. i 20. stoljeću obradio

je Stijepo Obad i ilustrirao s dosta odbačenih fotografija. O povijesti Poljica (Poljičke kneževine), njezinim spomenicima i narodnom životu pišu: Radoslav Tomić, Vanja Kovačević i Dinka Alaupović Gjeldum. Prošlost Crkve od antike

do danas osvijetlio je Slavko Kovačić, a koje umjetnine kriju crkve s dobrim fotografijama saznajemo od Radoslava Tomića. U župnoj je crkvi raspelo Juraja Petrovića iz 15. stoljeća. Željko Radić na nekoliko je stranica uspio modernom čitatelju objasniti što je znameniti Poljički statut i koji su drugi pisani spomenici ovoga kraja. Na kuli Peovici vije se hrvatska zastava, a koliko takvih kula, utvrda i drugih građevina ima Omiš i okolica, istražio je Vanja Kovačić. Tko su istaknuti pjesnici, književnici i slikari iz ovoga kraja ukratko nas upoznaje Jakša Fiamengo. O kulturi, športu i turizmu nekad i danas piše nekoliko autora.

Ova divot-knjiga na više od 300 stranica obogaćena je umjetničkim fotografijama na kojima su pjesme domaćih pjesnika (Olinko Delorko, Drago Ivanišević, Jure Kaštelan, Nikola Miličević i Josip Pupačić). Karte, fotografije, grafičko oblikovanje i oprema na najvišoj su razini.

Franjo Marić (urednik)

ŽUPA PROZOR
POD ZAŠTITOM SRCA ISUSOVA 1906. – 2006.

Nakladnik: Župa Presvetoga Srca Isusova, Prozor, 2006.

U prigodnom 100. obljetnice utemeljenja rimokatoličke župe Prozor izdana je ilustrirana monografija koju je sam autor (glavni urednik) Franjo Marić nazvao "Građom za monografiju".

Grad Prozor nalazi se u Bosni i Hercegovini i kao cijela njegova okolica, poznata kao Rama, imali su burnu prošlost. Prozor je bio utvrđeni grad do turskih osvajanja, kada katoličko stanovništvo odlazi u sinjsko područje potkraj 17. stoljeća. Nakon dvaju stoljeća odlazi turska vlast, povećava se broj katolika u okolici, a u sam grad dolazi veći broj katolika pa se 1906. godine osniva rimokatolička župa u koju ulazi i nekoliko okolnih sela. U Drugome svjetskom ratu izgorjet će sva župna dokumentacija pa je ova monografija pokušaj rekonstrukcije prošlosti koja se

može ponovno pratiti od 1952., kad dolazi novi župnik koji obnavlja staru crkvu, a 1968. posvećena je novoizgrađena crkva na mjestu stare. Ljetopis župe (do 30. travnja 2006.) ispunjen je sa stotinjak faksimila dokumenata i fotografija. Franjo Marić

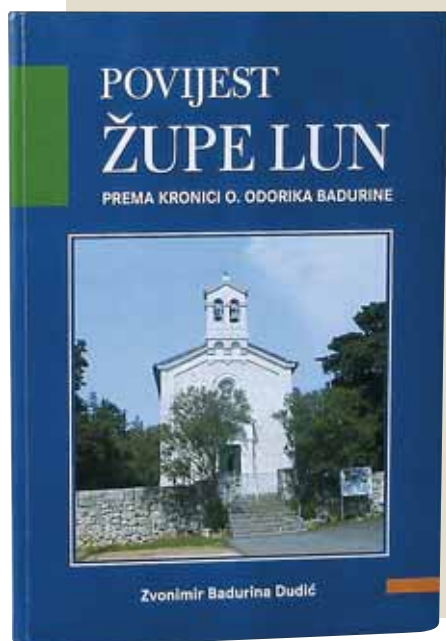
je zalažak napravio na stotinjak tablica popisa župljana po mjestima prema podacima od 31. prosinca 2005. U opisima naselja iskorišteni su objavljeni podaci prikupljeni prije Drugoga svjetskog rata, a, nažalost, novijih nema, osim dobrih fotografija. Popis ubijenih u Drugome svjetskom ratu i poraću obrađen je u tablicama s najosnovnijim podacima koje je radila Hrvatska komisija za žrtve rata i poraća. Stradalnici "posljednjeg rata 1991. – 1995." s biografijama i crno-bijelim fotografijama preuzeti su iz već objavljene knjige, a, nažalost, događanja u Prozoru iz tog razdoblja nisu opisana. Za pohvalu je poglavlje o duhovnim zvanjima s područja župe Prozor između 1906. i 2006. s biografijama i fotografijama živućih devet svećenika i 17 časnih sestara rodnom iz ove župe. Knjizi je dodana bibliografija na sedam stranica pa se može očekivati da ova "građa" uskoro urodi dostojnom monografijom kako i dolikuje dostojnim Ramljacima.

Zvonimir Badurina Dudić
POVIJEST ŽUPE LUN

Nakladnik Matica hrvatska Novalja, 2006.

Na najsjevernijem rtu otoka Paga nalazi se naselje Lun koje čini desetak zaseoka. Poznat je po proizvodnji maslinova ulja, paškog sira, janjetine i meda. Mala monografija (95 stranica) o malom mjestu (2001. ima 337 stanovnika) pokušaj je Lunjanina Zvonimira Badurine Dudića, mladog župnika rodne župe, da iz opsežne Kronike Luna (oko 2 000 str.) izvuče najbitnije o prošlosti mjesta. Selo Lun, iako na otoku Pagu, sve do 1992. administrativno je pripadalo otoku Rabu. U 19. stoljeću sami Lunjani pokušavaju svoje selo kupiti od otoka Raba. Iz kronike opširnije saznajemo o prošlosti crkava (čak šest) i bratovština. U crkvama se glagoljalo i početkom 20. stoljeća, a u mjestu nema nijednoga glagoljskog natpisa u kamenu. Najčešće je prezime Badurina. Župa Lun dala je jednog biskupa i 16 svećenika (14 nose prezime Badurina), a 31 redovnicu (22 nose prezime Badurina). Njihove biografije (nažalost, bez fotografija) čine trećinu knjige. Monografija je obogaćena s trideset fotografija u boji. Nedostaju zemljopisne karte, više starih dokumenata, panoramske fotografije mjesta i kratki sažeci na stranim jezicima.

Kristijan Vujičić & Željko Špoljar
**WELCOME TO CROATIA,
DOŽIVLJAJI JEDNOG
TURISTIČKOG VODIČA**

Naklada Ljevak, Zagreb, 2006., (187 str.)

Jeste li ikad poželjeli putovati? Naravno da jeste, ali odlučiti se kamo otputovati zahtijeva ipak određene pripreme. Ukratko, neki će posegnuti za zemljovidom, turističkim vodičem, knjigom ili će mu putokazom biti članak u kakvom magazinu o tome gdje to slavni, bogati, umjetnici ili političari provode slobodno vrijeme. Teško je, iako ne i nemoguće, sve te raznorodne porive pomiriti u jednoj knjizi. Autori, Kristijan Vujičić i Željko Špoljar, spojivši samo naizgled nespojivo, stvorili su, a zašto ne reći uspjeti, amalgam romana, putopisa i turističkog vodiča. U priču s mnoštvom naoko sporednih kolosijeka uvodi nas Lovro Belin, nesvršeni filozof i nesuđeni "General-turistov" turistički vodič. Njegova fascinacija vodičem *Hrvatski Jadran: kulturne i prirodne znamenitosti* i ljubav prema literaturi urodila je, u 180 stranica teksta, mjestimice sjajnim rezultatima. Avanturizam, ne samo putnički nego i literarni, nije isključivi motiv što pokreće Belina putovima kojima su, gotovo u pravilu, najprije prolazili Rimljani, a potom i svi ostali. Više je to potraga za boljim, racionalnijim dijelom samoga sebe. Fabula se grana obuhvaćajući najprije 'vodički

opis' gradova koji posjećuje, uključivanje slavne suvremene ili povijesne osobe, kao i sudbine i živote gradskih *oridinala*: barba Jole, "galeba" Benka, djevojke Zore, aktivistice Tonke...

Ali, autorskom dvojcu bilo je u cilju žanrovsko poigravanje i fikcionalizacija i nadogradnja poznate stvarnosti. Taj neveliki postmodernistički prozni izdanak zaslužuje pozornost, ne samo HTZ-a nego svih onih koji su čitajući povjerovali kako *treba posjećivati mjesta koja nitko nije vidio*. Primjerice Island. Na svoj način. Belin, ma kakav, stvaran ili fiktivan, bio, također se odazvao pozivu.

(Diana Šimurina-Šoufek)

Tomislav Žigmanov
**HRVATI U VOJVODINI DANAS
- TRAGANJE ZA IDENTITETOM**

Knjiga "Hrvati u Vojvodini danas - traganje za identitetom" nastajala je dulji niz godina i rezultat je autorovih relativno kontinuiranih nastojanja na planu praćenja, bilježenja, kroničarenja i, gdjekad, svestranijeg tematiziranja aktualnoga trenutka hrvatske zajednice u Vojvodini. Napominjemo odmah na početku: Hrvati su u Vojvodini od svih drugih Hrvata u svijetu vjerojatno u posljednjih 15 godina bili su među najraritetnijim predmetom takva interesa! Naime, na rubu interesa hrvatske znanstvene i ine javnosti, o čemu svjedoči broj napisa o njima u Hrvatskoj, u srbi-

janskoj su javnosti pak (bili) izloženi ili strategiji brutalnoga nijekanja ili sustavnoga prešućivanja, sa slabim i nerazvijenim autoreceptivnim i autoreprezentativnim resursima, suvremeni društveni položaj Hrvata u Vojvodini uvelike je i mnogokad (bivao) zatomljen te obavljen stanovitom nijemošću. U tome smislu nastanak ove knjige motiviran je idejom

da se stanje na tome planu bar u nečemu i donekle izmijeni i una-prijedi, i to prije svega svojom temeljnom nakanom da pokuša što obuhvatnije i cjelovitije zabilježiti i memorirati njihovo postojanje u skorijoj povijesti. Ova je ideja postupno realizirana — to potvrđuju i pojedini dijelovi ove knjige, koji su kao samostalni radovi već prije bili objavljeni, mahom u periodici u Srbiji.

Don Ljubo Planinić
U ZAŠTITI PROROKA ILIJE

Župni ured Kruševo, Kruševo - Mostar 2006,
86 stranica.

Nakon knjige "Stradanja Hrvata Kruševa u turskom razdoblju u Bosni i Hercegovini, u Prvom svjetskom ratu, u Drugom svjetskom ratu i poraću, u Orambenom ratu" (2004.), don Ljubo Planinić objavljuje knjižicu "U zaštiti proroka Ilije". On je priredio za tisak i knjigu "Ponosan i neustrašiv. Zbornik radova o don Anti Romiću (1903.-1964.)".

Knjiga "U zaštiti proroka Ilije", je molitvenik posvećen proroku Iliji. Uz životopis sv. Ilije sadrži mnoge molitve: da prepoznamo Boga, za radostan susret s Bogom, za pravi savjet, za stpljivost, za obnovu duha i tijela, za obraćenje, za kišu, za blaženu smrt itd. te meditacije.

Sveti Ilija se slavi kao zaštitnik katolika Bosne i Hercegovine od 1752. godine, a slavio se i kao zaštitnik Bosanskog kraljevstva. On životom pokazuje da je moguće s jasnim ciljem i u nejasnim vremenima ostati cjelovita osoba. Njegova hrabrost i danas hrabri mnoge.

Hrvatska biskupska konferencija
CRKVA I MEDIJI - PASTORALNE SMJERNICE

Glas Koncila, Zagreb 2006., 99 stranica.

Ovo je prvi dokument hrvatskih biskupa posvećen sredstvima društvenih komu-

nikacija pod naslovom "Crkva i mediji" i podnaslovom "Pastoralne smjernice", koji govori o važnosti komunikacije koja izgrađuje čovjeka i društvo. Donosi pastoralne smjernice za djelovanje i govori o aktualnoj situaciji u Hrvatskoj. Ističe se da ne treba biti samo pasivni konzument onoga što se u medijima nudi nego da se treba uključiti u konstruktivnu raspravu i zauzeti se, i etički odgovorno djelovati. Ovim dokumentom Crkva pokazuje pozitivan stav hrvatskih biskupa i spremnost Crkve na dijalog s medijima.

Hrvatska biskupska konferencija želi potaknuti članove crkvene zajednice na otvorenost sredstvima društvenih priopćavanja, i isto tako upoznati javnost o onome što Crkva njima može pružiti.

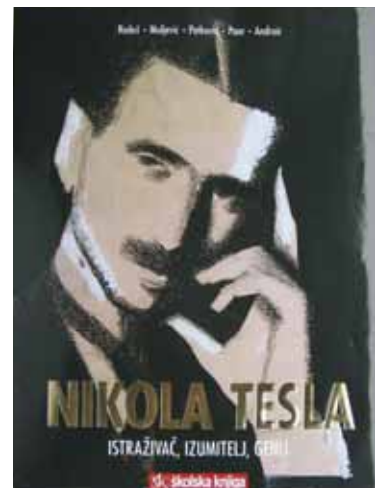
Bože Vuleta, Ante Vučković i Ivan Milanović Litre (uredili)

DIJALOGOM DO MIRA - ZBORNIK RADOVA U ČAST DR. ŽELJKU MARDEŠIĆU

Franjevački institut za kulturu mira, Split 2005., 624 stranice.

Ovo djelo posvećeno je nedavno preminulom dr. Željku Mardešiću, diplomiranom pravniku, i profesoru sociologije religije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Splitu. Povod zborniku bila je dodjela počasnog doktorata humanističkih znanosti Splitskog sveučilišta dr. Mardešiću. Dr. Mardešić je bio i plodan pisac. Objavio je šest knjiga, 138 znanstvenih studija i članaka te 262 naslova objavljena u dnevnom tisku i raznim mjesečnicima.

Zbornik *Dijalogom do mira*, u čast dr. Mardešiću, zbir je tekstova više od četrdeset autora na temu dijaloga. To je pokušaj Franjevačkog instituta za kulturu mira da na taj način zahvali svome dugogodišnjem suradniku, neumornom zagovaratelju dijaloga.

Tanja Rudež, Vladimir Muljević, Tomislav Petković, Vladimir Paar i Darko Androić

NIKOLA TESLA ISTRAŽIVAČ, IZUMITELJ, GENIJ

Školska knjiga, Zagreb 2006., 127 stranica.

Nikola Tesla je rođen 10. srpnja 1856. u Smiljanu kraj Gospića u duhovnom okruženju, u obitelji pravoslavnoga svećenika. Ponosio se svojom hrvatskom domovinom. Već je kao dijete otkrio elektricitet.

U "Godini Nikole Tesle", kada se obilježava 150. godišnjica njegova rođenja, ovo je druga knjiga posvećena našem velikanu. Knjigu "Tesla - čovjek koji je izumio dvadeseto stoljeće" Britanca dr. Rober Lomasa prevela je Alma Keser-Brozović a tiskao zagrebački nakladnik V.B.Z. (2006.).

U knjizi "Nikola Tesla - istraživač, izumitelj, genij" (ŠK, 2006.) o djetinjstvu i školovanju, patentima i izumima te vrhuncima Teslina djelovanja u SAD-u piše Vladimir Muljević.

Tesline izume u fizici i njegove inženjerske intuicije predstavio je Tomislav Petković. O vizijama, životu i postignućima piše Darko Androić, o Nikoli Tesli u fizici akademik Vladimir Paar a Tanja Rudež o životu Tesle vizionara, o čovjeku koji se zavjetovao da će pokoriti Niagarine slapove i o njegovom prijateljstvu s Ivanom Meštrovićem, genijalnim hrvatskim kiparom.

Pripremila: **Matija Maša Vekić**

"KAJ SU JELI NAŠI STARI" U VRBOVCU

Posljednji vikend u kolovozu održana je u Vrbovcu 26. turističko-kulinarska manifestacija "Kaj su jeli naši stari". Ovu izuzetno uspješnu i odlično posječenu priredbu otvorio je potpredsjednik hrvatske Vlade Damir Polančec. Uz brojne izvođače iz zemlje i inozemstva glavnu riječ na ovoj kulinaskoj fešti imaju dakako vrijedne žene vrbovečkog kraja koje su pripremile bezbroj gastronomskih specijaliteta spravljenih po tradicionalnim i već pomalo zaboravljenim receptima.

OBNOVA OLTARA DOMOVINE

Zagrebački gradonačelnik Milan Bandić i kipar Kuzma Kovačić obišli su 22. kolovoza Oltar domovine na Medvedgradu koji se obnavlja. "Vratit ćemo dostojanstvo koje ovo mjesto zaslužuje", rekao je gradonačelnik i najavio da će se o kraja godine izraditi i trogodišnji plan uređenja cjelokupnog Medvedgrada. Za obnovu Oltara domovine utrošit će se 900 tisuća kuna, od čega najskuplji dio čine stakleni elementi koji se izrađuju u Češkoj.

ŠPANCIRFEST U VARAŽDINU

Od 25. kolovoza do 3. rujna održan je u Varaždinu osmi po redu "Špancirfest" festival uličnih šetača. Luda zabava u središtu Varaždina koju iz godine u godinu posjećuje sve veći broj posjetitelja ugostila je 1 140 izvođača iz 16 zemalja – glumaca, uličnih zabavljača, akrobata, klaunova, performeru, folklorista, poznatih domaćih glazbenika itd. Osim glazbe na nekoliko pozornica, varaždinske su ulice bile pune raznovrsne domaće ugostiteljske ponude.

Najjednostavniji i najpouzdaniji način da redovito osigurate Vaš primjerak MATICE jest — pretplata. To je ujedno i najisplativiji oblik kupnje, jer platite deset, a dobijete svih dvanaest brojeva tijekom godine dana. A pretplatiti se — vrlo je jednostavno: popunite priloženu narudžbenu i uplatite odgovarajući iznos na navedeni račun HMI u Privrednoj banci Zagreb. MATICA će potom uredno stizati na Vašu adresu!

Čitajte MATICU, pretplatite se i preporučite Vaš omiljeni časopis članovima Vaše obitelji i Vašim prijateljima — kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju njezine misije: da bude stalan i čvrst most između domovine i pripadnika hrvatske etničko-kulturne zajednice diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname _____

Adresa / Address _____

Grad / City _____ Država / State _____

Pošt. Broj / Zip Code _____ Tel. _____ Fax. _____

E-mail address _____ Datum / Date _____

Godišnja pretplata / Yearly subscription rate: USA 40 USD, Canada 55 CAD, Australia 55 AUD, New Zealand 40 USD, South Africa 40 USD, South America 40 USD, Europe 25 EUR, RH 100 HRK

MATICA — VAŠ PROZOR U REPUBLIKU HRVATSKU, VAŠ DOMOLJUBNI SPOMENAR!

Izdavač / Publisher: Hrvatska matica iseljenika / Croatian Heritage Foundation, 10000 ZAGREB / Republic of Croatia, Trg Stjepana Radića 3, tel: +385 1 61 15 116, fax: 61 10 933, e-mail: matica@matis.hr, website: www.matis.hr

Slikarica Gina Sinožić
sa štovateljem

Umijeće življenja, umijeće slikanja

Hrabrost, iskrenost i velikodušnost hrvatsko-australske slikarice Gine Sinožić pokazuje ciklus slika pod nazivom *The Passion of Gina*, koji se održava u Rijeci i u čijoj okolici australska nacionalna televizijska kompanija ABC ovih dana snima film o Gininu životu

Izložba slika Gine Sinožić iz Casula, autorice koja se slikarstvom počela baviti u 70. godini života, pod nazivom *The Passion of Gina*, otvorena je 5. rujna 2006. u Državnom arhivu Rijeka. Proslavljena hrvatsko-australska slikarica Gina Sinožić opus je posvetila sjećanju na djetinjstvo, rat, poratnu Rijeku i odlazak iz nje te na život u Australiji. Izložbu je organizirala riječka podružnica Hrvatske matice iseljenika u suradnji s Casula Powerhouse Arts Centre i Liverpool Regional Museum iz Sydneya.

- Slikarstvom sam se počela baviti prije šest godina, a, budući da nisam dovoljno dobro poznavala jezik da bih napisala knjigu, slikom sam svojoj djeci prenijela sve što je obitelj tijekom života prošla. Željela sam da saznaju za svoje korijene, ne zaborave ih i da se sjećaju, rekla je autorica. U nazočnosti brojne publike izložbu je otvorila australaska veleposlanica u Hrvatskoj Anna George, a prisutne su pozdravili ravnateljica Hrvatske matice iseljenika Katarina Fuček te Goran Crnković, ravnatelj Državnog arhiva u Rijeci, a potom voditeljica Matičine riječke podružnice Vanja Pavlovec. Otvorenju izložbe prisustvovao je i riječki gradonačelnik Vojko Obersnel koji je dan prije primio Ginu Sinožić i goste iz Australije.

O slikarstvu Gine Sinožić govorila je Daina Glavočić, kustosa Muzeja moderne i suvremene umjetnosti u Rijeci. - Specifičan slikarski izraz autorice nije naiva onakvom kakvom je shvaćamo iz domaće baštine, nego način govora o događajima, sjećanjima i životu, Ginina

vizualna komunikacija sa svijetom. Autorica izlaže cikluse slika koje su poput stripova, niže kadrove i ilustrira ih tekстом i to je ono što privlači u njezinu slikarstvu, rekla je gđa Glavočić.

Gostovanje izložbe u Rijeci omogućila je australska vlada, a izložba će nakon Hrvatske obići i Australiju. Budući da hrvatsko-australska autorica svojim radom zaokuplja pažnju australske javnosti, tijekom ovih dana u Istri i u Rijeci snimao se film o Gininu životu, koji su omogućili australska nacionalna televizijska kompanija ABC, Australijski filmski odbor, te Casula Powerhouse Arts Centre i Liverpool Regional Museum, a njihov umjetnički direktor Nicholas Tsoutis postavio je izložbu u Rijeci. - Preživjevši rat, bijeg od komunizma, jezične i kulturne

promjene te ekonomske poteškoće preseljenja, Ginina najnovija poteškoća pojavila se 1998., kada je Eugen, njezin muž, obolio od demencije pa je potpuno vezan za kuću i potreban mu je stalni nadzor. Osobni je pakao je razotkriven, pakao kojemu se ona optimistično odupire bez obzira na poteškoće. Zahvaljujem Gini Sinožić na njezinoj hrabrosti, iskrenosti i velikodušnosti. Donošenje ove izvanredne serije slika u Rijeku ostvarenje je snova za Ginu Sinožić. Ova izložba označuje bitno i emocionalno putovanje koje opisuje puni krug. Predstavljanjem *Ginine muke* u Rijeci, ona sada može dijeliti svoju umjetnost, svoje osjećaje, svoje slabosti i strahove sa svojom vlastitom zajednicom u svojem zavičaju, zaključio je Nicholas Tsoutis. ■

Napisala: **Vesna Kukavica**

Snimio: **Darko Plahtan**

ŠKOLA GLAGOLJICE U KORNIĆU NA KRKU

Ljetna škola glagoljice, koju već po petnaesti put organiziraju članovi Katedre Čakavskog sabora Kornić, i ove je godine u kolovozu okupila mnoštvo mladih s čitavog Krka, ali i svih dijelova naše zemlje u ovom slikovitom selu na otoku Krku. Inicijator i voditelj te hvalevrijedne akcije oživljavanja našeg autohtonog nacionalnog pisma jest arhitekt i etnolog Damir Kremenčić, koji je rekao: "Računamo da smo dosad imali više od tisuću polaznika iz Hrvatske, ali i Europe, jer se našim aktivnostima često pridružuju i turisti".

ODRŽANI 5. SUSRETI DJECE HRVATSKIH BRANITELJA

Od 29. kolovoza do 1. rujna na otoku Obonjanu održani su peti po redu športski susreti djece hrvatskih branitelja. Na završnom natjecanju u više športskih disciplina okupilo se 520 djece iz cijele Hrvatske, a kroz izlučna natjecanja prošlo je njih više od 3 700. Pri otvaranju susreta potpredsjednica Vlade Jadranka Kosor, koja je ujedno i pokroviteljica ove priredbe, rekla je: "Dragovoljci Domovinskog rata i dr. Franjo Tuđman najzaslužniji su za samostalnu državu koju danas imamo".

U PARIZU OBJAVLJENA FOTOMONOGRAFIJA O HRVATSKOJ

Ugledni francuski izdavač Vilo iz Pariza objavio je u kolovozu fotomonografiju o Hrvatskoj, u sklopu biblioteke "Mémoires du monde" ("Sjećanja svijeta"), s fotografijama hrvatskog i svjetski poznatog majstora fotografije Ive Pervana. To luksuzno izdanje sadrži više od

MLADI HRVATI IZ CRNE GORE U ZAGREBU

Potkraj kolovoza u zagrebačkom Gradu mladih boravila je skupina od 45-ero djece i pet odraslih članova Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore. Oni su u desetodnevnom programu "Druženje za sjećanje" upoznali Zagreb, Medvednicu i Hrvatsko zagorje te sudjelovali u raznolikom zabavnom i športskom programu. Organizator boravka mladih Hrvata iz Boke kotorske bio je "Vladimir Nazor", Organizacija za odmor djece i mladeži Grada Zagreba, a domaćin Grad Zagreb.

300 prekrasnih Pervanovih fotografija s hrvatskim prirodnim i kulturno-povijesnim naslijeđem, koje su u svijetu još razmjerno nepoznate. Ivo Pervan (Zadvarje 1947.) dobitnik je mnogih međunarodnih nagrada za turističke plakate Hrvatske.

SMOTRA KORDUNSKOG FOLKLORA

U kordunskom selu Cvitović na blagdana sv. Roka 19. kolovoza održani su sedmi po redu folklorni susreti Korduna koje je otvorio gradonačelnik Slunja Ivan Bogović. Na pozornici ispred župne crkve sv. Nikole biskupa nastupilo je šest KUD-ova s Korduna: domaćin "Gra-

ničar" iz Cvitovića, "Sveti Duh" iz Blagaja, Drežnik Grad, "Lađevčani" iz Lađevca, "Cetingradska tamburica" iz Cetingrada i "Izvor" iz Rakovice. Na ovoj smotri kojoj je svrha njegovanje hrvatskog folklora Korduna gostovali su i zagrebački Ličani "Plješivica" te "Lipa" iz Sinca.

POČELA PREDIZBORNA KAMPANJA U BIH

U Bosni i Hercegovini je 1. rujna službeno započela predizborna kampanja za opće izbore koji bi trebali biti održani 1. listopada. Za izbore je ukupno registrirano 2 736 886 glasača, koji bi trebali izabrati članove Predsjedništva, zastupnike u parlamentima i županijama. Analitiča-

MARATON LAĐA NA RIJECI NERETVI

Maraton lađa, koji se 12. kolovoza održao po deveti put zaredom na ruti od Metkovića preko Opuzena do Ploča, okupio je i ove godine na ušću Neretve mnoštvo domaćih i stranih posjetitelja. Gotovo 60 tisuća ljudi navijalo je za 34 ekipe lađara koji pronose slavu neretvanskih gusara i kneza Domagoja. U žestokoj borbi pobijedila je ekipa Rogotina, druga je bila ekipa Zagreba, a treća ekipa iz Vida. Zanimljivo da je u natjecanju sudjelovala i momčad moliških Hrvata iz Italije čiji su se predci upravo iz ovog dijela Dalmacije iselili u 15. st. preko Jadrana na Apeninski poluotok.

ODLIČAN USPJEH NAŠIH MLADIH INFORMATIČARA U MEKSIKU

Ovogodišnja, 18. po redu Informatička olimpijada koja je sredinom kolovoza održana u meksičkoj Meridi, bila je izuzetno uspješna za hrvatske predstavnike. Sva četvorica naših predstavnika osvojila su odličja, Marko Ivanković iz Varaždinskih Toplica i Igor Bonači iz Splita srebrnu, a Tomislav Grbin iz Žrnova na otoku Korčuli i Goran Žužić iz Zagreba brončanu medalju u konkurenciji od šesto natjecatelja iz 82 zemlje. Zanimljivo je da će se zahvaljujući dosadašnjim odličnim rezultatima naših mladih srednjoškolaca, sljedeća Informatička olimpijada održati u Zagrebu.

ri smatraju da će se najzanimljivija utrka voditi za članove Predsjedništva BiH, posebno za hrvatsko i bošnjačko mjesto, gdje su glavni favoriti Božo Ljubić (HDZ 1990) i Ivo Miro Jović (HDZ), odnosno Sulejman Tihić (SDA) i Haris Silajdžić (Stranka za BiH). HDZ u Hrvatskoj javno je podupro koaliciju Hrvatsko zajedništvo, koju čine HDZ 1990 i još četiri manje srodne stranke te njihova kandidata Božu Ljubića.

ODRŽANI 5. SUSRETI DJECE HRVATSKIH BRANITELJA

Od 29. kolovoza do 1. rujna na otoku Obonjanu održani su peti po redu športski susreti djece hrvatskih branitelja. Na završnom natjecanju u više športskih disciplina okupilo se 520 djece iz cijele Hrvatske, a kroz izlučna natjecanja prošlo je njih više od 3 700. Pri otvaranju susreta potpredsjednica Vlade Jadranka Kosor, koja je ujedno i pokroviteljica ove priredbe, rekla je: "Dragovoljci Domovinskog rata i dr. Franjo Tuđman najzaslužniji su za samostalnu državu koju danas imamo".

ZVONKO BUŠIĆ USKORO SLOBODAN

Američko veleposlanstvo u Zagrebu potvrdilo je 12. rujna da je hrvatski emigrant Zvonko Bušić, koji je u Sjedinjenim Državama prije 30 godina osuđen za otmicu zrakoplova, prebačen u deportacijski pritvor američkog ministarstva domovinske sigurnosti gdje će pričekati rješavanje procedure deportacije u Hrvatsku. "Zvonko Bušić je borac za hrvatsku slobodu i jedan od pionira te borbe koji je želio ukazati na neodrživ položaj Hrvatske pod beogradskom hegemonijom, ali njegove metode očito nisu bile u skladu s demokratskim standardima", rekao je Predsjednik Sabora Vladimir Šeks na vijest o skorom puštanju iz zatvora Zvonka Bušića. Šeks je podsjetio da se za Bušićevo oslobađanje zalagao i pokojni predsjednik Franjo Tuđman.

ARGENTINSKO PRIZNANJE "ISTAKNUTI DOSELJENIK" MILI JELIĆU

Argentinsko ministarstvo unutarnjih poslova tradicionalno dodjeljuje priznanje "Imigrante Destacado" (Istaknuti doseljenik) naturaliziranim argentinskim državljanima za doprinos njihovoj novoj domovini Argentini. Od petnaest ovogodišnjih dobitnika priznanja je i Hrvat Mile Jelić koji živi u Argentini od sredine 20. st. a posebno se istakao kao vrsni ekonomist. Svečanost uručenja priznanja održana je 4. rujna u Buenos Airesu na kojoj su bili nazočni predstavnici iseljeničkih udruga, strani diplomati i argentinski dužnosnici.

NEPOZNATA SUDBINA 1.131 NESTALOG

U Zagrebu je 30. kolovoza obilježen međunarodni dan nestalih osoba. Sa skupa održanog u tom povodu na Trgu bana Jelačića poručeno je da Hrvatska i njezine institucije neće odustati od traženja 1 131 osobe nestale tijekom Domovinskog rata sve dok ne bude poznata sudbina svake od njih. Skupu su nazočili Stjepan Mesić, predsjednik RH, Jadranka Kosor, potpredsjednica Vlade, i Milan Bandić, gradonačelnik Grada Zagreba.

Poštovani,

moje ime je Branka Dačević i jedna sam od polaznika seminara "Stvaranje kazališta" u Pučišćama, koji je održan od 22. do 29. lipnja. 2006.

Osjetila sam potrebu da ovim putem zahvalim Hrvatskoj matici iseljenika kao organizatoru i cijeloj ekipi koja je osam dana bila s nama, učila nas, davala nam potporu i omogućila nam da u tom kratkom vremenu steknemo pristojno znanje koje ćemo moći primijeniti u svojim HKUD-ovima.

Gospođa Nives Antoljak izvršna je organizatorica (sve je funkcioniralo kao švicarski sat) i meni osobno mnogo je značila njezina potpora tijekom mog boravka u Pučišćama. Gospođa redateljica Nina Kleflin oduševila me je svojim entuzijazmom i energijom koju je unijela u predavanja i probe. Gospođa Vesna Kukavica izvršna je predavačica i mogla bih je satima slušati.

Uživala sam u razgovorima s njom. Mislim da bi njezinu knjgu "Iseljenički horizonti" trebali imati svi HKUD-ovi.

Gospođica Dženita Imamović upoznala nas je s nekim tajnama glumačkog zanata, i to se pokazalo veoma bitnim pri izvođenju drame.

Da skratim, velika HVALA njima, velika HVALA Matici, i samo tako nastavite. Vjerujte, to mnogo, mnogo znači svima nama koji smo izvan Hrvatske.

Lijep pozdrav

Branka Dačević, HKPD "Jelačić" Petrovaradin

Senores....

Quien les escribe Graciela Antonnet Gonzales Nonalaya y en la actualidad vivo en Milan Italia mi nacionalidad peruana italiana. El motivo por el cual me permito escribirles es pues necesito ayuda a buscar una persona de nacionalidad Croata se llama SARIC MARABOTTO IVAN LUCO o Maraboto, en realidad de sta persona sabes muy poco pues 12 anos atras aproximadamente se perdio el poco contacto que se tenia. Esta persona SARIC MARABOTTO IVAN LUCO seria el padre de mi cunado IVAN SARIC CALDAS una persona que para mi es como un hermano pues lo conozco desde cuando el tenia 15 anos es decir 13 anos pues yo creci con el. Por motivos familiares toda mi familia emigro en Italia y el se caso con mi hermana y viajo tambien. Esta persona la ultima vez que se vieron vivia en Tumbes un departamento del norte Peruano. Por favor ya son meses que busco informacion sin ningun resultado, me preguntaba si ustedes me podian dar una mano, pues tal vez los croatos en Peru tienen un circulo como casi siempre se encuentra en cada pais las personas emigrantes.

Si me pueden dar alguna informacion para encontrar a esta persona. Les agradezco anticipadamente y disculpen si disturbe.... gracias

ANTONNET GONZALES, VIA CAPPUCINI 7 CERRO MAGGIORE MILANO ITALIA CAP 20023, 0039 - 3334985586

PRODAJE SE

POREČ, 250 metara od mora i plaže, prodajemo novi luksuzni, kompletno opremljeni restoran sa vlastitom terasom i parkiralištem, instaliranim klima uređajima, centralnim grijanjem, usisom i odsisom sale i kuhinje restorana. U sali ima 50 sjedećih mjesta, na terasi 150. Pogledati na web stranici: **www.tex-immobilie.com** ili nazvati **00385 98 257 133**

Nevjerojatan životni put mlade športašice

Sredinom kolovoza hrvatsku je športsku javnost posebno obradovala vijest o iznimnom uspjehu jedne naše mlade atletičarke. Naime sedamnaestogodišnjakinja Danijela Grgić postala je u Pekingu svjetska juniorska prvakinja u utrci na 400 m. Važnost tom rezultatu daje i činjenica da je pritom srušen 32 godine stari hrvatski rekord jedne od legendi hrvatske atletike Jelice Pavličić. Kad se uzme u obzir da naša atletika kronično tavori u prosječnosti (iznimke kao Blanka Vlašić potvrđuju pravilo), ne začuđuje da je pothvat mlade športašice dočekan s posebnim oduševljenjem. Međutim, da se iza športskih rezultata krije fascinantni životni put jedne mlade osobe, saznali smo iz novina (*Jutarnji list*, 20. kolovoza 2006.).

Naime, Danijela je prognaničko dijete. Kad je početkom dvadesetih rat svom silinom zahvatio Bosnu, Danijelini roditelji Ivo i Zorica, kako bi sačuvali živu glavu, bježe s nekoliko putnih torbi pred srpskim agresorima iz rodnog Kotor Varoša zajedno sa svojim dvjema kćerkicama, tada trogodišnjom Danijelom i nešto starijom Ivanom. Izbjeglički je put Grgiće vodio k bratu u Basel u Švicarskoj. U tuđini započinju novi život uz velika odricanja. U Baselu Danijela kreće u školu, pohađa i hrvatsku dopunsku nastavu te odlazi na vjeronauk u Hrvatsku katoličku misiju. Nakon isteka izbjegličkoga statusa od šest godina prisiljeni su napustiti Švicarsku te se vraćaju u Hrvatsku. Prvotno odlaze u Sunju k Danijelinima djedu i baki koji su kao izbjeglice ondje živjeli. U Sunji Danijela pohađa četvrti razred. Ubrzo zatim kupuju zemljište u Srmcu kraj Samobora

Mentalno je jača od svih u svojoj dobnoj kategoriji, a to je vjerojatno posljedica njezine životne priče

te započinju gradnju kuće. Danijela ponovno mijenja boravište, seli se u Strmec i kreće u osnovnu školu u Sv. Nedelji. Tamo njene atletske sposobnosti pobuđuju pozornost te je profesorica upućuje u Atletski klub Mladost u Zagreb. U samo četiri godine intenzivnog bavljenja atletikom s trenerom Mladenom Katalinićem postala je najbolja na svijetu u svojoj dobnoj kate-

goriji. Pritom valja imati na umu da je pretekla predstavnice najbogatijih svjetskih atletskih škola koje u razvoj svojih športaša ulaže nemjerljivo više od Hrvatske.

“Kada je sve ovo počelo početkom devedesetih, nismo niti sanjali o ovome danas, jer smo morali pobjeći u Švicarsku, a opet, kad smo se vratili u Hrvatsku i doselili se u Strmec, htjeli smo samo početi normalno živjeti”, kaže otac Ivo. Majka Zorica je u početku također mislila da će Danijela odrasti kao svi njezini vršnjaci.

“Kada je počela ići na natjecanja, uvidjeli smo da će biti ozbiljno, pa nam nije preostalo ništa već joj pružiti punu potporu, iako mi je katkad bude žal jer se silno muči i trenira uz mnogo odricanja”, kaže mama Zorica.

Stručnjaci kažu da Danijelino trčanje karakteriziraju velika borbenost i pamet. Mentalno je jača od svih u svojoj dobnoj kategoriji, a to je vjerojatno posljedica njezine životne priče. Nevolje koje je okusila u najranijemu djetinjstvu nametale su joj brzo odrastanje.

“Ne sjećam se ratnih zbivanja. Samo šatora i zvukova helikoptera. I dandanas se bojim helikoptera. Osjećam nelagodu kada ih čujem i vidim, uplašim se”, izjavila je jedanput Danijela.

Mladoj nadi hrvatske atletike poželimo ponajprije da ima

“normalan život”, kako bi to rekli njeni roditelji, a onda će se ona već sama pobrinuti da ostvari športsku karijeru. ■

Danijela tijekom izbjeglištva u Švicarskoj

Hrvatima nikad dovoljno nogometa

„Iseljenici su putem športske djelatnosti okupljali mladež simbolizirajući pripadnost svojoj domovini, još od sokolskih društava koja su redovno imala i nogometne sekcije, sve do danas – kaže Pavlović

Nedavno je u njemačkom Essenu osnovano Europsko vijeće udruga nogometnih klubova Hrvata. O tome i o svemu što je vezano za suradnju iseljeničkih nogometnih udruga i klubova, i međusobno i s Hrvatskim nogometnim savezom, govori Ante Pavlović, dugogodišnji glavni tajnik, danas savjetnik u HNS-u, te osnivač i najuporniji promicatelj organi-

Napisala: **Ksenija Erceg**

zirane suradnje s hrvatskim nogometnim klubovima u svijetu.

Koliko su trajale pripreme za utemeljenje Europskoga vijeća udruga nogometnih klubova Hrvata?

— Otprilike godinu dana, i to samo kao završetak osnivanja udruga u pojedinim zemljama. A taj je proces trajao više godina i još ga treba dograđivati, posebno u povezivanju klubova i zemalja koje ne ispunjavaju uvjete za osnivanje svojih udruga, nego svoja prava iz natjecanja

mogu ostvariti s udrugama susjednih zemalja, npr. Norveška s Švedskom ili Belgija s Francuskom.

Osnivanje EV-a nužno je zbog razvojnih i organizacijskih razloga, primjerice mogućnosti da iduće godine na Prvenstvu svijeta u Zagrebu možemo utemeljiti i Svjetsko vijeće udruga nogometnih klubova Hrvata.

S kojim je temeljnim ciljem osnovano Vijeće i koje su mu djelatnosti u ovlasti?

— Temeljni je cilj međusobno povezivanje udruga kako bi programe svojih djelatnosti mogle iskazati u Europi i svijetu.

NOVA PRVENSTVA I SUSRETI

Vijeće ima brojne ovlasti, a spomenut ću samo neke: odlučivanje kojoj će se udruzi povjeriti organizacija Prvenstva Europe, imenovanje predstavnika u Svjetsko vijeće udruga nogometnih klubova Hrvata, suradnja s HNS-om i s institucijama i organizacijama u Hrvatskoj zaduženima za suradnju s Hrvatima izvan domovine itd. **Početak srpnja već je održano i prvo Prvenstvo Europe u Njemačkoj, s kakvim odazivom i rezultatima?**

— Prvo prvenstvo Europe povjereno je zajednici Hrvatskih nogometnih klubova u SR Njemačkoj, a ona je domaćinstvo povjerila NK *Crotiji* u Essenu. Sudjelovali su *Croatia Berlin*, *Croatia Hamburg*, *Croatia Essen*, *Velebit Goeteborg*, *Croatia Villefranche* (Francuska), *Čelik Beč*, *Hrvatski dom Linc*, *Dinamo Mohlin* (Švicarska). Natjecanje je u svemu uspješlo. Na Prvenstvu svijeta nastupit će *Čelik*, *Hrvatski dom* i *Croatia* iz Essena. Iduće Prvenstvo Europe je 2008. u Goteborgu, a domaćin je NK *Velebit*. Kvalifikacije za odlazak u Švedsku održat će se dogodine. Proteći će u novom ozračju jer je Prvenstvo Europe ušlo u sustav naših aktivnosti i svi će željeti ostvariti pravo sudjelovanja.

Najavljeno je i skorašnje Prvenstvo Europe hrvatskih nacionalnih manjina?

— Na zajedničkom sastanku u HNS-u dogovoreno je da će se Prvenstvo održati potkraj studenoga 2006. u hrvatskome priobalju. Nastupit će reprezenta-

cije igrača Hrvata jer su u većini zemalja momčadi u natjecanjima sastavljene od igrača više nacionalnosti. Očekuje se dolazak Hrvata iz Austrije, Crne Gore, Italije, Kosova, Mađarske, Makedonije, Rumunjske, Slovačke, Slovenije i Vojvodine. Sve organiziramo u suradnji s Ministarstvom vanjskih poslova i europskih integracija, Odjelom za iseljništvo i nacionalne manjine.

NAJBOLJE VRAĆAMO U HRVATSKU!

A na Prvenstvu svijeta koje se 2007. održava u Zagrebu, uz tri momčadi iz Europe, po jednu iz SAD-a, Kanade, Australije i Novog Zelanda i Južne Amerike, nastupit će i momčad hrvatske nacionalne manjine koja pobijedi na spomenutom prvenstvu. Dakle, nogometu među Hrvatima nikad kraja. To se pokazalo i na Hrvatskim svjetskim igrama u Zadru. Polovica sudionika bili su nogometaši! Čestitke Hrvatskomu svjetskom kongresu i svima koji su pomogli u organizaciji. Potvrdila se velika uloga športa u povezivanju hrvatske mladeži iz cijeloga svijeta.

Što HNS čini da bi privukao veći broj mladih darovitih nogometaša iz iseljništva u hrvatsku reprezentaciju?

— Već smo postigli da u svim hrvatskim nogometnim reprezentacijama od najmlađih do "A" igraju igrači rođeni izvan domovine. Želimo da što veći broj nadarenih igrača dođe u Hrvatsku i igra za naše klubove i reprezentaciju, ali to nije lako postići. Treba znati da su to igrači nacionalnih saveza klubova gdje igraju i da svi žele uspjeh svojemu nacionalnom nogometu. U programe udruga naših klubova uvrštena je novost - organiziranje nastupa reprezentacija mladih igrača. To želimo sustavno razvijati, kao

i organizaciju kampova i drugih oblika stručne suradnje. Pogoduje nam i nova odluka FIFA-e da mladi igrači mogu nastupati za druge nacionalne saveze, iako su već za jedan igrali.

Koliki je udio postignuća nogometnih klubova u cjelokupnom vrednovanju uspjeha Hrvata u iseljništvu?

— Hrvatski sui nogometni klubovi osnivani doslovno svuda gdje žive Hrvati; znatno su pridonijeli razvoju nogometa u pojedinim zemljama, a neki su dostigli visoku kvalitetu i najbolje športske rezultate.

BRAVO ZA NK METROS CROATIA IZ TORONTA!

Kada bi danas tko pokušao procijeniti najveći uspjeh Hrvata izvan domovine u posljednjih 100 godina, bio bi to uspjeh NK *Metros-Croatia* Toronto, koji je godine 1976. pobijedio u prvenstvu profesionalne Sjevernoameričke lige. Prvi put je neki kanadski klub osvojio takvo prvenstvo, a u isto vrijeme je Toronto nakon 14 godina donio naslov u natjecanju liga koje se organiziraju u više športskih grana. *Croatia* Melbourne i *Croatia* Sydney postali su institucije u australskom nogometu, zaslužuju posebno mjesto u cjelokupnom vrednovanju uspjeha Hrvata. U reprezentaciji Australije igrao je velik broj igrača Hrvata. Veliki je doprinos igrača rođenih izvan domovine u uspjesima "A" reprezentacije koja je triput zaredom sudjelovala na Svjetskom prvenstvu, što mnogima nije uspjelo. Jedinstveni dres hrvatske šahovnice došao je u domove milijarde ljudi širom svijeta. To je za promidžbu Hrvatske bilo izuzetno značajno. Više ste puta izjavljivali da su uz hrvatske katoličke misije upravo nogometni klubovi u iseljništvu najzaslužniji

za očuvanje hrvatskog identiteta izvan matične domovine?

— Crkva je bila prva u okupljanju velikoga broja Hrvata i imala je višestruku ulogu u zaštiti hrvatskih nacionalnih interesa. Katoličke su misije podjednako pomagale rad i klubova u iseljništvu i klubova nacionalnih manjina. Osnivanje hrvatskih klubova izraslo je u masovan i uspješan pokret. Tako su hrvatski nogometni klubovi u ostvarenju ovih ciljeva (bili) na drugom mjestu i brojem svojih članova i gledatelja, i raznovrsnim aktivnostima i natjecateljskim uspjesima.

SRCE ZA HRVATSKU

Može li se suradnja HNS-a s iseljeničkim nogometnim klubovima podvesti pod geslo što ga je u povodu 20 godina rada HNS-a Australije izgovorio njegov doživotni počasni predsjednik Mirko Furjančić "Hrvatska u srcu, srce u Hrvatskoj"?

— To je istina koja sve kaže. Iz domovine se čula jeka: Hrvatska u srcu i s vama koji je sanjate i za nju se skrbite! To posebno vrijedi za ona, olovna vremena kad su klubovi protiv sebe imali i jugokonzulate, a često i aktualnu vlast jer su kao etnički klubovi isticali nacionalna obilježja i opredjeljenja. Cjelokupno djelovanje hrvatskih klubova podjednako je bilo i protiv procesa asimilacije i protiv politike koju su provodile jugoslavenske vlasti. Jugokonzulati su podržavali nogometne klubove koje su osnivali velikosrbi i unitaristi, a istodobno su hrvatski klubovi proglašavani neprijateljskima zbog promicanja hrvatskih interesa. Unatoč svemu, rezultati suradnje bili su dobri, a u samostalnoj Hrvatskoj bit će još bolji. Vjerujete li da će Hrvatska s Mađarskom biti domaćin Europskog prvenstva u nogometu 2012. godine i mogu li i naši isljenici pomoći u lobiranju?

— Prvom eliminacijom koju je izvršila UEFA na Malti izuzetno smo zadovoljni. Otpali su neki s velikim ambicijama, a Hrvatska je po broju glasova ostvarila drugo mjesto. Radujemo se jednoglasnoj potpori zastupnika u Saboru RH i hrvatske Vlade. Premijer dr. Ivo Sanader izuzetno je angažiran u promidžbi za našu kandidaturu. Pomažu i iseljenici. Svi znamo što bi za Hrvatsku značilo dobiti to prvenstvo, zato se s partnerima iz Mađarske zdušno borimo i vjerujemo u uspjeh. ■

“Jedinstveni dres hrvatske šahovnice došao je u domove milijarde ljudi širom svijeta

OSNOVANA ZAJEDNICA BAČKIH HRVATA U REPUBLICI HRVATSKOJ

U ponedjeljak 4. rujna u velikoj županijskoj vijećnici u Vinkovcima osnovana je ZAJEDNICA BAČKIH HRVATA U REPUBLICI HRVATSKOJ. Na osnivačkoj skupštini bili su prisutni brojni bački Hrvati koji sada žive diljem Hrvatske. Razlog njihova okupljanja jest da se međusobno bolje povežu, njegujući svoj kulturni identitet, ali i da pomognu, putem različitih projekata, svojim prijateljima, rođacima i sunarodnjacima koji žive u Bačkoj u Vojvodini.

Za predsjednika Zajednice izabran je Zdenko Bundić, za dopredsjednika Bela Stantić, dok je tajnik Jozo Mihaljev. Predsjednik nadzornog odbora je Ivan Vinkov. Kao gosti na skupštini bili su nazočni izaslanik vukovarsko-srijemskog župana Igor Banovac i voditelj vukovarske podružnice HMI-a Silvio Jergović. Prema izjavi predsjednika Zdenka Bundića, prvi zadatak zajednice, osim predstavljanja javnosti, jest prikuplja-

nje podataka i izradba baze podataka o Hrvatima podrijetlom iz Bačke koji sada žive u Hrvatskoj ili su u iseljništvu. Uz to, zajednica planira aktivno sudjelovati u rješavanju brojnih problema s kojima se susreću u Hrvatskoj, ali i aktivno pomagati Hrvatima u Bačkoj oko osnivanja hrvatskih udruga, te hrvatskih knjižnica i čitaonica. Zbog toga je zajednica osnovana u Vinkovcima kako bi bila blizu

Bačke da bi što aktivnije mogla povezivati Hrvate s obiju strana granice.

Na kraju valja napomenuti kako je, uviđajući važnost i potrebu boljeg povezivanja Hrvata s obiju strana granice, zajednici punu potporu pružila Vukovarsko-srijemska županija sa županom Božom Galićem na čelu, kao i vukovarski ured HMI-a.

Silvio Jergović

Marketing i promocija Hrvatske matice iseljenika

Budite poduzetni!

Oglašavajte na web portalu
Hrvatske matice iseljenika!

www.matis.hr

- Više od 800 000 klikova mjesečno iz Hrvatske i cijelog svijeta izvrstan su izbor za oglašavanje na našem webportalu!
- Web stranice HMI čitaju se diljem svijeta, dostupne su na tri jezika (hrvatski, engleski, španjolski) i bilježe stalan porast posjećenosti.
- Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja: BANERI SPONZORIRANI ČLANAK SPONZORIRANJE RUBRIKE.
- Hrvatska matica iseljenika vam nudi mogućnost iznajmljivanja svoje multimedijalne dvorane, u samom središtu grada, na izvršnoj lokaciji.

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA | Odjel za marketing i promociju | Voditeljica odjela: Ivana Rora
tel: (+385 1) 61 15 116 | mob. 099 6115 116 | fax: (+385 1) 61 11 522
Trg Stjepana Radića 3, 10 000 ZAGREB | HRVATSKA / CROATIA | E-mail: marketing@matis.hr

Europsko atletsko prvenstvo održano sredinom kolovoza u Göteborgu bilo je zanimljivo i za nas koji se bavimo hrvatskom dijasporom.

Naime, uz Blanku Vlašić koja je četvrtim mjestom u skoku u vis bila naša najbolja atletičarka, naš najbolji atletičar bio je gradišćanski Hrvat Andraš Haklić.

Taj perspektivni hrvatski reprezentativac rodom je iz gradišćanskohrvatskog Petrova Sela koje se nalazi u zapadnoj Mađarskoj.

Sjećam se još kako me prije desetak godina nazvao prijatelj Mikloš Kohut, sada načelnik Petrova Sela, a tada mladi hrvatski aktivist, i zamolio me da pomognem tom tada još posve nepoznatom junioru. Rekao je: "Hrvoje, mi ti u selu imamo jednog perspektivnog mladog bacača kladiva. Kako mađarska reprezentacija ima cijeli niz sjajnih mladih bacača kladiva, on se ne može nadati perspektivi u Mađarskoj. Došli smo na ideju da pokušamo s uzimanjem hrvatskoga državljanstva i natjecanjem za hrvatsku reprezentaciju jer znamo da je Hrvatska u toj sportskoj grani deficitarna".

Obradovala me inicijativa mladih gradišćanskih Hrvata te sam odmah taj vrlo zanimljiv prijedlog prenio mjerodavnima u našem Olimpijskom odboru i Atletskom savezu s nakanom da ih povežem s prijateljima iz Petrova Sela. Poslije sam od Kohuta čuo da se uz male komplikacije (kako bi to drukčije u nas prošlo) ipak sve pozitivno riješilo. Naime, Haklića se najprije pozvalo za probu na Atletsko prvenstvo Hrvatske. Mladi Gradišćanac je već prvim hicem oborio hrvatski rekord! Od tada, naravno, više nije bilo dvojbe oko njegova nastupa za Hrvatsku.

Nakon kriza i zdravstvenih problema koji su pratili mladoga sportaša minulih godina, na ovom Europskom prvenstvu on je konačno doživio pravi uspjeh i satisfakciju. Sad se može reći da je Haklićeva odluka o nastupu za Hrvatsku bila

Gradišćanski Hrvat naš najbolji atletičar

Mladi Gradišćanac je već prvim hicem oborio hrvatski rekord! Od tada, naravno, više nije bilo dvojbe oko njegova nastupa za Hrvatsku

Haklićevo rodno Petrovo Selo
u zapadnoj Mađarskoj

ispravna. Ostaju-
ći u Mađarskoj,
vjerojatno nikad

ne bi imao šansu izbiti u prvu postavu i natjecati se na velikim priredbama. Još na nešto želim upozoriti. Oni upućeniji u naša športska događanja primijetit će da prezime našega športaša, koji je po majci i ocu Hrvat, pišem u hrvatskom obliku, dakle, Haklić, a ne kako to naši mediji čine, Haklits, koje je mađarski oblik pisanja toga hrvatskog prezimena. Zbog toga u govornim medijima obično čujemo prezime izgovoreno kao Haklic. Da je takvo pisanje i izgovaranje zbunilo i same novinare, pokazuje i činjenica da smo u jednim našim dnevnim novinama mogli

pročitati da je naš bacač kladiva po majci Hrvat. Valja pretpostaviti da je nehr-
vatski oblik prezimena naveo športskog novinara na zaključak da mu prezime nije hrvatsko pa prema tome nije ni otac. Ovakvi naši nesporednosti, zasigurno, ne zabrinjavaju mladog Gradišćanca. "Zadovoljan sam što sam napokon izbio finale. Ovo je novi početak za mene. Sljedeće godine je Svjetsko prvenstvo, zatim Olimpijske igre i vjerujem da će biti još finala. Poseban je osjećaj biti među najboljima. Želim ponovno biti u takvoj konkurenciji", izjavio je nakon natjecanja Haklić. Naša športska javnost ne sumnja u buduće vrhunske rezultate toga sjajnog bacača kladiva. ■

Napisao: **Hrvoje Salopek**

QUO VADIS, HRVATSKI NOGOMETU?

Na pitanje kuda ide naš nogomet, odgovor je vrlo jednostavan. Dobrim putem ako se klubovi vrte iskonskim vrijednostima, a to je oslonac na rad s mladima

Kuda ide hrvatski nogomet? Pitanje koje si ljubitelji najvažnije sporedne stvari na svijetu u Hrvatskoj i dijaspori postavljaju nakon Svjetskoga prvenstva u Njemačkoj i na početku 16. Hrvatskog nogometnog prvenstva, prvenstva koje je počelo 29. srpnja utakmicama prvog kola i koje se već dobro rasplamsalo. Među znalcima našeg nogometa postoji i stanovita zabrinutost. Smjena generacija kako u našoj reprezentaciji, tako i u klubovima stvara stanovitu nesigurnost kada je u pitanju budućnost našeg nogometa.

Reprezentacija Hrvatske pod vodstvom novog izbornika Slavena Bilića pobjedom nad Italijom 2:0 u Livornu ulila je dosta optimizma, pa stoga možemo očekivati mudre, stručne i hrabre poteze prije starta u kvalifikacijske borbe za Europsko prvenstvo 2008. godine. Što se pak domaćega prvenstva tiče tu smo svjedoci silne želje svih klubova sudionika da našoj publici pruže kudikamo bolji nogomet nego lani. U LIGI 12 u kojoj bi trebalo biti više kandidata za prvaka, veće izjednačenosti klubova, bolji posjet utakmicama na našim stadionima u Zagrebu, Splitu, Rijeci, Osijeku, Varaždinu, Vinkovcima, Puli, Šibeniku, Koprivnici, Velikoj i Čakovcu i, razumljivo, većoj kvaliteti prvenstva.

Prvih pet kola su, kao i dosad, na početku izbacila dva favorita - Dinamo i Hajduk, dva najstarija i najbolja hrvatska kluba, koji su i najodgovornija za bolju kvalitetu igre. Stara je istina: ako su Dinamo i Hajduk jaki, raste zanimanje za prvenstvene borbe i kod ostalih klubova i njihovih gledatelja. Ne samo tada kada u svojim sredinama primaju u goste modre i bijele, nego i kada igraju s ostalim protivnicima. A da bi tako bilo, ti klubovi moraju podići razinu kvalitete. Moraju se pojačati dobrim nogometašima čiji nastupi privlače i jamče da će prvenstvo biti bolje i zanimljivije. Dosta je igrača otišlo iz Hrvatske u strane klubove.

Šesnaesto prvenstvo Hrvatske 5 klubova počelo je s novim trenerima: Zoran Vulić (Hajduk), Ante Čačić (Kamen Ingrad), Branko Tucak (Pula), Ivan Matković (Cibalia), Miroslav Blažević (Zagreb), no Tucak je nakon četvrtoga kola podnio ostavku.

Sve naše prvoligaške momčadi dobile su po nekoliko novih igrača, neke starije, neke mlađe.

Iz Dinama su otišli Ivan Bošnjak u belgijski Gent, Dario Zahora u slovenski Koper, Vedran Ješe u švicarski Thun, Patrice Kwedi u Šibenik, Silvio Cavrić u Pulu, Miroslav Šarić u

Kamen Ingrad, Marko Janjetović i Mario Grgurović posuđeni su Međimurju.

Hajduk su napustili Stipe Pletikosa u Šahtar, Danijel Hrmann u Varteks, Zvonimir Deranja u Libourne, Ante Rožić u Cibaliu, Jerneić u Pulu, Grgić u Zagreb, Cimirotić u Domžale, Mario Grgurović u Dinamo.

Rijeka je ostala bez Davora Vugrineca, Novaković je otišao u Tomsk, Fredi Bobić je završio karijeru, Krešimir Brkić otišao

Niko Kranjčar

Napisao: **Fredi Kramer**

Luka Modrić

je u Kamen Ingrad, Ivančić u Kinu, Budicin u Pulu.

Može se reći da je hrvatsko nogometno prvenstvo nakon pet jesenskih kola dobro krenulo. Momčadi su dobro pripremljene i možemo biti zadovoljni angažmanom klubova koji su zaista u novo prvenstvo ušli s velikim entuzijazmom. Takav pristup prepoznali su i gledatelji koji u većemu broju nego lani dolaze na utakmice. Popravila se i kvaliteta trenera. U prvoligaškim klubovima rade dobri stručnjaci, što je i najbolje jamstvo da ćemo gledati dobar nogomet. Posebno su Hajduk i Zagreb dobili vrsne trenere u Zoranu Vuliću i Miroslavu Blaževiću čiji se rad već jako osjeća. Oni rade s mladima i tako podižu vrijednost pojedinaca i momčadi.

Na pitanje kuda ide naš nogomet, odgovor je vrlo jednostavan. Dobrim putem ako se klubovi vrate iskonskim

vrijednostima, a to je oslonac na rad s mladima. I prije su naši klubovi dobivali pojačanja, ali su se ona morala uklopiti u kolektiv u koji su kao izvanserijski igrači došli u te, nove sredine. No kostur svake momčadi moraju činiti nogometaši odgojeni u vlastitim juniorskim sastavima. Primjeri iz naše bogate nogometne prakse to najbolje potvrđuju. Spomenut ću zato samo dva naša najpopularnija i najtrofejnija kluba – Dinamo i Hajduk, iako to vrijedi i za ostale klubove, Varteks, Rijeku, Osijek i ostale, čije su sredine dale prave nogometne velemajestore.

Svoje najveće uspjehe minulih su desetljeća Dinamo i Hajduk postizali samo tada kada su najbolje igrače dobivali iz vlastitih juniora. Martin Bukovy, Branko Horvatek i Đalma Marković u Dinamu, Luka Kaliterna i Tomislav Ivić u Hajduku ostavili su neizbrisiv trag. Modri će iduće godine obilježiti 40. obljetnicu od osvajanja svojega i hrvatskoga najvećeg klupskog uspjeha – Kupa velsajamskih gradova (danas Kupa UEFA). U tom su slavlj u godine 1967. sudjelovali bivši juniori Dinama, nogometaši iz hrvatskih klubova i Denijal Pirić koji je došao iz Živinica kraj Tuzle po preporuci trenera Vlatka Konjevoda, iz sredine koja je gravitirala Zagrebu. Vratar Zlatko Škorić stigao je iz nižerazrednoga zagrebačkog kluba Elektrostroja, Branko Gračanin iz Trešnjevke, Marijan Brnčić iz Rijeke, Rudi Belin je počeo u zagrebačkom Jedinstvu i vrlo brzo se uključio u juniorski sastav Dinama, Mladen Ramljak bio je junior Dinama, Filip Blašković je kao mladić od 18 godina došao iz Slavenskog Broda, Marijan Čerček bio je junior Dinama, Denijal Pirić iz Živinica, Slaven Zambata kao devetnaestogodišnjak stigao je iz Sinja, Josip Gučmirtl iz Osijeka i Krasnodar Rora iz Šibenika, kada je također imao 19 godina.

I Hajduk je svoje najveće pobjede i naslove osvajao samo tada kada su glavnu riječ vodili domaći igrači. Podsjetit ću na briljantnu generaciju Jurice Jerkovića, Ivice Šurjaka, Ike Buljana, Dražena Mužinića, Slaviše Žungula, Luke Peruzovića, Vedrana Rožića i Vilsona Džonija. U takvoj su sredini dobrodošli Dragan Holcer i Brane Oblak, koji su se znali uklopiti u hajdučku igru i atmosferu temperamentnih Splitsana. Zato, bez obzira na to što će netko reći da su danas nastupila druga vremena grubog poslovnog profesionalizma, izlaz treba uvijek tražiti isključivo u radu s mladima, u odgoju vlastitoga kadra. Samo tako ćemo ići naprijed i na taj način možemo jedino sačuvati ugled hrvatskog nogometa, što ne znači da po potrebi neće dobro doći neki kvalitetni igrač sa strane, ali oni se moraju podrediti interesu nove sredine, kako su to svojedobno činili Ilijas Pašić, Tomislav Knez, Muhamed Mujić, Lav Mantula, Dionizije Dvornić, Brane Oblak, Dragan Holcer i konačno slavni Zagrepčanin Bernard Vukas, koji je postao najveći igrač Hajduka svih vremena, a u Split je stigao daleke, 1947. godine.

Na kraju prvenstva sezone 2006./07. iz prve HNL izravno će ispasti dvanaestoplasirani klub, a umjeto njega ulazi pobjednik Druge HNL. Jedanaestoplasirani klub u Prvoj HNL igrat će kvalifikacijske utakmice po dvostrukom kup-sustavu s drugoplasiranim klubom Druge HNL za ostanak u Prvoj HNL. Domaćin prve kvalifikacijske utakmice odredit će se ždrijebom. ■

FILIPOVIĆU GRAND PRIX U ULTIMATE FIGHTU

Majstor borilačkih vještina Mirko Filipović osvojio je naslov pobjednika Prideova Grand Prix turnira u *ultimate fightu*, koji se održao u Tokiju. Filipović je u finalu tehničkim nokautom u prvoj rundi svladao Amerikanca Joshua Barnetta i točno na svoj 32. rođendan ispunio životni i športski san o naslovu najvećeg u športu kojim se bavi. Mirko je u završnici turnira apsolutno dominirao i suvereno došao do pobjeda, najprije u polufinalnom meču s Brazilcem Wanderleijem Silvom, kojeg je baš kao i Barnetta u finalu, svladao nokautom već u prvoj rundi. Bila je ovo treća Filipovićeve pobjeda protiv Barnetta, koji je u polufinalu odlukom sudaca svladao Brazilca Antonia Nogueiru "Minotaura".

ljenoga trenera Irfana Smailagića osvojila je naslov europskoga prvaka. U finalu EP-a u Tallinnu u Estoniji naši su kadeti uvjerljivo slavili protiv Danske s 30:24. Još jedna fantastična vijest stigla je iz svijeta rukometa. Hrvatska je dobila domaćinstvo muškoga Svjetskog rukometnog prvenstva 2009. U konkurenciji Češke, Grčke i Rumunjske, Hrvatska je dobila organizaciju prvenstva koje će nakon uspješnih organizacija Europskog prvenstva za muškarce 2000. i Svjetskog prvenstva za žene 2003., zasigurno, biti najveći rukometni događaj u hrvatskoj športskoj povijesti.

VATERPOLISTI RAZOČARALI NA EP-U

Hrvatski vaterpolisti zauzeli su tek 7. mjesto na Europskome prvenstvu, kojem je domaćin bio Beograd. Iako su vodstvo i stručni stožer reprezentacije s optimizmom prije početka prvenstva najavljivali borbu za odličja, odnosno najrealniju brončanu medalju, naši su odigrali neshvatljivo loše te na kraju bili tek sedmi u Europi. Iako nitko od vaterpolista nije očekivao da ponove uspjeh iz 2003., kada su u Kranju, na prošlom EP-u osvojili srebrno odličje, jer su objektivno reprezentacije Srbije i Mađarske u ovome trenutku bolje, ipak je malo tko vjerovao da naši vaterpolisti neće u skupini uspjeti izboriti jedno od prvih triju mjesta. "Barakude" su izgubile protiv Italije i Mađarske, s reprezentacijama Njemačke i Grčke igrane neriješeno, te dobili samo slabu reprezentaciju Slovenije.

ODBOJKAŠI I KOŠARKAŠI ODLIČNI

Hrvatska muška odbojkaška reprezentacija osvojila je srebrnu medalju u vrlo jakoj Europskoj ligi, a bolja od nje bila je samo reprezentacija Nizozemske koja je do pobjede stigla s 14 pobjeda i bez poraza, dok je naša reprezentacija tijekom čitavog natjecanja pokazala dobru igru, te upisala devet pobjeda i pet poraza. Hrvatska muška košarkaška reprezentacija izborila je nastup na Europskome prvenstvu koje će se sljedeće godine održati u Španjolskoj. Naši su reprezentativci uvjerljivo svladali reprezentacije Latvije, Estonije i Danske te kao prvi već nakon 4. kola u skupini osigurali nastup na EP-u.

SENZACIONALNA DANIJELA GRGIĆ

Hrvatska atletičarka Blanka Vlašić zauzela je treće mjesto u skoku u vis na mitingu u Zürichu s preskočenih 1,97 metara. Bila je to dobra uvertira uoči Europskoga prvenstva u Göteborgu. No, Vlašićeva je s preskočenih 2,01 metara iz prvog pokušaja zauzela četvrto mjesto, što nije bilo dovoljno za medalju, jer su preko 2,03 skakale Belgijanka Tia Hellebaut i Bugarka Venelina Veneva, dok je Šveđanka Kajsa Bergqvist natjecanje završila ispred Blanke s preskočenih 2,01, ali s manje pokušaja na nižim visinama. Tako

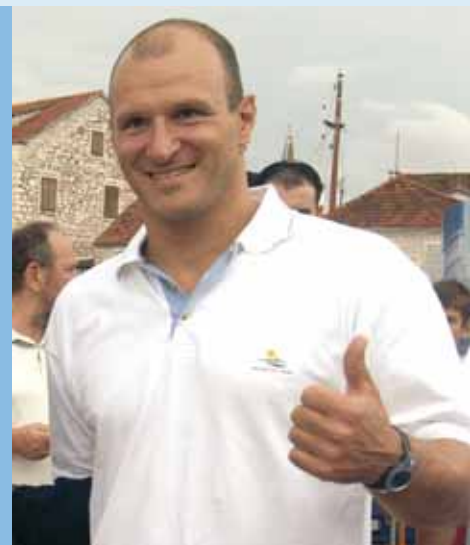
je Blanku medalje stajao samo jedan neuspješan pokušaj na visini 1,99 metara, dok je sve ostale visine (1,84, 1,88, 1,92, 1,95) svladala iz prvog pokušaja. Nakon 9. mjesta na EP-u, mlada i iznimno nadarena atletičarka Danijela Grgić osvojila je zlatno odličje u disciplini 400 metara na Svjetskom juniorskom prvenstvu u atletici u Pekingu, oborivši pritom i seniorski državni rekord, star pune 32 godine.

KADETI ZLATNI, HRVATSKOJ SP U RUKOMETU!

Hrvatska muška kadetska rukometna reprezentacija pod vodstvom proslav-

SREBRNA ZORMAN, DONKIĆ PREPLIVAO LA MANCHE

Juniorka Tanja Zorman osvojila je jedino hrvatsko odličje na 20. svjetskom seniorskom i 5. svjetskom juniorskom prvenstvu u FIELD strjelicaštvu. U disciplini složenog luka Tanja je nakon drugoga mjesta u kvalifikacijama s pogođenih 658 krugova (321, 337) i u četvrtfinalu bila druga s pogođenih 168 krugova, te je na kraju osvojila srebrnu medalju. Hrvatski maratonac Toni Pavičić Donkić (38) preplivao je kanal La Manche. Od Dovera do Calaisa pri temperaturi mora od samo 15 Celzijevih stupnjeva i po velikim valovima trebalo mu je 9,45 sati, čime je za sat i 42 minute nadmašio legendarnog Veljka Rogošića i tako upisao svoje ime u "Zlatnu knjigu La Manchea".

Napisala: **Nikolina Šutalo Petan**

VESLAČIMA I KAJAKAŠIMA MEDALJE

Hrvatski su veslači osvojili dvije srebrne medalje na Svjetskome juniorskom prvenstvu u nizozemskom Amsterdamu. U A-finalu dvojica na pariće hrvatska posada Valent Sinković-Damir Martin obranila je srebro iz 2005. U toj smo disciplini dosad ukupno osvojili više od deset svjetskih medalja. I četverac na pariće, u sastavu Sven Bohnec, David Šajn, Marin Mladinić i Tomislav Holc u finišu su bili odlični drugi, tri sekunde iza pobjednika Nijemaca.

Kajakaš Stjepan Janić osvojio je peto mjesto u finalu utrke na 500 metara u disciplini kajak jednosjed na Svjetskome prvenstvu u kajaku i kanuu na mirnim vodama.

Istodobno, braća Janić, Mićo i Stjepan, osvojili su 6. mjesto u finalu kajaka dvo-sjeda na 1 000 metara i tako u potpunosti ispunili očekivanja i potvrdili realne mogućnosti da već sljedeće godine na Svjetskom prvenstvu u Duisburgu is-pune normu za nastup na Olimpijskim igrama u Pekingu godine 2008.

Hrvatski spidvejski vozač Jurica Pavlic iz kluba Unia osvojio je naslov europskoga juniorskog prvaka.

DINAMO I HAJDUK MAKSIMALNO U PRVENSTVO

Početak nove nogometne sezone teče se u znaku Dinama i Hajduka, koji su jedini klubovi nakon 6. kola HNL-a s maksimalnim učinkom na terenu. Na trećem je mjestu momčad Zagreba, koju u ovoj sezoni vodi "trener svih trenera" - Miroslav Blažević Čiro. Iako je Hajduk nakon pet kola napustio njihov ponajbolji igrač Niko Kranjčar koji je otišao u engleski Portsmouth, Splitsani su odlučni u novoj sezoni ozbiljno parirati Dinamu, kojeg svi smatraju najozbiljnijim kandidatom za hrvatskog prvaka.

Iako je u trećemu pretkolu nogometne Lige prvaka Dinamo izgubio od prošlogodišnjeg finalista Lige prvaka Arsenal-a, s velikim se nadanjima okreće Kupu UEFA, gdje mu je prvi protivnik jaka momčad francuskog Auxerre-a.

POLOVIČAN USPJEH TENISAČA

Švicarski tenisač Stanislas Wawrinka, 69. tenisač u svijetu, pobjednik je ovogodišnjeg izdanja ATP turnira Croatia Open u

USPJEŠNE HRVATSKE ATLETIČARKE

Hrvatska atletičarka Marija Iveković osvojila je naslov svjetske prvakinja u skoku u dalj na Svjetskom prvenstvu za atletičare s invalidnošću nizozemskom Assenu. Zagrepčanka je do zlata došla skokom od 5,47 metara, što je bilo osam centimetara duže od višestruke svjetske prvakinja u ovoj disciplini Bjeloruskinje Vole Zinevič. Ivekovićeva je na SP-u 1998. bila brončana u petoboju, a četiri godine poslije u istoj je disciplini bila srebrna.

Svjetska juniorska prvakinja na 400 metara Danijela Grgić osvojila je treće mjesto na Grand Prix mitingu Zagreb 2006. koji se održava na stadionu Mladosti uz Savu. Danijela je ciljem prošla iza europske prvakinja Bugarke Vanje Stambolove i Amerikanke Deedee Trotter. Istodobno je Blanka Vlašić još jednom obradovala ljubitelje športa i osvojila prvo mjesto u skoku u vis novim rekordom zagrebačkog mitinga s 2,01 metar. Po pro hladnom vremenu Blanka je sve visine do 2,01 preskočila iz prvog pokušaja, a visinu novog rekorda mitinga svladala je iz drugog pokušaja, što joj je bilo dovoljno za trijumf ispred svjetske prvakinja Švedanke Kajse Bergqvist, te europske viceprvakinja Bugarke Veneline Veneve.

Umagu. Finalni dvoboj Wawrinki je morao predati srpski igrač Novak Đoković u "tie-breaku" prvoga seta pri vodstva 3-1 zbog iscrpljenosti i problema s disanjem. Dobar rezultat ostvario je i naš mladi tenisač Marin Čilić kojeg je u borbi za četvrtzavršnicu svladao upravo kasniji pobjednik Wawrinka.

Na ATP turniru iz "Masters serije" u Cincinnatiju Ivan Ljubičić stigao je do četvrtfinala, gdje ga je svladao Španjolac Robredo, a potom je naš igrač sasvim neočekivano ispao već u prvom kolu US Opena.

I dok se Mario Ančić u Splitu oporavljao od ozljede koljena, jedini vrijedan uspjeh zabilježio je mladi tenisač Luka Belić koji je stigao do polufinala juniorskog US Opena, gdje je bolji od njega bio Čeh Lojda.

DRAGANJA BRONČANI I SREBRNI

Hrvatski plivač Duje Draganja osvojio je brončanu medalju na 50 metara slobodno i srebrnu medalju na 50 metara leptir na Europskome prvenstvu u Budimpešti. Draganja je za srebrno odličje isplivao novi hrvatski rekord od 23,62 sekunde.

REMI PROTIV RUSIJE, SKANDAL S "BEČARIMA"

Hrvatska nogometna reprezentacija počela je kvalifikacije za Europsko prvenstvo 2008. godine. Ždrijebom je određeno da naši igraju protiv Rusije, Engleske, Izraela, Makedonije, Andore i Estonije, a prvu utakmicu momčad koju vodi mladi izbornik Slaven Bilić odigrala je protiv Rusije u gostima.

Remi je više zadovoljio naše "vatrene", posebno stoga što je reprezentaciju potresao veliki skandal tri dana uoči utakmice. Ivica Olić, Dario Srna i Boško Balaban zatečeni su u sitnim jutarnjim satima u jednom narodnjačkom klubu, a zbog nepoštovanja pravila i bježanja iz karantene Bilić ih je potjerao iz reprezentacije.

DID YOU KNOW THAT THE CRAVAT ORIGINATED FROM THE CROATS?

Young men and girls tied kerchiefs around their loved ones' necks as a sign of fidelity. This spontaneous act of love spread around the world like wildfire, and these kerchiefs became known as cravats in the 17th century after the Croatian soldiers who wore them. At all contemporary weddings in the world a tie is a vital fashion accessory in all its variations (a cravat, a bow tie, a starched shirt front, a formal tie etc.) The kerchief, which the fiancée or wife tied around her husband's or fiancé's neck was a sign of a lasting relationship. Today therefore, the clothes worn by a bride and groom are deeply related. In the tradition of that original tie, Croata is recognized as the supreme expression of the fidelity, beauty and dignity of those entering into marriage, and as a symbol of the future before them. Croata ties, always so unique, personal and spontaneous, are tied around an excellent shirt and framed by a top quality Croata suit.

JESTE LI ZNALI DA KRAVATA POTJEČE OD HRVATA?

Mladić i djevojka svezali su si rupce oko vrata u znak vjernosti. Taj spontani čin ljubavi kao požar se proširio svijetom, a ti su rupci u 17. stoljeću nazvani kravata po hrvatskim vojnicima. Na svim suvremenim vjenčanjima u svijetu kravata je nezaobilazan modni dodatak u svim svojim varijantama (kravata, leptir kravata, plastron, svečana kravata) itd. Rubac koji je oko vrata zaručnika/ muža svezala zaručnica/žena znak je trajne veze. Danas je stoga mladenkina i mladoženjina odjea u dubokom suodnosu. Na tragu prvog vezanja, Croata je prepoznata kao vrhunski izraz vjernosti, ljepote i dostojanstva osoba koje ulaze u brak i kao simbol budućnosti koja je pred njima. Kravata Croata, uvijek tako jedinstvena, osobna i spontana, veže se na izvrsnu košulju te uokviruje vrhunskim Croata odijelom.